

ESPELEO

14
2025

BĚLOVODSKÝ TRAVERZ 2025

Kronika akce SKRZ

Bělovodský traverz 2025

Autoři:

Jan Sirotek (ZO ČSS 6-25 *Pustý žleb*), Radek Nejezchleb (ZO ČSS 6-19 *Plánivy*),
Petr Chmel (ZO ČSS 1-10 *Speleo-aquanaut*), Tomáš Roth (ZO ČSS 6-19 *Plánivy*),
Ludmila Ondrouchová (ZO ČSS 6-25 *Pustý žleb*), Pavel Ulbrich (ZO ČSS 6-19 *Plánivy*),
Radek Hejl (ZO ČSS 6-15 *Holštejnská*), Zdeněk Motyčka (ZO ČSS 6-25 *Pustý žleb*),
Lenka Špačková (*individuální člen ČSS*), Jiří Hovorka (ZO ČSS 1-10 *Speleo-aquanaut*),
Jan Lenart (ZO ČSS 7-01 *Orcus*), Petr Maceček (ZO ČSS 6-15 *Holštejnská*),
Jindřich Pernica (ZO ČSS 6-19 *Plánivy*), Vít Baldík (ZO ČSS 6-14 *Suchý žleb*)

Obsah

Úvod.....	3
Přípravy a plánování.....	5
Průběh vlastní akce.....	22
Trocha statistiky	64
Vzpomínky pamětníka aneb jak to začalo	69
Historie objevování sifonů na Bílé vodě a Punkvě	77
Literatura	93

Foto titulní strana: Potápěči na vodní plavbě (foto: J. Šanda)

Úvod

Je to už dva týdny, kdy se odehrála akce SKRZ, jejímž cílem bylo poprvé v historii zrealizovat tzv. Bělovodský traverz a projít tak spojitě podzemím od ponoru Bílé vody v jeskyni Nová Rasovna až do Výtoku Punkvy v Pustém žlebu. Tento počín, o kterém snili speleopotápěči již před 40 lety, měl být jakousi symbolickou oslavou práce generací krasových badatelů, kteří se po několik staletí snažili poodhalit podzemní svět mezi Holštejnem a Macochou.

Nejednalo se o žádnou objevnou cestu ani extrémní potápěčský výkon, vždyť všechny jeskyně i sifony, kterými se trojice potápěčů vypravila, jsou známé už celá desetiletí. Přesto se jednalo asi o nejdelší podzemní traverz, který lze v českých podmínkách uskutečnit. Celá trasa měřila cca 7,5 km, z čehož zhruba 1 km představovalo potápění. Nešlo tedy o žádnou jednoduchou exkurzi, ale intenzivní dvoudenní zátěž, jak pro trojici potápěčů, tak jednotlivé podpůrné týmy.

Celá akce SKRZ měla ale ještě jeden rozměr a z mého pohledu ten nejdůležitější, kterým byla spolupráce širokého kolektivu jeskyňářů nejen z Moravského krasu, ale z celé republiky. Bylo již mnohokrát řečeno, napsáno a je to zcela zřejmé, že jeskyňářina včetně speleopotápění je týmová záležitost. Sebelepší potápěč by ničeho nedosáhl, kdyby mu nepomáhali s transportem těžké výstroje kamarádi nosiči.

Když jsem před více než třiceti lety začal jezdit do Krasu, byl tento přesně rozparcelován na zájmová území jednotlivých skupin. Nebylo to asi tak dramatické, jako v osmdesátých letech, ale pořád si jednotlivé skupiny držely značný odstup. K mapám jeskyní měli přístup jen vyvolení, jeskyňáři se potkávali maximálně v hospodě u kulečníku nebo na Speleofóru a smíšené expedice do zahraničí nebyly běžnou záležitostí. Společné kopání vůbec nepřipadalo v úvahu. S postupem času ubylo aktivních jeskyňářů, a především větší zahraniční expedice vyvolaly potřebu spojování se a vytváření týmů složených z členů napříč jednotlivými ZO ČSS. A tento duch se díky bohu přenesl i do domácích podmínek. A díky tomu se také mohla uskutečnit akce SKRZ, kterou by nikdy nezvládla zorganizovat a provést jedna skupina.

Jakýmsi předskokanem Bělovodského traverzu byl traverz Sloupský, který se uskutečnil na podzim roku 2023. Fyzicky a logisticky se jednalo o výrazně jednodušší počín. Byl ale výbornou školou, na které jsme si vyzkoušeli organizaci podobné akce a perfektní týmovou souhru několika podpůrných týmů. A tento týmový duch se beze zbytku přenesl i na akci SKRZ, kde se dle mého názoru ještě znásobil. Díky tomu se všechno podařilo. Tato radost ze spolupráce byla téměř hmatatelná již v rámci přípravných akcí, plánování logistiky, ale hlavně pak v podzemí při potkávání potápěčů s jednotlivými podpůrnými týmy.

Když jsme v sobotu s Bradkem a Petrem vylezli z kulis kamenů před Červíkovými jeskyněmi na dno propasti Macochy, nemohl jsem se ubránit dojetí, když jsme uviděli ten dav na platu. Měli jsme samozřejmě radost, z toho, že se podařil ten průstup. Ale ještě mnohem víc mě potěšilo, že se na tom podílelo tolik lidí z mnoha různých skupin a že i na nich bylo vidět, jak je to bavilo. Definitivně se to potvrdilo na večerní afterparty U Němců. Jsem moc rád, že doby rivalit v Krasu definitivně pominuly a že můžeme dělat věci všichni dohromady. Děkuji moc všem, byl to úžasný zážitek! Jenom marně přemýšlím, jakou taškařici vymyslíme na příště, ale už se na ni moc těším.

Tato zpráva je jakousi kronikou či snahou o písemný otisk celé akce SKRZ. Stejně, jako celá akce SKRZ, bylo i psaní této zprávy kolektivní záležitostí. Jednotlivé kapitoly a pasáže psali společně různí účastníci a vzájemně se doplňovali. Věřím, že zmíněná atmosféra této akce se nám alespoň částečně podařila přenést do tohoto písemného svědectví.

Události jsou myslím popsány docela autenticky a pokud by se vám zdálo, že si z toho všeho někde děláme legraci, vězte, že celé SKRZ bylo plné srandy a že tak se to skutečně stalo. Přeji vám hezké čtení!

Honza Sirotek

Obr. 1: Společné foto části účastníků akce SKRZ společně s dalšími kamarády po úspěšném konci u Punkevních jeskyní (foto: J. Šanda)

Přípravy a plánování

S myšlenkou realizace Bělovodského traverzu přišli již Jirka Hovorka a potápěči z Geospeleosu v 80. letech minulého století, kdy byly postupně proplavávány jednotlivé sifony na Bílé vodě (obr. 18). Impulsem k uskutečnění akce v současné podobě byla výzva v článku shrnujícím Sloupský traverz, který se uskutečnil v roce 2023 (Sirotek 2024). Logicky se nabízelo realizovat i traverz východní, Bělovodské větve systému Amatérské jeskyně. Bradek, tou dobou dlouhodobě služebně pobývajícím v Thajsku, se lehce vyplašil při představě, že by se taková akce na Bílé vodě mohla odehrát bez zástupce Plániváků a raději se urychleně ze zahraničí vrátil. Po úspěšném odzkoušení kompatibility potápěčského tria Chmel, Nejezchleb, Sirotek na letní expedici Medúza 2024 do Černé Hory bylo možné zahájit přípravy a plánování. Do hry ovšem zasáhly zářijové povodně, a tak se první vhodné podmínky na potápění otevřely až koncem roku 2024.

Ačkoliv výzva byla na stole, plán na uskutečnění akce neměl koncem roku 2024 ještě jasný tvar, a na přípravách se začalo pracovat spíše spontánně. Protože po Vánocích panovaly na Bílé vodě příznivé vodní stavy a v Krasu se přirozeně pohybovalo větší množství jeskyňářů, padl návrh podívat se pod vodu v Přítokovém sifonu v jeskyni 13C. Datum bylo stanoveno na 28. 12. 2024, na ponor se chystali domácí Bradek s Honzou. Plán vzbudil zvědavost Plániváků, kteří se snažili marně sifon vyčerpat v září roku 2015. Dostali se tehdy do hloubky asi 9 metrů, když akci zhatila na září nečekaně silná přívalová srážka. Čerpací pokus byl tehdy ukončen kvapným stahováním čerpadel ze zatápějících se prostor s tušením, že zbývalo pár metrů do propojení obou jeskyní „suchou nohou“.

Sifon mezi jeskyněmi Spirálka a 13C

Bradek, který si nebyl jist, zda se za tu dobu v teplých krajích ještě umí potápět v Krasu v jeskyni, si ještě udělal předponor v pátek 27. 12. 2024, aby natáhl šňůru alespoň do míst, kde skončili s Petrem Polákem v rámci příprav na čerpací pokus v roce 2015. Při ponoru otestoval zakládání nově vyrobených roxorových vyvazovacích tyčí vhodných pro dno tvořené valouny. Podařilo se mu postoupit asi na 60. metr a skončit na solidním vývazu v prvním dómu. Na akci se dále podíleli nosiči: Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Hana „Hančá“ Benešová (6-19), Jiří „Skřítek“ Syrovátka (6-19), Vítek Syrovátka (6-19) a Josef „Pepa“ Komárek (6-19).

V sobotu 28.12.2024 se všichni probudili do mrazivého prosincového rána a postupně se začali scházet na Ditrichu. Přítomní byli trochu utlumení ranní teplotou a předchozími krasovými večírky, ale v týmu bylo znát vzrušení. Pod vodu byl připraven jít Honza a Bradek podporováni silným podpurným týmem osmi jeskyňářů z Pustého žlebu a kamarády z Holštejna (obr. 2). Tím se začala pomaličku startovat širší spolupráce skupin na akci SKRZ, která tou dobou ještě neměla ani konkrétní jméno ani datum. Na druhou stranu také začala kapitola bloudění v sifonu mezi jeskyněmi Spirálka a 13C, který měl potápěče stát nejvíce sil a nervů jak při přípravě, tak při vlastní akci.

Uli, Tomík a Dejv vyrazili směrem do vodní propasti Fetanka ve Spirálce. Nevěřící Tomík naštěstí neuvěřil starým historkám o vystrojené Fetance a vzal sebou pro jistotu 20 m lana. To se vyplatilo, a tak mohl Tomík dle plánu slanit až k vodní hladině, kde se těsně nad

Obr. 2: Účastníci první společné přípravné akce do jeskyně 13C, 28. 12. 2024 - zleva stojící: D. Roth, T. Roth, J. Gajdošík, T. Mokřý, R. Hejl, R. Nejezchleb, J. Širotek, P. Celý, V. Kaman, L. Ondrouchová, T. Ondrouch, zleva dřepící: P. Ulbrich, L. Špačková (foto: P. Ulbrich)

hladinou pohupoval koncový uzel lana. Cílem bylo vyvázat u hladiny šňůru a zavěsit na ni zapnuté Skřítkovy potápěčské svítilny, aby se klukům Fetanka lépe hledala. Po splnění mise následovalo krátké čekání na případné vynoření potápěčů, ale bohužel ze sifonu nevyšla ani bublinka. Bylo tudíž sněženo nachystané pohoštění a zatroubeno k návratu zpátky na Ditricha.

Mezitím Honza s Bradkem bez problému po zanoření (obr. 3) dosáhli vývazu na 60. metru. Honza vzal do ruky buben a vydal se na průzkum kudy dál. Postupoval podél stěn a naplavoval do několika komínků, vždy se však vrátil s nepořízenou. Vše končilo slepě. Předal tedy buben Bradkovi, který ale po pár minutách skončil se stejným výsledkem. Honza opět vzal buben do svých rukou a vydal se východním směrem do hloubky. Tohle jsme si neobjednali, předpokládal se postup v menších hloubkách, jenže sifon se neptal na názory potápěčů. Jakmile se Bradek vydal nízkým profilem za Honzou, bylo jasné, že tohle je cesta vpřed. Potápěčům se podařilo dostat do dalšího prostoru, kde se sifon krásně otevřel a očištěné valouny na dně svědčily o tom, že se potápěči vydali správným směrem proti proudu. V další prostora se Honza vynořil do vzduchové kapsy, avšak slepě. Předchozí bloudění stálo Honzu s Bradkem dost vzduchu, vrátili se tedy na vývaz na 90. metru a ponor ukončili. Uf, dost práce pro 30 metrů nové šňůry.

Již dopředu se počítalo, že projít komplikovaný sifon se nemusí podařit napoprvé. Vše bylo tedy připraveno na druhý den, kdy se počítalo, že tentokrát už se „na tudy“ proplave do Spirálky. Potápěčská výbava, kromě lahví, zůstala ležet u sifonu. Lahve se naplnily čerstvým krasovým vzduchem na Slepíčárně a ráno 29. 12. 2024 se celá skupina vydala v podobné sestavě do boje. Plni očekávání se oba potápěči opět zanořili do sifonu v jeskyni 13C, minuli již známá místa a pokračovali z vývazu na 90. metru. Vývaz byl na stěně velké, členité, vertikální prostory a jako logické se tedy jevilo pokračovat podél stěny v konstantní hloubce.

Obr. 3: J. Sirotek a R. Nejezchleb před ponorem v Přítokovém sifonu v jeskyni 13C (foto: V. Kaman)

Po pár metrech potápěče překvapila stará šňůra jdoucí chaoticky vertikálně z vrchu dolů. Něco na tom muselo být, a tak potápěči následovali šňůru kolmo nahoru až na volnou hladinu v puklině jdoucí ve směru S–J. Průzkum veškerých koutů pukliny nepřinesl nic, a tak se potápěči znovu spustili do hloubky, minuli nádherné veliké skalní hodiny a spadli až na dno, kde našli další zbytky staré potápěčské šňůry a starou plechovou šipku v překvapivě zachovalém stavu. Průzkum u dna skončil kolečkem zpět na vlastní šňůru a vynořením v opačném koutu dříve nalezené hladiny v puklině. Puklina připomínala vrchol dómu U Hadice, nejvzdálenější prostory dosažené ve Spirálce při čerpáku v roce 2015. Potápěči tedy hledali údajné pokračování východním směrem, ale neúspěšně. Později se ukázalo, že optimismus opět zvítězil nad rozumem, do Spirálky to měl být ještě pěkný kus sifonu.

Nezbylo, než se opět bez větších postupů začít vracet zpět do 13C a cestou dumat, kde se schovává vytoužená cesta vpřed na Spirálku. Teď už bylo jasné, že původní potápěčská mapa je v těchto místech kreslená jen čárkovanou čarou... Při cestě zpět navázal Honza nečekaně šňůru na začátku druhého dómu a zmizel ještě kamsi na jihovýchod. Bradek ho trochu neochotně následoval, a předchozí schéma se začalo opakovat. Po několika desítkách metrů v hloubce kolem 12 m se chodba lomila do komína. V ten moment ale potápěči byli už hodně blízko k hladině. Za pár metrů se skutečně podařilo vynořit, avšak na boční hladině v propasti Fetanka. Fetanka už patří ke Spirálce, takže bylo možné říct, že spojení se Spirálkou se povedlo. Bylo to ale spíše formální, protože cesta na Fetanku je složitá. Potápěči tedy sebrali alespoň vyhaslá potápěčská světla, která sem nainstaloval Tomík předchozího dne, pro případ, že by je potápěči mohli zahlédnout z hloubky a zahájili ústup ze sifonu.

Akcí se zúčastnili nosiči: Ján „Janek“ Gajdošík (6-25), Tomáš „Bim“ Mokry (6-25), Petr „Selim“ Celý (6-25), Radek „Merkaptan“ Hejl (6-15), Lenka Špačková (individuál), Vít „Kajman“ Kaman (6-25) a Lída a Tomáš „Brtník“ Ondrouchovi (oba 6-25). Ve Spirálce zadřeli: Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Tomáš „Tomík“ Roth (6-19) a David „Dejv“ Roth (6-19).

S takovým výsledkem nebylo možné ukončit rok 2024, a tak se ještě narychlo domluvil další úder na pondělí 30. 12. 2024. Po předchozích zkušenostech zvolili potápěči konfiguraci

2 x 12 l namísto klasických sedmiček. Den před Silvestrem už měla většina jeskyňářů svoje plány, a tak byl transportní tým tentokrát skromější, ale o to odhodlanější. Na třetí pokus to už přece musí klapnout!

Potápěči se snažili nedávat nijak najevo, že nemají tušení kudy dál. Na rychlo před zanořením se tedy domlouvala taktika hledat u dna pod vývazem na 90. metru. Tak ještě jednou do hloubky. První pokus skončil opět kolečkem s návratem na vlastní šňůru, a zdálo se, že trochu dochází nápady. Nakonec v kalivém místě v hloubce 12 m Honza zmizel Bradkovi a podle směru a pocukávání šňůry mizící v kalu se zdálo, že by se přece jenom mohlo podařit. Když třepání ustalo a bylo jasné, že Honza udělal další vývaz, vydal se Bradek hnědou tmou vpřed. Opět v rozporu s objednaným průběhem sifonu šňůra mizela do hloubky 14 m a dále v několika stupních až do hloubky 17 m.

Ještě že měli potápěči ty dvanáctky. Široká chodba pokračovala dál až do členitého prostoru s několika komínky, kde si Honza vybral ten nejnadějnější a začal stoupat. Cestou minul okovaný kýbl, který musel být bezesporu výtvozem plánivského Bédi. Tohle vypadalo dobře. Druhý Bradek se nedočkavě tlačil nahoru za Honzou a teprve až pár kopanců ploutve mi do hlavy bylo jasným signálem, že tady se pro dnešek skončilo. Začal tedy návrat, vzduchu ubývalo a po 40 minutách ve dvoustupňové vodě se zima už pěkně vtírala i pod tlusté podoblekы. Na další pokus v jeskyni 13C už v roce 2024 nebyl ani čas, ani morál.

Podpůrný tým na této akci pracoval ve složení: Tomáš „Tomík“ Roth (6-19), David „Dejv“ Roth (6-19), Hana „Hančá“ Benešová (6-19), Jiří „Skřítek“ Syrovátka (6-19), Ondřej Karpíšek (6-27) a Petr Roth (6-19).

Jak Plánivská, tak Pustožlebská skupina měly výroční schůzi v sobotu 11. 1. 2025. To byla příležitost – hodně lidí v Krasu! Po rozboru posledního ponoru ve 13C padlo rozhodnutí další ponor provést ze Spirálky, kde byla z čerpacích pokusů známá Pokulová chodba končící dómem U Hadice, kde se chodba lomila prudce dolů. Plán byl tedy dostat se do dómu U Hadice a „vypadnout“ na šňůru taženou z jeskyně 13C z vrchu. Týden před akcí přišlo tání a drobné deště, které poměrně značně zvedly průtoky na Bílé vodě. Ve Spirálce to hučelo, voda se hnala do pukliny Odtokového sifonu. Nevypadalo to jako ideální místo na zanoření. Úzká puklina, teď ještě se značným proudem (obr. 5). Bradek zkoušel alternativní místa na zanoření, ale puklina pod Varhanami byla ještě užší a nastrojení lahví bylo třeba provádět bez helmy s obličejem obráceným vzhůru, aby do pusy nenatékala voda, takže tohle místo jsme na zanoření zavrhlí. Bylo nutné se vrátit zpět do pukliny Odtokového sifonu. Honza se

Obr. 4: Na akcích pomáhali malí i velcí - O. Karpíšek a J. Syrovátka na základně Ditrich (foto: J. Sirotek)

vrhl do vln, proud ho puklinou protlačil do malého nástupního dómku, kde začínal vlastní sifon. Hlásil mírně nepřesvědčivě že „Tady to bude.“, ale pak zmizel s proudem pod stěnu, takže Bradkovi nezbylo, než ho následovat. Po krátké úvodní restripci s bystřinným proudem se potápěči dostali do vertikální pukliny Pokulové chodby. Viditelnost byla díky zvýšenému průtoku mizerná. Fakt, že se potápělo směrem po proudu a kal tedy přátelsky doprovázel potápěče po celou dobu ponoru celou situaci ještě zhoršoval. Opět se maličko podcenila možná délka sifonu, a tak se po vymotání jednoho bubnu ještě Bradek vrátil pro druhý.

Na konci Pokulové chodby je nepříjemná klička v nulové viditelnosti, ale krátce poté se dno prostory otevřelo a zmizelo v hlubině. Bylo jasné, že potápěči se dostali do domu U Hadice. Honza padal do hloubky a Bradek v nulové viditelnosti pomaličku postupoval po šňůře za ním. Zastavili se v hloubce kolem 17 metrů, kde se Honza snažil najít šňůru ze Spirálky.

Obr. 5: R. Nejezchleb v dravém proudu Odtokového sifonu v jeskyni Spirálka (foto: P. Ulbrich)

Obr. 6: Plániváci a Pustožlebáci u jednoho stolu - dojednávání memoranda o koprodukcii filmu - zleva kolem stolu: B. Sirotková, P. Š. Janíček, V. Koublová, T. Roth, P. Ulbrich, J. Syrovátka, M. Musilová, P. Nejezchlebová, J. Sirotek, V. Kaman, M. Kotol, R. Nejezchleb (foto: archiv P. Ulbricha)

Bradek hlídal vývaz, neboť upadení šňůry v těchto podmínkách by byla velká nepříjemnost, a sledoval, jak šňůra před ním kmitá různými směry. Po chvíli se šňůra uklidnila a Honza vrazil do Bradka na vývazu. To si Bradek vyložil jako pokyn k návratu. Po vynoření se všichni nedočkavě ptali Honzy, zda se spojení šňůr podařilo. Na to Honza odpověděl záhadným „No nějaká šňůra tam byla“. Nejednoznačnost tohoto popisu pak hlavní plánovače akce nenechávala ještě pár měsíců klidně spát.

Akce se trochu časově natáhla, takže retransport a výstup z jeskyně byl trochu ve stresu a část výboru a členské základny Plániváků pak musela podat vysvětlení, proč se dostavila na výroční schůzi se skoro hodinovým zpožděním. Podpůrný tým pracoval v následujícím obsazení: Bohuslav „Kocour“ Koutecký (6-19), Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Lukáš „Luky“ Ulbrich (6-19), Jolana Husáková (6-25), Kamila Svobodová (individuál) a Radek Husák (6-09).

Sifon mezi jeskyní 13C a Starou Amatérskou jeskyní

Stále zbývala spousta dalších sifonů, které také musely být proplavány a vystrojeny vodící šňůrou, a tak se již na 1. 2. 2025 domluvila další akce, tentokrát do Staré Amatérské jeskyně. Hlavním cílem bylo proplavat Přítokový sifon od jeskyně 13C. Honza předem v tomto termínu deklaroval rodinné povinnosti, na potápění se tedy chystal Bradek a Petr, který si jako člen Speleoaquanautu „nárokoval“ právo na znovu-proplavání tohoto sifonu, jelikož ten byl původně prostoupen v roce 1983 Jirkou Hovorkou a Petrem Sochořem z téhož klubu (obr. 97).

Obr. 7: Podpůrný tým přípravné akce do Staré Amatérské jeskyně - zleva stojící: P. Kubálek, P. Chmel, R. Nejezchleb, L. Ulbrich, O. Karpíšek, P. Barák, T. Jakubec, M. Petrásek, zleva dřepící: M. Kotol, B. Koutecký, P. Ulbrich, T. Svoboda (foto: T. Svoboda)

Obr. 8: P. Kubálek během transportu potápěčského vybavení k Přítokovému sifonu ve Staré Amatérské jeskyni (foto: T. Svoboda)

Obr. 9: R. Nejezchleb a P. Chmel před zanořením v Přítokovém sifonu ve Staré Amatérské jeskyni (foto: T. Svoboda)

Stará Amatérská jeskyně je na rozdíl od předchozích jeskyní náročná na transport. Je třeba překonat vertikální vstupní partie a dostat se do hloubky 110 metrů na aktivní tok Bílé vody. K Přítokovému sifonu je to zhruba 400 metrů, převážně v předklonu, po čtyřech nebo plazením a z toho asi půlka v hluboké ledové vodě (obr. 8). Jeskyně je ovšem zřídka navštěvovaná, ale akce SKRZ začínala pomalu rezonovat širší jeskyňářskou základnou, takže o kamarády na pomoc nebyla nouze (obr. 7). Transportní tým se rozhodl celou trasu, včetně vstupních vertikál, absolvovat „na drsňáky“ v neoprenech.

Po spuštění vaků po lanech vstupními partiemi byl nafouknut na dně dómu Objevitelů člun na přepravu materiálu a družstvo se tak mohlo vydat proti proudu Bílé vody. Cestou se všichni vzájemně předháněli v tom, kdo víc zapomněl z předchozích návštěv této jeskyně a vytvářely se teorie o tom, že tolik vody tu určitě nikdy dříve nebylo. Po proniknutí až do dómu Zelené vody se potápěči rychle nastrojili na ponor (obr. 9) a transportnímu týmu nastalo dlouhé, chladné čekání, které si krátil exkurzí po jeskyni.

Potápěči mezitím překonali úvodní polosifonové partie a pokračovali po zbytcích starých šňůr směrem na jeskyni 13C. Nic nepodcenili a poctivě si načetli mapy od předchůdců, což jim v samotném sifonu přineslo drobné obtíže, protože sifon měl opět vlastní hlavu a vedl jinam, než předepisovala mapa. Nicméně podmínky byly poměrně dobré, viditelnost kolem dvou metrů a jelikož trvaly vyšší průtoky, bylo možné poměrně dobře sledovat kde proud propral valouny a štěrk na dně sifonu a postupovat proti proudu.

Po půl hodině se potápěči dostali do nejhlubšího místa kolem pěti metrů hloubky, kde se začaly objevovat ostrohranné úlomky vápence ze střílení stropů a po chvíli také různé zbytky lan, šňůr a hadic, svědčící o blízkosti jeskyně 13C. A skutečně, za pár minut se potápěči vynořili v dómu S Cívkou, kterým končí původní mapa jeskyně 13C. Potápěči ještě využili situace, a to že byli na konci jeskyně 13C s potápěčskou výbavou, a ohledali dno jeskyně při levé straně doufajíce, že by mohli nalézt možnost pokračování kolem Jedelského přítoku. Až na pár kapes pod vodou se ale nepodařilo najít nic, kam by mohl potenciálně vlézt potápěč. Aby ušetřili transportnímu týmu zbytečné mrznutí, vrátili se potápěči zpět do Staré Amatérské jeskyně.

Povodňový sifon mezi Starou a Novou Amatérskou jeskyní

První část plánované akce ve Staré Amatérské jeskyni proběhla úspěšně, a tak celý tým s výbavou pro jednoho potápěče ještě pokračoval po proudu k Povodňovému sifonu, který oděluje Starou a Novou Amatérskou jeskyni. Nízká plazivka před sifonem byla opravdu nízká,

Obr. 10: R. Nejezchleb při ponoru v Povodňovém sifonu (foto: T. Svoboda)

místa došlo i na rozhrabávání valounů. Pozitivně naladěni jeskyňáři si však namísto stěžování libovali, že tohle bude skvělé do filmu a spřádali plány jak to musí kameraman natočit. Proplavání Povodňového sifonu si uhájil Bradek (obr. 10), jelikož proplaváním tohoto sifonu objevili Plániváci v roce 1969 Novou Amatérskou jeskyni.

Jedná se o kratičký sifon, kolem 15 m délky, tvořený skapovou vodou. Díky tomu je v něm voda průzračně čistá. Proplavání se tak podařilo bez problémů a Bradek se po vynoření na druhé straně sifonu nemohl ubránit emocím a hlavou se mu honily představy, jaký to byl asi pocit se tu vynořit poprvé, zaposlouchat se do vzdáleného hučení Bílé vody z Aktivního obtoku za rohem, a tušit, že právě došlo k objevu století v Moravském krasu. Nebyl však čas na rozjímání, mokří kamarádi čekali před sifonem, a tak se Bradek rychle zanořil zpět do sifonu a následně mohl začít transport asi deseti vaků zpět na povrch. Do transportního týmu se během této akce zapojili: Pavel Kubálek (1-11), Bohuslav „Kocour“ Koutecký (6-19), Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Lukáš „Luky“ Ulbrich (6-19), Tomáš Svoboda (6-22), Tomáš Jakubec (6-22), Mojmír Petrásek (6-22), Petr Barák (6-22), Ondřej Karpíšek (6-27).

Macošský sifon mezi jeskyněmi Nová Rasovna a Spirálka

Macošský sifon, ač ne příliš dlouhý, byl na základě objevných popisů a zkušenosti Bradka a Petra Poláka z roku 2022 považován za problematický a přípravný výbor doufal, že se jeho proplavání třeba nějak zázračně vyhne. To se však nepodařilo, a tak 8. 3. 2025 vyrazila silná sestava tentokrát všech tří potápěčů do jeskyně Spirálka s tím, že se to zkusí proti proudu. Datum akce bylo stanoveno poměrně narychlo, avšak zájem o dění na Bílé vodě se dále stupňoval, takže se na tuto akci sešli nosiči v tak hojném počtu (obr. 11), že bylo nutné konstatovat, že tolik lidí se do Spirálky možná ani nevejde, a část Holštejnáků se tedy rozhodla jít raději do Nové Rasovny čekat na potápěče na druhé straně sifonu.

Obr. 11: Přípravy na potápěčskou akci do Macošského sifonu na základně Ditrich - zleva: R. Nejezchleb, P. Š. Janíček, T. Jakubec, T. Ondrouch, P. Kubálek, S. Kovačič, T. Roth, P. Chmel, J. Syrovátka (foto: J. Sirotek)

Obr. 12: R. Nejezchleb v jedné z úžin v chodbě Potápěčů (foto: J. Sirotek)

V značném počtu nosičů šel transport jako po másle a v brzkých dopoledních hodinách zmizeli všichni tři potápěči v jezeře nastoupaném u Velkého trativodu, přes které se suchozemcům nechtělo. Potápěče doprovázel Skřítek, který doufal, že by si také mohl přihřát polívku a po akci nakouknout za Belgický sifon. To se mu nakonec podařilo, když ho po trpělivém čekání za vodou Bradek na závěr akce skutečně do Belgického sifonu vzal.

Už Belgický sifon překvapil dobrou viditelností, alespoň do doby, než do něj vstoupil Bradek natahující šňůru, a vše nasvědčovalo tomu, že by potápěči mohli být příjemně překvapeni. Než však jeskyně vpustí potápěče do Macošského sifonu, je třeba překonat v chodbě Potápěčů jednu horizontální plazivku ve vodě (obr. 12) a jednu úzkou vertikální puklinu. Nakonec se obě tyto úžiny podařilo všem potápěčům překonat v plné výbavě. Nebylo to však moc pohodlné a Honza důrazně trval na odstranění těchto komplikací před vlastním traverzem, na což pochopitelně ve shonu příprav nedošlo.

Voda v Macošském sifonu byla na první pohled nezvykle čistá, přístupové polosifony byly dobrým místem na nácvik ponorů v čisté vodě, na což nejsou potápěči v Krasu moc zvyklí. Potápěči toho využili, chvíli se zde jen tak rochnili, vzájemně se natáčeli do filmu a užívali si to. Při úvodní poradě bylo domluveno, že Bradek bude mít na starosti vyvázání začátku sifonu, kde bylo z roku 2022 známé nepříjemné místo, kde hrozilo zapadnutí šňůry do úžiny. Měl v tomto místě nainstalovat osvědčenou roxorovou vyvazovací tyč, aby se svezení šňůry zabránilo. Honza však využil chvíle nepozornosti, ujal se bubnu a zmizel v sifonu. Petr se vrhl za ním. Bradek tedy pokračoval s roxorovou tyčí a obrovským kladivem za oběma partáky.

Po překonání úvodního svahu Bradek sledoval, jak šňůra zmizela do komínku, kam také zabloudil v roce 2022 s Petrem Polákem, a bylo tedy jasné, že bude mít dostatek času a klidu na instalaci roxorové tyče, než se oba potápěči začnou vracet ze slepé uličky. Tak se po chvíli i stalo, z komínku se vyhrnul nejdříve oblak kalu a za ním oba potápěči, kteří minuli Bradka a pokračovali dále sifonem, teď již správným směrem. Bradek dokončil instalaci tyče

Obr. 13: J. Sirotek při vyvazování vodící šňůry v Macošském sifonu (foto: P. Chmel)

a vydal se kalnou vodou po šňůře dál do sifonu. Po pěti metrech se vynořil do čisté vody Macošského sifonu. Ocítl se v rozměrné prostora a nevěřil svým očím, když na druhé straně dómu, ve vzdálenosti asi deset metrů jasně rozeznával siluety Petra a Honzy, jak hledají cestu dál sifonem (obr. 13). Tak taková viditelnost v Krasu snad ještě nebyla! Potápění v takových podmínkách si všichni tři potápěči náležitě užívali, a i přes drobné bloudění se dařilo bez problémů pokračovat dál. Když pak potápěči spatřili na dně sifonu ocelové potrubí a kolo mohutné armatury z dob Absolonova čerpacího pokusu, bylo jasné, že se podařilo.

Na oblázkové pláži v Nové Rasovně se tlačí hlouček Holštejnáků čekajících na druhé straně sifonu. Celá scéna trochu připomíná proslulé nalezení thajských fotbalistů odříznutých v jeskyni nastupující povodní britskými potápěči a přes rty se tlačí ono známé „How..., how many of you?“. Po krátkém společném radování a vyvázání konce šňůry na suchu se potápěči vrátili svojí cestou do Spirálky a Holštejňáci Novou Rasovnou zpět na povrch. Transportní tým v jeskyni Spirálka pracoval ve složení: Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Lukáš „Luky“ Ulbrich (6-19), Josef „Pepa“ Komárek (6-19), Petr Šimon Janíček (6-25), Petr „Selim“ Celý (6-25), Sebastian „Sebo“ Kovačič (6-19), Jiří „Skřítek“ Syrovátka (6-19), Vítek Syrovátka (6-19), Jan „Jéňa“ Syrovátka (6-19), Tomáš Jakubec (6-22), Ema Otevřelová (6-25), Pavel Kubálek (1-11), David Hromas, Tomáš Svoboda (6-22), Radek „Merkaptan“ Hejl (6-15) a Petr „Macek“ Maceček (6-15).

V Nové Rasovně po překonání plného Kolene pak na pláži Macošského sifonu čekali na vynoření potápěčů: Jan a Martin Mertové, Martin Paruch a Evžen Zámek (všichni 6-15).

Předmacošský sifon mezi Novou Amatérskou jeskyní a Červíkovými jeskyněmi

Předmacošský sifon je nejdelší a nejhlubší na celé trase, nicméně vyvázání vodících šňůr v tomto sifonu bylo revidováno v rámci traverzu Sloupské větve. Honza s Petrem měli o sifonu slušnou představu, takže šlo hlavně o to doplnit chybějící šňůru a zkontrolovat stav

Obr. 14: Potápěči na dně Macochy během přípravné akce v Červíkových jeskyních - zleva: J. Sirotek, P. Chmel, R. Nejezchleb (foto: B. Polák)

tak, aby při hlavní akci nebyl prostor na překvapení. Rychlá akce byla stanovena na sobotu 5. 4. 2025. Aby byl dostatek času na práci, bylo rozhodnuto, že Petr a Bradek půjdou na rebreatheru (CCR). Honza, který znal sifon nejlépe, půjde první, a až se dostane na limit se vzduchem, přípravu šňůry převezmou Petr s Bradkem na CCR, kteří budou mít pod vodou výrazně víc času.

Po ustrojení na platu v Macoše se potápěči společně s podpůrným týmem odebrali do Červíkových jeskyní (obr. 14). U malého jezírka na plošině není příliš mnoho místa a potápěči tedy museli lézt do vody postupně. Honza zmizel hbitě pod hladinu, aby se mohl nachystat Petr, který se také zanořil a uvolnil místo na hladině Bradkovi. Honza zatím vystrojoval šňůru v úvodním komínku, kde původní šňůra zcela chyběla. Komínek je úzký, dole kamenitý a za vyššího stavu je zde silný proud, takže převalující se kameny musí šňůru nezbytně poškodit. Jakmile se však Honza dostal do větší chodby, původní 5 mm šňůra zde už zůstala nepoškozena, a tak mohl pelášit sifonem dál proti proudu. Ve zbytku sifonu šňůra byla, občas i víc než jedna a u vývazů byly obligátní chuchvalce stržených šňůr, které jsou však památkově chráněné a je třeba je tedy zanechat na místě. Jen na posledním

Obr. 15: R. Nejezchleb během psychické přípravy na jednu z přípravných akcí (foto: J. Sirotek)

úseku před Amatérskou jeskyní šňůra opět chyběla, a tak Honza musel natáhnout novou. Oba zbývající potápěči následovali Honzu, kochali se a příležitostně vylepšovali vyvázání tak, aby památkově chráněné chuchvalce nepředstavovaly pro potápěče zbytečné riziko. Honza, vracející se z úspěšné mise, cestou minul oba CCR potápěče, kteří si začínali v sifonu připadat malinko zbyteční, a tak aspoň doplávali exkurzně až do Amatérské jeskyně, cestou točili videa, umravňovali chuchvalce a užívali si ne úplně nulové viditelnosti.

Mezitím, co byli potápěči pod vodou, využili nosiči poslední příležitosti podívat se na vypuštěnou vodní plavbu a dojít až na Čtyřicítku, kde Kamila nostalgicky vzpomínala na slavné časy potápění společně s Radkem Husákem a ostatními z Labyrintu. Poklidný průběh akce se celou dobu snažily narušovat Honzovy děti, které dostal transportní tým na hlídání. Situaci zklidnila až Bára, která se nabídla, že z dětmi vyrazí napřed do bufetu před jeskyněmi a koupí jim jedlé papírové peníze. Po postupném vynoření potápěčů se všechny krámy vytahaly zase na plato a po shození suchých obleků potápěčů se vše zase vystěhovalo před jeskyně na parkoviště. Po akci se většina týmu rozběhla za dalšími povinnostmi.

S transportem v Macošě pomáhali: Pavel „Šumák“ Kňákal (6-19), Martin Paruch (6-15), Barbora Sirotková (6-25), Ema Otevřelová (6-25), Bedřich „Běďa“ Polák (6-19), Matěj Skryja (6-19), Jolana Husáková (6-25), Kamila Svobodová (individuál), Petr „Selim“ Celý (6-25), Tomáš Jakubec (6-22), Ondřej a Nicolka Divišovi a Jiří Šťáva.

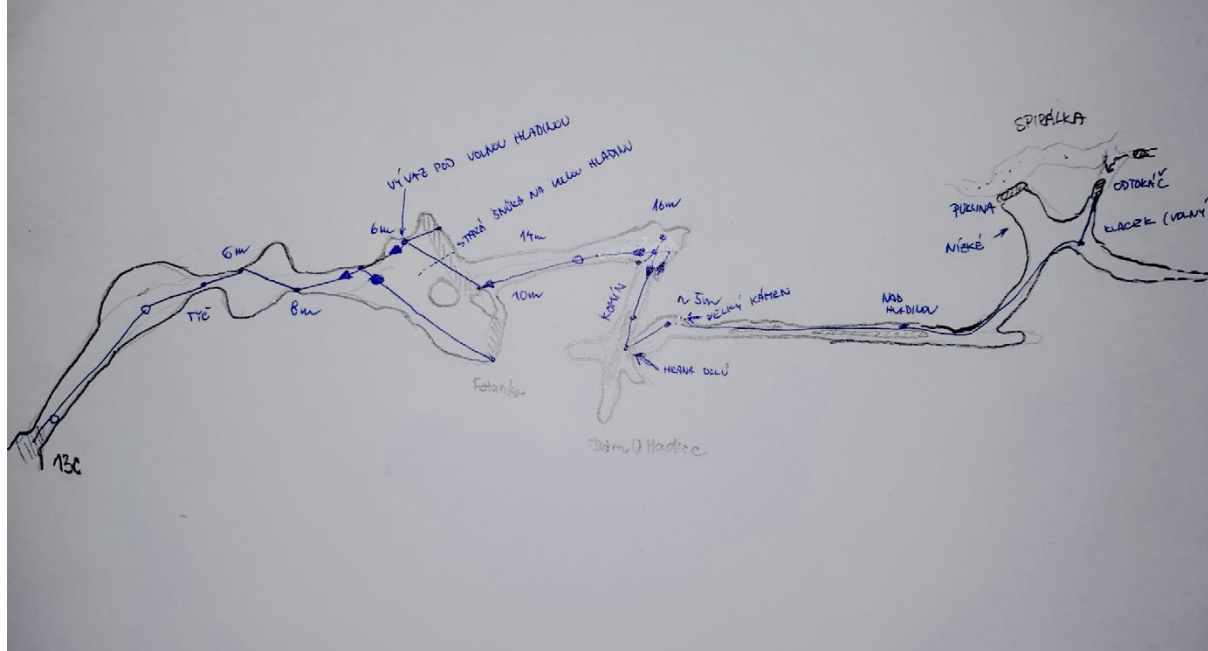
Sifon Spirálka – 13C, Sirotkovo rozcestí

Po akci do Předmacošského sifonu byla většina práce na přípravě šňůr v sifonech hotova. Na celé trase však stále zůstával jeden nevyřešený problém...

Poslední překážkou na trase mezi Novou Rasovnou a Macochou byla stále nepropojená šňůra někde v nejhlubším místě sifonu mezi jeskyněmi Spirálkou a 13C. Když už byl Petr

Obr. 16: Sirotkovo rozcestí (foto: R. Nejezchleb)

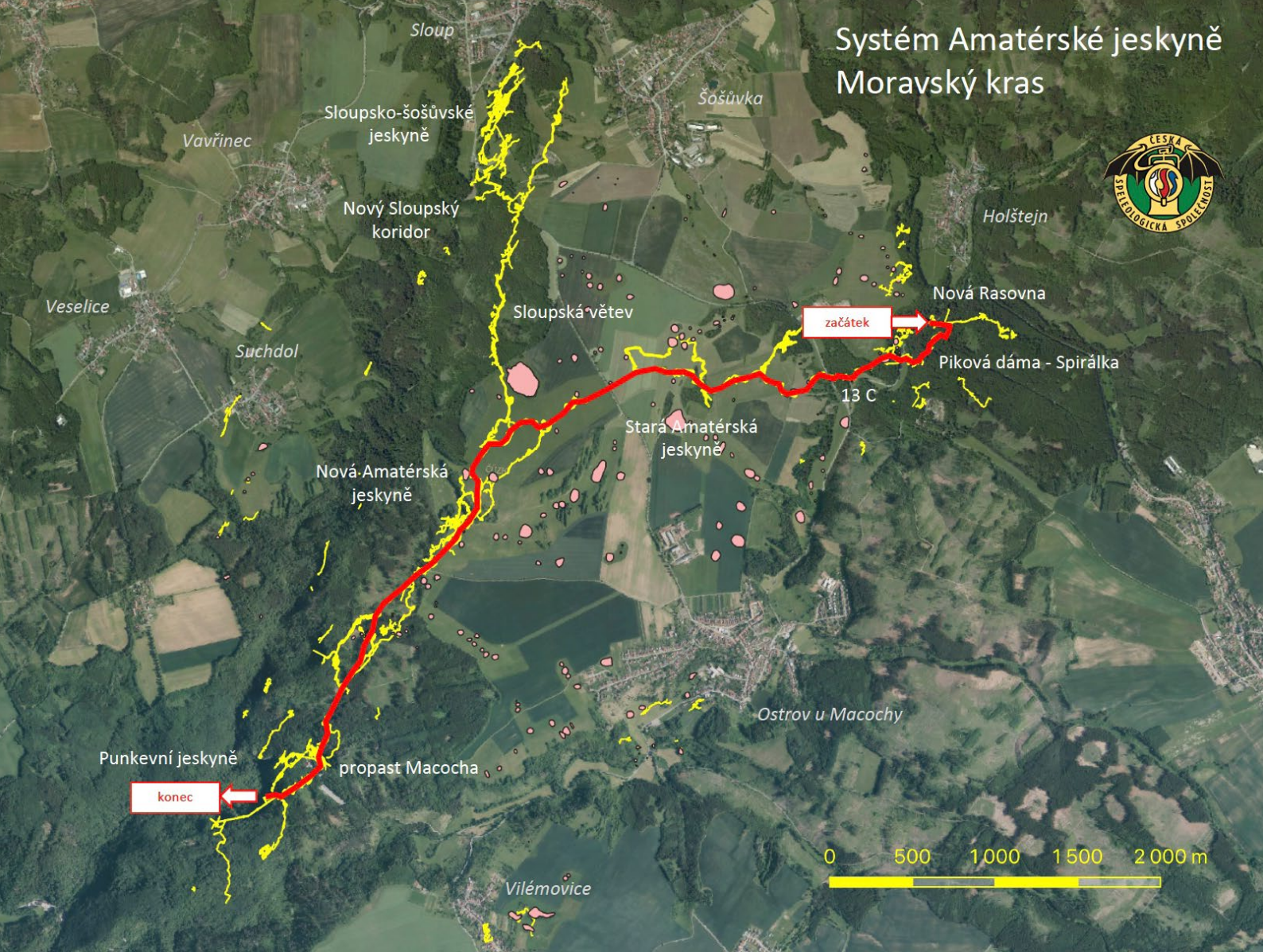
Obr. 17: Paměťový náčrt sifonu mezi jeskyněmi 13C a Spirálka (kreslil: R. Nejezchleb)

na Moravě, bylo třeba toho využít a do sifonu se znovu vydat hned v neděli 6. 4. 2025. Honzův stručný popis „nějaká šňůra tam byla“ z předchozí akce dával poměrně dost prostoru pro fantazii, co potápěče v sifonu může čekat, a tak se Bradek a Petr vydali do sifonu s osvědčenou konfigurací 2 x 12l směrem ze 13C. Bradek, který už sifon z předchozích akcí znal, šel do vody první. Po doplávání na inkriminované místo spatřil obě šňůry, jednu od 13C a druhou od Spirálky, zvláště dvojité se křížící asi metr od sebe. Mírně zmaten, co si s celou situací počít nakonec stáhl všechny šňůry k sobě a propojil je vyvázáním. Tím vznikla křižovatka šňůr se šesti možnými směry pokračování, kterou potápěči později nazvali Sirotkovo rozcestí, aby tak vrhli vinu za nastalou situaci na Honzu, který se z důvodu nepřítomnosti nemohl bránit, a který je navíc mimoúrovňovým křížením šňůr v Mexiku proslulý (obr. 16).

Potápěči rychle označili šipkou směr zpět, vyloučili směry jdoucí směrem dolů (do Spirálky to mělo být nahoru) a začali systematicky ohledávat všechny ostatní dostupné konce. Když třikrát skončili na slepém vývazu, situace začínala působit zoufale. Nakonec se ale ukázalo, že jeden slepý konec byl omylem proplaván dvakrát, a tak čtvrtý pokus konečně skončil úspěchem. Když se dvojice přehoupla přes hranu v dómu U Hadice, bylo jasné, že věc se konečně podařila. Pro formu a načtení trasy ještě potápěči dopluli do Pokulové chodby, odkud už byla cesta na Spirálku jasná. Cestou zpět ještě trochu narovnali šňůru, nainstalovali šipku směrem na Spirálku a zahájili návrat ven. Po vynoření mohli celému nedočkavě čekajícímu týmu oznámit, že se povedlo, a cesta do Macochy je připravená. Jako nosiči se akce zúčastnili: Radek „Merkaptan“ Hejl (6-15), Marek Kalvoda (6-15), Jindřich Pernica (6-19), Peter Váczi (6-25), Vendula Koublová (6-25) a Olga Palmeová (7-03). Bradek po ponoru vytvořil paměťový náčrt (obr. 17), který mírně modifikuje stávající mapu sifonu (obr. 44).

Organizace a detailní itinerář akce

Po úspěšném překonání a natažení šňůry v Macošském sifonu to vypadalo, že realizaci Bělovodského traverzu už nebude nic stát v cestě. Při bujarém večírku v hospodě U Němců byl hned vzápětí stanoven vhodný termín akce na prodloužený víkend 9. až 10. května 2025. Hned po víkendu se ale ukázalo, že celá akce by kolidovala s dlouho plánovanou pracovní akcí Plánivské skupiny a taky se to ne zcela hodilo hlavnímu režisérovi zamýšleného

Obr. 18: Mapa průběhu celého Bělovodského traverzu

dokumentárního filmu. Naopak pro potvrzení termínu hovořila hydrologická analýza zpracovaná Petrem Peštukem na základě dlouhodobých měření hladin vody ve Spirálce. Platí, že první slovo platí, a tak byl nakonec termín potvrzen s tím, že akce bude dvoudenní s bivakem v katedrále Jiřího Šlechty. Pro akci byl vybrán krycí název SKRZ (není to žádná zkratka).

Samotné plánování akce ale začalo mnohem dříve. Hned po Novém roce byla založena WhatsAppová skupina zatím v užším kruhu lidí. Hned z počátku bylo jasné, že chceme během akce natočit autentický dokumentární film. Petr Šimon sepsal první verzi námětu, kterou potápěči lehce upravili. Následně se s námětem Honza vydal do České televize, ale ani přes intenzivní naléhání se tato instituce, zmítaná vnitřní nejen finanční krizí a bojem o zvýšení koncesionářských poplatků, nerozhodla do projektu zapojit. Se slovy: „No co, aspoň nám do toho nebude nikdo kecat a budeme si to moct udělat po svém,” jsme se vydali cestou vlastní produkce.

Bylo to zrovna v období konání výročních schůzí (obr. 6). Bradek a Honza jako předsedové skupiny neměli vážnějších problémů prosadit kofinancování svých skupin ve výši 10 000 Kč každá. Pražský kolega Petr to měl složitější, nicméně byl postaven před hotovou věc, že místo na soupisce je spojené s příspěvkem ve zmíněné výši. Naštěstí měl podporu osvědčeného předsedy Speleoaquanautu Míry. Navíc později získal finanční podporu také od

Pragoaquanautu, jeho rodného potápěčského klubu. Kde začínají peníze, tam končí kamarádství a dobré slovo. Se vši vážností bylo potřeba sepsat memorandum mezi všemi třemi ZO hlavních aktérů akce. Po několika revizích a zapracování připomínek ze strany pokladníků byla i tato překážka překonána. Ještě, než na dohodě zaschl inkoust posledního z předsedů, přistávají na účtu Plánivské skupiny první finance.

Pro pokrytí rozpočtu na nákupy chybějícího technického vybavení pro samotné natáčení, ale také na postprodukcí, nákup licence hudby atp. pořád chybělo ještě dost peněz. Naštěstí je tu SpeleoGO. Obratem byla sepsána žádost. Byť se tři členové předsednictva, kteří byli na akci SKRZ zainteresovaní, nemohli v této věci zapojit do hlasování, zbytku předsednictva přišel tento projekt jako nejzajímavější ze všech, a tak se podařilo získat dalších 17 000 Kč. Zbytek se snad už nějak poskládá.

Po zkušenostech ze Sloupského traverzu bylo jasné, že v každé jeskyni potřebujeme zkušeného kameramana. Bylo zřejmé, že Petr Šimon se nerozkrájí a nebude moci být všude. Honzovi se podařilo ukecat jeho švagra Ondru, který sice nikdy předtím v nepřístupné jeskyni nebyl, zato měl bohaté zkušenosti s natáčením. Dalším adeptem na seznamu byl Mejla Dvořáček, který dokonce sám několik krásných dokumentů o jeskyních a potápění produkoval. Jeho příslib účasti byl ale velmi nejistý. Finální průlom přineslo až Speleofórum, kde ho Honza pozdě v noci u baru přinutil podepsat úpis parafovaný předsedou dozorčího sboru ČSS, takže už nebylo kam uhnout. Jako poslední filmařský tým se přihlásila dvojice Pavel Hartmann a Jirka Nacko ze ZO 7-09. Aby byly dokonalé záběry i z pod vody, všichni tři potápěči se heclí a sami si pořídili fungl nové outdoorové kamery OSMO čínské provenience, které měly aktuálně nejlepší recenze pro natáčení ve špatných světelných podmínkách.

Klíčem k úspěchu akce SKRZ bylo pečlivé plánování logistiky. Záhy se ukázalo, že WhatsAppová výměna nápadů jednotlivých aktérů, doplněná o pravidelné dýchánky U Němců (obr. 19), nebude tou nejlepší platformou a ke slovu se tak dostaly moderní technologie v podobě sdílených dokumentů, tabulek a společných telekonferencí. Vzniklé výstupy pak byly cizelovány při společných setkáních v hospodě U Němců během potápěčských přípravných akcí.

Ze základní časové osy potápěčů se rozvinuly přesné harmonogramy pro podpůrné týmy v jednotlivých jeskyních, kterých bylo celkem devět, když se nepočítá uvítací štáb v Macoše (obr. 20). Následoval podrobný soupis potřebného vybavení a jeho rozmístění do jednotlivých transportních vaků, které byly přiděleny k jednotlivým týmům. K týmům pak

Obr. 19: Plánování U Milušky - zleva: P. Chmel, P. Ulbrich, R. Nejezchleb (foto: J. Sirotek)

Tým	Lokalita	8:00	9:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	0:00
Čtvrtek																		
A	Nová Amatérská								Tomík, 8 osob, 8 vaků, spojené s exkurzí									
B	13C									Bradek, 4 osoby, 4 vaky								
Pátek																		
C	Nová Rasovna					Merkaptan, 12 osob, 12 vaků												
D	Spirálka						Jindra, 8 osob, 8 vaků											
E	13C									Uli, 2 osoby, 2 vaky								
F	Stará Amatérská										Merkaptan, 8 osob, 9 vaků							
G	Nová Amatérská											Zdenál, 6 osob, 6 vaků						
Sobota																		
H	Nová Amatérská								Tomík, 16 osob, 10 vaků									
I	Červíkovy									Lída, 9 osob, 4 vaky								
J	Macocha										Uli							
ALL	Výtok Punkvy											Venku						
ALL	U Němců																	AFTERPARTY

Obr. 20: Základní časový plán akce SKRZ

byli doplněni jejich lídři, kteří plán podrobili zevrubné kritice, a tak se postupně ladilo několik verzí, až to celé bylo dokonalé. Když to bylo hotové a Honza to přepsal do přehledného itineráře (Sirotek 2025), který dostal k dispozici každý přihlášený účastník, poznamenal Bradek, že ta akce je tak detailně naplánovaná, že to asi bude nuda a nebude žádný prostor pro dobrodružství a improvizaci. Jestli to tak bylo, můžete posoudit sami.

Prvního dubna byl zveřejněn odkaz na přihlašovací tabulku. Optimisticky byla připravena pro maximálně 40 účastníků. Dnes už je zřejmé, že se řádky musely přidávat ještě několikrát. Že bude o účast na akci zájem bylo jasné už z průběhu přípravných akcí, ale, že bude až takový, nečekal nikdo.

Aby účastníci akce měli pěknou památku, bylo rozhodnuto, že bude vytvořeno speciální tričko. K tomu bylo potřeba logo, na jehož designu se podílela především Bradkova dcera Julča a manželka Petra. První série návrhů byla po zásluze zkritizována a každý z účastníků diskuze přišel s jedním nebo více vlastními protinávry. Pochopitelně jen ve formě nepoužitelných skic nebo neumělých náčrtků. Nejezchlebovi to však nevzdali, od každého návrhu zapracovali kousek, a tak vzniklo finální logo akce (obr. 21). Tisk triček pak obstaral Pepa Klučka a Honza nechal se stejným logem vytvořit také samolepky.

Obr. 21: Logo SKRZ

Průběh vlastní akce

Čtvrtek 8. 5. 2025

10:00, Základna Plánivské skupiny Slepíčárna, Ostrov u Macochy

Desátá hodina odbila a na Slepíčárně rozráží dveře Honza Sirotek a Petr Chmel. Bradek jim hbitě nabízí dekompresní pivo, aby se lépe plánovalo. Bradek se chlubí, že už má skoro doléčenou rýmičku pomocí antihistaminik, a tak jako ostatní potápěči významně zahřívá dutiny nasazenou čepicí. Začíná se balit materiál do navoněných čistých speleovaků (obr. 22). Primární jsou 12l flašky k Předmacošskému sifonu a suché podobleky. Tomík je hbitě vhazuje do auta, aby mohl za chvíli vyrazit na sraz k Brouškovi. Ostatní pokračují v pečlivém balení dle nachystaného rozpisu.

Každý vak je pečlivě označen cedulkou s písmenem podle transportního týmu a číslem. Obsah jednotlivých vaků je předem pevně stanoven. To ne vždy respektují Bradek s Petrem, kteří se vytrvale snaží akci zkomplikovat zavedením optimálnějšího rozložení materiálu ve vacích. Šedinám na Honzově hlavě neprospívá ani chaotické odškrtavání vaků v několika seznamech na přeskáčku nebo i najednou. Postupně se otepluje, a tak se dostávají ke slovu zbrusu nová trička, která mezitím Petra začala prodávat. Na veškeré dění dohlíží ze židličky čerstvě jmenovaná hlavní povrchová hlídka Kajman a balení dokumentuje kameraman Ondra. Blíží se poledne a vše je sbaleno (obr. 23). Všichni už se těší na oběd, ale je potřeba ještě natočit rozhovory, které dokreslí připravovaný film. Za tímto účelem připravil Petr Šimon

Obr. 22: Balení - Kdo dá tohle dohromady? - zleva: J. Sirotek, P. Maceček, V. Kaman, M. Manhart, P. Chmel (foto: T. Roth)

rozsáhlý a podrobný seznam vhodných otázek ovšem bez připravených odpovědí. Na lavičce před Slepíčárnou a kamerou se tedy jako na orloji střídají nejdříve potápěči následovaní Petrou a Kajmanem. Pak už je opravdu nejvyšší čas odjet k Milušce na oběd.

U Němců se přípravný tým setkává s Mejlou Dvořáčkem, jeho rodinou a Jirkou Hovorkou, kterého přivezli z Prahy. Všichni napjatě poslouchají dávné historky a chrou-pou u toho střídavě řízek nebo smažák. Po obědě je ještě natočen rozhovor s Miluškou, která se nejdříve brání, ale pak ochotně před kamerou vzpomíná na Milana Šlechtu a Marko Zahradníčka. Jeskynní potápěče považuje za magory. Následně jede Honza s Petrem a Ondrou natáčet filmové záběry z dronu. Výjimečně jsou vybaveni oficiálním povolením ze Správy CHKO. Ondra se soustředí na dron, Petr s Honzou pozorují, zda někde neletí sokol. Oproti plánu je to snazší, neboť jedno z hnízd, lokalizovaných ve skalních stěnách nad Punkevními jeskyněmi, v minulém týdnu kompletně vybilil výr včetně sokolí samice. Po pořízení krouživého záběru v oblasti nad Katedrálou Jiřího Šlechty se filmařské trio přesouvá ještě k Nové Rasovně. Bradek mezitím organizuje přípravnou akci do jeskyně 13C, jejíž náplní je příprava člunů na zítřejší plavbu. Jirka Hovorka se mezitím ubytovává v Ostrově u Číry a Mejla se s rodinkou zabývá na Pustožlebské základně.

Obr. 23: Sbalené transportní vaky připravené pro jednotlivé podpůrné týmy - zleva: J. Sirotek, R. Nejezchleb, P. Chmel (foto: O. Němec)

13:00 – 17.00, Nová Amatérská jeskyně, podpůrný tým A

Po čtvrtěčném obědě vyrazí podpůrné družstvo A (obr. 24) pod vedením Tomáše „Tomíka“ Rotha (6-19) transportovat flašky 6 x 12 l nafoukané na 250 bar a teplé potápěčské podobleky na štěrkovou terasu k podzemnímu řečišti Punkvy do blízkosti Předmacošského sifonu. Ve dvanácti členném týmu dále jsou: Marek Kalvoda (6-15), David Pavlík (6-17), Bohuslav „Kocour“ Koutecký (6-19), Hana „Hančá“ Benešová (6-19), Jakub „Šlímec“ Šlimar (6-19), Vendula Koublová (6-25), Peter Váczi (6-25), Pavel Hartmann (7-09), Jiří Nacko (7-09), Pavel Rábek (7-14) a Lenka Špačková (individuálka).

Cesta přes Bahňáče probíhá v klidu a většinu lidí mrzí, že se transportuje tak

Obr. 24: Podpůrný tým A před vstupem do Nové Amatérské jeskyně (foto: L. Špačková)

málo pinglů. Na Punkvu tým doráží za pár minut. Štěrková terasa je pokryta písčitým bahnem, a tak se na místě rozprostírá menší plachta, na kterou jsou uloženy vybalené 12l flašky spolu se zabalenou zelenou plachtou pro převlečení potápěčů. Ve zbytku času jde podpůrný tým na revizní prohlídku jeskyně po standardní trase až po Rozlehlou chodbu. Tým je venku v domluvených 17 hodin, aby Tomík stihl večerní brífink.

16:00, Jeskyně 13C, podpůrný tým B

Cílem přípravné akce do jeskyně 13C je připravit čluny na zítřejší transport a filmování. V jeskyni mají být čtyři čluny, což je dost i s rezervou. Poslední akce v jeskyni 13C ale vykazovaly průměrnou úmrtnost člunů 50 % a účastníci přípravné akce jsou natěšeni na exkurzi po vodní plavbě, a tak hlavní úskalí spočívá v tom, aby do vlastní akce přežily pokud možno všechny čluny. Bradek, poměrně zahlcený ostatními potápěčskými přípravami, předává s radostí vedení akce Mírovi Manhartovi, který poslušně hlásí, kdo na akci nedorazil a kteří účastníci vyjadřují obavy z dlouhého, houpajícího se žebříku v Hlavní propasti, a snaží se tím upevnit dojem, že vše jde jako na drátkách. Tým B celkově čítá 13 lidí. Miroslav „Míra“ Manhart (1-10), Radek „Bradek“ Nejezchleb (6-19), Igor „Bída“ Harna (6-28), Pavel Kubálek (1-11), Arno Kryl (1-11), Vojtěch Štrajt (6-01), Igor „Bída“ Harna mladší (6-01), Vlastimil Čoupek (6-15), Pavel „Uli“ Ulbrich (6-19), Lukáš „Luky“ Ulbrich (6-19), Tomáš Jakubec (6-22), Vít „Kajman“ Kaman (6-25), a Lucia Moravanská.

Vlastní akce v jeskyni probíhá ale opravdu hladce a brzy jsou všechny čluny vyskládané v přístavišti na dně dómu Halucinací (obr. 25). Bradek ještě obhlíží naposledy aktivní tok Bílé

Obr. 25: Příprava člunů v jeskyni 13C – zleva a zespodu: V. Čoupek, M. Manhart, L. Moravanská, V. Kaman, V. Štrajt, A. Kryl, P. Kubálek, T. Jakubec, R. Nejezchleb, P. Ulbrich (foto: I. Harna)

vody. Průtok je znatelně nižší než minulý týden, ale viditelnost se nepatrně zhoršila. Teď už se nedá nic dělat, je nutné se smířit s tím, co je.

18:00, Základna Plánivské skupiny Slepíčárna, Ostrov u Macochy

Na šestou hodinu se sjíždí vedoucí jednotlivých transportních týmů na Slepíčárnu. Všichni usedají ke stolu a vytahují papíry s itinerářem, prezenčky vstupů a formuláře k podpisu

Obr. 26: Poslední brífink před akcí - zleva: R. Hejl (zády), R. Nejezchleb, J. Sirotek, P. Chmel, T. Roth (zády), P. Váczi (foto: P. Maceček)

nečlenů. Vypadá to, že jsou všichni skvěle připraveni. Honza si nasazuje brýle a důležitě listuje v papírech (obr. 26). Pro potřebu cenných rad je přítomen i Jirka Hovorka, se zpožděním přijíždí na místo i dedikovaný fotograf Krtek. Jako lídři jednotlivých týmů jsou určení: Merkaptan, Jindra, Uli, Zdenál, Tomík a Lída. Pro každý tým je ještě jednou podrobně zkontrolován plán, dohodnuto předávání prázdných vaků mezi týmy, jsou rozdána povolení pro vjezd do Pustého žlebu a řešeny poslední detaily. Tomík je oficiálně pověřen vedoucím povrchového dění až v pátek zalezou potápěči pod zem. Tomík se ani moc nebrání, rád organizuje a je polichocen zodpovědnou funkcí a navíc ví, že většinu soboty stráví tak jako tak v jeskyni, takže to asi nebude tak zlé.

Obr. 27: J. Pernica si odnáší vaky určené pro tým D (foto: P. Maceček)

Z garáže jsou vytahány všechny připravené vaky a jednotliví vedoucí týmů si je obřadně přebírají (obr. 27). Přípravy jsou u konce. Oba podpůrné týmy dnes splnily všechny úkoly, a tak nezbývá než se těšit na druhý den. Za Slepíčárnou už hoří oheň a k dispozici je obrovské množství grilovaných pochutin. Pustožlebáci a pražáci jen lehce uzobávají a postupně se odebírají na svoji základnu. Potápěči zvažněli a v duchu si promítají jednotlivé úseky trasy, kterou v následujících dvou dnech absolvují. Honza dokonce večer odmítá rum, což je na pováženou.

Pátek, 9. 5. 2025

8:00, Základna Holštejnské skupiny, Holštejn

Nastal den D. Je chladné, ale slunečné ráno. Na místo se postupně sjíždějí členové transportního týmu C, přihlízející a novináři. Holštejňáci vzorně vyklidili parkoviště před základnou, takže s parkováním není problém. Míra Manhart přivezl připravené transportní vaky s visačkou „C“, které jsou ještě jednou zkontrolovány. Vypadá to, že nic nechybí. Na místě jsou už i všichni tři potápěči. Pěšky z Ostrova dorazil nestor jeskynního potápění Jirka Hovorka. Dojel také Tomík Roth, který je hlavním ředitelem pátečních operací.

V 8:28 zahajuje celou akci Richard Zatloukal zatroubením na trumpetu. Na tento pokyn startuje Heřman „Fido“ Fitz traktor Hektor (obr. 28). Povedlo se to hned napoprvé a Holštejnské údolí zaplavuje hustý dým. Novináři jsou trochu zmatení. Očekávali potápěčskou akci a ne přehlídku historické zemědělské techniky, ale poté, co Hektor vyjíždí z garáže s přívěsným vozíkem, chápou, že se jedná o dopravní prostředek určený pro transport jeskyňářů k jeskyni.

Poslední opozdilci z transportního týmu se převlékají do overalů a celý dav vyrazí směrem k jeskyni. Část jede na vozíku, část na střeše traktoru a zbytek jde pěšky (obr. 29).

Obr. 28: Hektor vyjíždí z traktorárny (foto: P. Maceček)

Obr. 29: Slavnostní příjezd k jeskyni Nová Rasovna (foto: P. Ulbrich)

9:00 – 11:30, Jeskyně Nová Rasovna, podpůrný tým C

Zatím jde všechno podle plánu a přesně v 9:00 je dav jeskyňářů, novinářů a dalších přihlížejících u jeskyně. Na moment způsobuje záplava lidí v okolí mostu dopravní zácpu. Projíždějící řidiči jsou hodně zmateni z toho houfu lidí v podivných oblecích, televizních kamer a čmoudícího traktoru. Potápěči bojují o každý čtvereční centimetr prostoru pro převlékání. O potápěče naopak bojují novináři a reportéři (obr. 30). Každý chce rozhovor nebo aspoň pěknou fotku. Když zrovna nejsou k dispozici potápěči, berou kohokoliv v overalu a následně i Bradkovu ženu Petru a jejich dceru Julču, která se však statečně brání.

Obr. 30: Mediální šílenství před Novou Rasovnou
(foto: L. Špačková)

Obr. 31: S týmem C před Novou Rasovnou
(foto: J. Bartošek)

Reportér České televize chce jít mermomocí dolů, a tak mu Holštejnáci narychlo shánějí overal, holínky a lezecký set. Hektor jede na základnu pro lano na jištění. Bezpečnost především. Ostatním reportérům je vstup do jeskyně úspěšně rozmluven. První zapomenutou věcí jsou Honzovy ponožky. Petra mu ale pohotově půjčuje svoje.

Potápěči jsou oblečeni a těsně před desátou zalézají do jeskyně první nosiči a postupně se dolů stěhuje devět transportních vaků. Podpůrný tým C čítá celkem 20 lidí (obr. 31): Miroslav „Míra“ Manhart (1-10), Pavel Kubálek (1-11), Vojtěch Štrajt (6-01), Igor „Bída“ Harna mladší (6-01), Tomáš „Héďa“ Hördler (6-10), Marek Plch (6-10), Jan Merta (6-15), Martin Paruch (6-15), Marek Kalvoda (6-15), Radek „Pólo“ Maštaliř (6-15), Heřman „Fido“ Fitz (6-15), Jiří „Skřítek“ Syrovátka (6-19), Jan „Jéňa“ Syrovátka (6-19), Tomáš Jakubec (6-22), Petr Šimon Janíček (6-25), Barbora Sirotková (6-25), Ema Otevřelová (6-25), Jaroslav „Krték“ Šanda (6-28), Lenka Špačková. Celou akci řídí Radek „Merkaptan“ Hejl (6-15). Nad prezenční listinou bdí na povrchu Heřman „Heřa“ Fitz mladší (6-15). Ten svědomitě přepisuje na seznam osob v jeskyni i všechny potápěče, přestože je upozorněn, že oni z jeskyně nejspíš nevylezou a nebude si je tedy moct následně odškrtnout. Petr je naopak nadšen, protože se může nahlásit celým jménem: „Petr Chmel – Praha“.

Dolů se stěhuje také fotograf Krték a filmovací tým ve složení Janíček, Sirotková, Otevřelová. Na povrchu zatím novináři zpovídají pamětníka Jirku Hovorku. Pak už dolů

Obr. 32: Transport v Nové Rasovně (foto: J. Šanda)

prchají před novináři i potápěči. Míra mezitím u pořád zcela zaplaveného Kolene chystá flašky.

Zatímco Petr Šimon natáčí sestupující nosiče a potápěče (obr. 32) za asistence Báry a Emy, které se touto akcí svědomitě připravují na maturitu, Fido jistí na žebřících redaktora ČT Jana Sádovského. Redaktor si počíná velmi zdatně. Fido mu zatajuje, že se pod žebříky dá jít po dně, a naviguje ho rovnou na řetězový traverz. Redaktor jej překonává s lehkostí a nadšením, sklízí ovace a ihned dostává nabídky, zda se nechce stát jeskyňářem („Láká mě to čím dál víc“) a zda by se nechtěl připojit k nějaké expedici („Budu o tom uvažovat“). Záběry z jeho helmy při překonávání traverzu jsou pak součástí reportáže ČT, leč většina národa netuší, že autorem akčních záběrů je sám pan redaktor.

V místě, kde se mají v plánu strojiti potápěči, přibývá vaků a hlavně nosičů. Už se sem další nevejdou. Je potřeba udělat místo aspoň pro potápěče – ti jsou docela důležití. Za každého dalšího nosiče s vakem musí další dva odejít, neboť hrozí, že situace dopadne jako v případě horníků u Járy Cimrmana. Nakonec se daří vytvořit místo pro potápěče a ti se v šikmém kanálu nad Kolenem dostrojují (obr. 33). Honza využívá Petrovy nepozornosti a balí jeho nestřežený osobní bubínek se šňůrou do batohu, který se bude vracet na povrch. Jinak nikomu nic nechybí, a tak potápěči jeden po druhém mizí v zaplaveném Koleni.

Honza náhle zvolá: „Povolejte Skřítky“. Chvilí přemýšlíme, jestli ještě stále točíme dokument nebo už nějakou pohádku. Ještě že tu s námi není Kocour v botách. K vlastnímu

Obr. 33: Přípravy na ponor v Nové Rasovně
- zleva J. Sirotek, R. Hejl, P. Š. Janíček (foto: J. Šanda)

Macošskému sifonu doprovází potápěče oba výše zmínění Skřítki v neoprenech. Jako správní Pražáci pomáhají s lahvemi jen Petrovi, který je ze Žižkova. Bradek s Honzou si musí poradit sami.

Voda v Macošském sifonu vypadá krásně, a tak se potápěči domlouvají na filmování. První půjde Honza a bude točit kluky zepředu. Petr půjde poslední a příležitostně bude svítit protisvětlo. Ve všem tom shonu se zapomnělo na dodržování časového plánu nebo si to potápěči popletli a k zanoření tak došlo už v 11:00, tedy hodinu před plánovaným časem.

Po zanoření potápěčů v Koleni (obr. 34) se zbytek transportního týmu vrací ven z jeskyně. Mezitím jde Lenka, která se ke Koleni ani nesnažila probojovat, zkontrolovat zvěř v horních patrech. Napočítá 118 vrápenců a jednoho netopýra brvitého. Až tak překvapivé to není, na Holštejně v noci mrzlo.

Většina nosičů využívá taxi Hektor a na obrátce u Ditricha rozpustile mává strojícím se kolegům z jiného týmu. U vchodu do Nové Rasovny zůstávají nakonec pouze Heřa a Merkaptan. Čekají na návrat Skřítků, kteří mají za úkol počkat u Macošského sifonu pro případ nenadálého návratu potápěčů. Mají spoustu času. Je teprve něco po jedenácté a potápěči se mají zanořit až ve dvanáct hodin. Skřítky očekávají zpět před půl jednou. Jaké překvapení, když už o půl dvanácté Skřítki vylézají z jeskyně s tím, že potápěči se již zanořili. Prý s tříminutovým zpožděním v 11:03. Vedoucí Merkaptan si myslí svoje a to, že se zanořili s 57minutovým předstihem, ale to už je teď jedno. Jeskyně je uzamčena a zbytek týmu C se vydává zpět na Holštejn.

Obr. 34: P. Chmel se zanořuje v Koleni v Nové Rasovně (foto: J. Šanda)

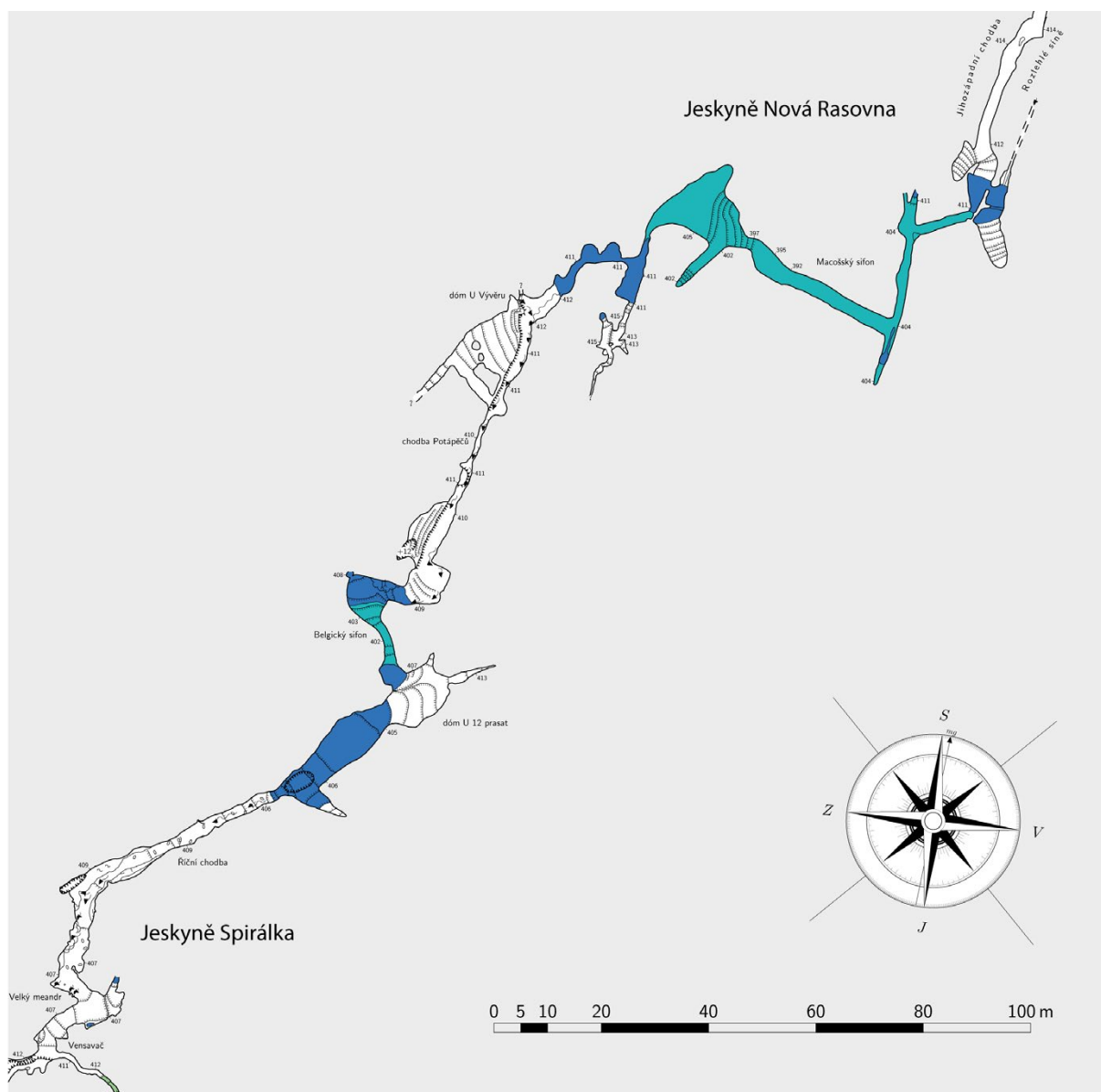
11:00 – 11:40, Macošský sifon, chodba Potápěčů, Belgický sifon

Dobrá viditelnost v sifonu je jen v jeho úvodní části a postupně se kazí. I tak se daří natočit pár použitelných záběrů (obr. 35). Průstup sifonem jde bez problémů. Potápěče zvědavě pozoruje posledních několik přeživších kapříků. Za necelých 20 minut dosahují potápěči konce šňůry a proplavávají ještě krátkou chodbu, než se vynoří na druhé straně sifonu v jeskyni Spirálce v domě U Vývěru.

Do Belgického sifonu zbývá překonat chodbu Potápěčů. Ta zahrnuje dvě překážky v podobě horizontální a vertikální úžiny již známé z přípravné akce. Obzvláště ta první je s flaškami na bocích a s rukama plnými ploutví, kamer a světel docela výživná.

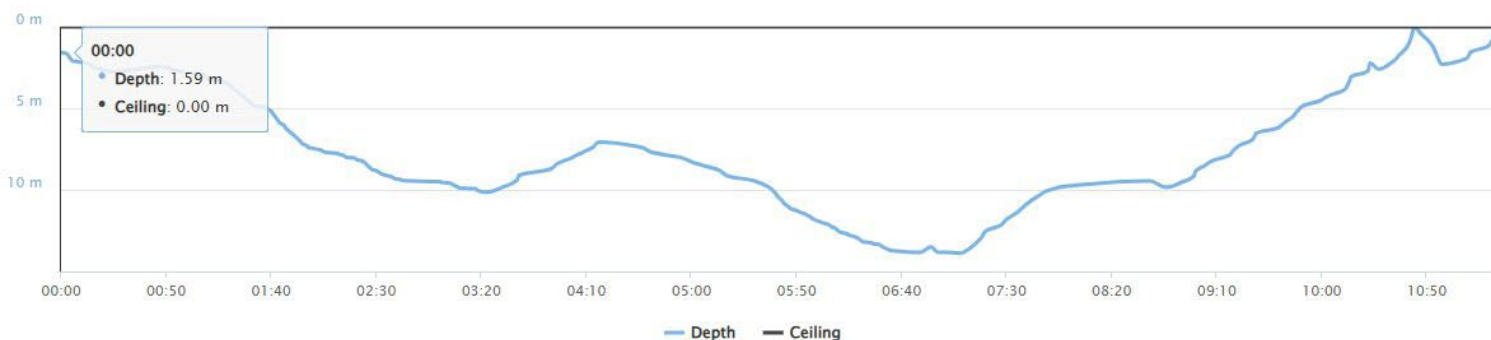

Obr. 35: P. Chmel v Macošském sifonu (foto: J. Sirotek)

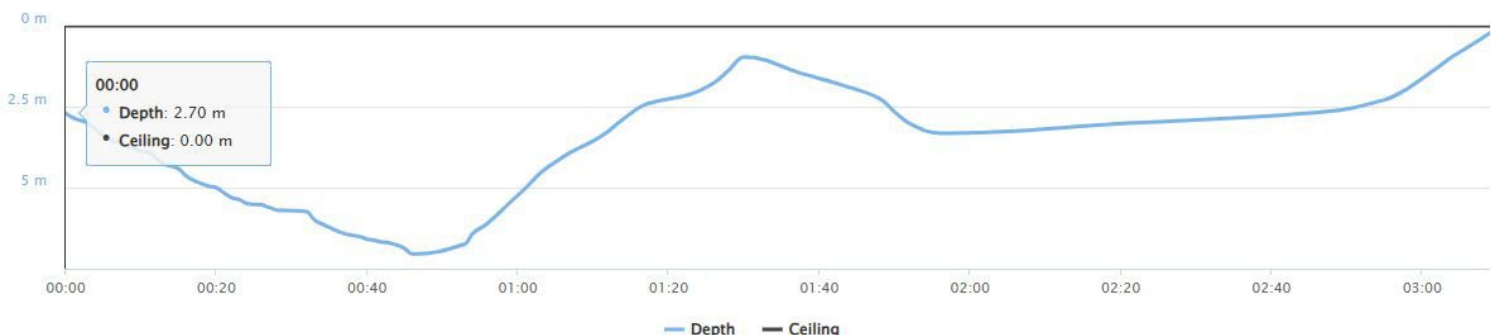
Obr. 36: Mapa sifonů mezi jeskyněmi Nová Rasovna a Spirálka

Depth, Ceiling

Obr. 37: Profil ponoru v Macošském sifonu - maximální hloubka 13,9 m, doba ponoru: 11:23 min, teplota 7,3 °C, průměrná hloubka 7,5 m, čas zanoření 11:06

Depth, Ceiling

Obr. 38: Profil ponoru v Belgickém sifonu - maximální hloubka 7,1 m, doba ponoru: 3:09 min, teplota 8,0 °C, průměrná hloubka 3,3 m, čas zanoření 11:33

No aspoň budou nějaké akční záběry do filmu. Mikrofony jsou zatím vypnuté a sbalené ve vodotěsném pouzdře, takže zvukový záznam z prolézání úžin nebude nutné vypírávat. Petr si utahuje z Bradka prodávajícího se vertikální úžinou jen v sucháči bez ochranného overalu, na který už nezbyly peníze. Bradek toto řešení obhajuje s tím, že se jedná o jeskyňářský sucháč, který něco vydrží. Při zanoření do Belgického sifonu pak Bradek pocituje nepříjemný pocit vlhkosti, který ho bude doprovázet po zbytek akce. Jak se později ukázalo, jeskyňářský sucháč těsnou úžinou nepřežil, ale zase díky úspoře za overal budou aspoň peníze na jeho opravu.

Následuje krátký Belgický sifon a vymoření v nehostinném bahnitěm dómu U Dvanácti prasat, který při takto vysokém vodním stavu díky zaplavení většiny bahnitěho svahu působí neobvykle stísněně. Jelikož koleno před dómem U 12 prasat vysychá jen za extrémně nízkých stavů, je třeba překonat ještě poslední úsek pod vodou, který je i pro prvního potápěče v nulové viditelnosti. Kamery tak zůstávají vypnuté. Zbývá ještě přetápnat Říční chodbu. Do posledního úseku, který představuje již jen jezero U Velkého trativodu, jdou potápěči bez ploutví.

V jeskyni je podezřelé ticho. U vody nikdo nečeká. Potápěči chvíli přemýšlí, co se asi stalo. Nedodržení pečlivě připraveného časového plánu je vyloučené. Jediným vysvětlením může být nějaká nehoda. Nakonec si ale Honza vzpomene, že jsou tu zřejmě o hodinu dřív, než se plánovalo. Kluci tedy lezou na sucho a pod Modrým komínem odkládají výstroj, aby o trochu ulehčili práci nosičům.

Bradek si stěžuje, že mu teče do téměř nového suchého obleku, zakoupeného za účelem zbavení se drobného průsaku vody na pravé ponožce obleku starého. Nový oblek kvůli poškození v úžině propustil během prvního ponoru cca pět litrů vody a dal tak Bradkovi okusit historickou příchuť krasového potápění v mokřích oblecích, čímž podtrhl myšlenku generačního propojení potápěčů.

Obr. 39: Transportní tým D - zleva: D. Strouhal, J. Nacko, P. Hartmann, V. Baldík, E. Kryštofová, J. Pernica, S. Kovačič, R. Hadacz, A. Pecinová, J. Žiak, P. Kyselák (foto: T. Roth)

11:20 – 15:35, Jeskyně Spirálka, podpůrný tým D

Transportní tým D je složen z členů Suchožlebské a Plánivské skupiny, doplněný o kameramany ze ZO ČSS 7-09 Estavela, dále z Nové Rasovny přeběhnuvšího Krtka a čítá celkem 12 lidí: Jiří Žiak (6-14), Vít „Vítas“ Baldík (6-14), Eva Kryštofová (6-14), Aneta Pecinová (6-14), Roman Hadacz (6-14), Přemysl Kyselák (6-14), Sebastian „Sebo“ Kovačič (6-19), David Strouhal (6-19), Pavel Hartmann (7-09), Jiří Nacko (7-09), Jaroslav „Krték“ Šanda (6-28). Vedením je pověřen zkušený Jindřich Pernica (6-19).

Je chvílku po jedenácté a všichni z transportního týmu D jsou na povrchu nachystáni pro sestup do jeskyně (obr. 39). Podle harmonogramu mají zalézat až v 11:30, ale i tak je to celkem brzo, když se mají potápěči vynořit až kolem 13:00. Náhle se na Ditrichu objeví někdo z transportního týmu z Nové Rasovny. Padají otázky jak to, že už vylezl a jestli je nějaký problém. Odpovědí je, že zanoření potápěčů již proběhlo. Tým D se téměř úprkem vydává do jeskyně a cestou k jeskyni potkává Krtka, který fotil zanoření potápěčů v Nové Rasovně a měl se k nim později přidat na focení ve Spirálce. To už je celkem jasné, že vynoření potápěčů tým D nestihne. Před Spirálkou se rychle rozdělují na dva týmy. První jde hned co nejrychleji naproti potápěčům, druhý čeká až všichni slezou na dno a společně pak následují tým jedna. Společně se pak všichni i s potápěči a veškerou jejich výbavou potkají u vstupu do Modrého komína, což je asi 50 m od místa, kde měli původně čekat na vynoření potápěčů.

Potápěči nemuseli čekat zas tak dlouho, než se jim dostalo vyčínění za nedodržení časového plánu. Nakonec se jim zželí smutného kameramana i fotografa a uvolují se zopakovat „vynoření“ ještě jednou na kamery. Nosiči se pouští do transportu lahví, které sem o několik okamžiků dříve přivlekli v dobré víře potápěči, v opačném než původně zamýšleném směru zpět k Velkému trativodu. Hned první Honzově flašce, na kterou sáhnou, upadává gumové točítka od ventilu. Naštěstí se v kamenito-blátivém terénu postupně daří nalézt všechny drobné součástky zahrnující pružinku, podložku a speciální matičku. Za pomoci DIR nožiku je vše rychle namontováno na své místo a transport může pokračovat.

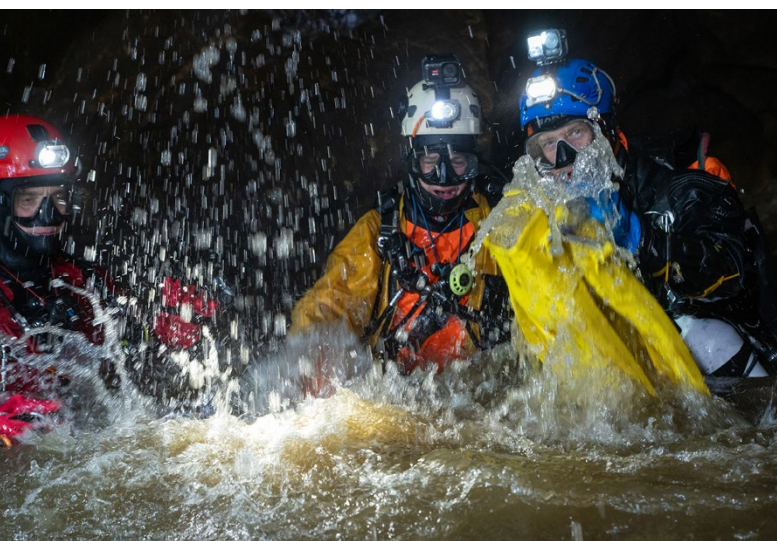
Všichni filmaři i fotografové jsou na místech a potápěči couvají do jezera za ohyb chodby, aby nebyli vidět. Při těchto manévrech si Honza na výraz solidarity s Bradkem, který má

Obr. 40: Vynoření v jeskyni Spirálka (foto: J. Šanda)

mokro v obleku, aspoň napouští vodu do suché rukavice. Jeho komentář naštěstí nezachytil žádný z audio portů. Tyto totiž potápěči ještě předtím předali suchému týmu poté, co s nimi nacvaknutými na suché obleky na první pokus vlezli do vody, a tak otestovali jejich vodotěsnost. Naštěstí zkouškou prošly, i když vodotěsné nejsou.

Filmování zahajuje ostrým hvizdem na Bradkovu píšťalku Honza. Překvapený a vyděšený Krtek se slovy „Ty debile“ málem padá i s foťákem do vody a onu frázi vykřikuje ještě několikrát. Vynoření je věrohodně nafilmováno a nafoceno (obr. 40) a jako bonus pro Krtku pózuji potápěči ještě na akční fotku na Instagram s cákající vodou (obr. 41). Při těchto manévrech Honza zahazuje do kalné vody svoje světlo na ruku. Následuje jeho půlhodinové hledání. Nakonec jej svým citlivým chodidlem zázračně nahmatává Bradek a akce může pokračovat.

Obr. 41: Vynoření v jeskyni Spirálka - zleva: P. Chmel, J. Sirotek, R. Nejezchleb (foto: J. Šanda)

Obr. 42: Odpočinek ve Spirálce - zleva J. Sirotek, R. Nejezchleb, P. Chmel (foto: J. Šanda)

Lahve se začínají stěhovat tentokrát už správným směrem. Je dost času, a tak je prostor na focení a filmování v dómu U Přepadu (obr. 43). Bradek si nemůže vzpomenout na názvy jednotlivých krápníkových útvarů v okolí Brány.

U Kaple se celý tým skládá k odpočinku (obr. 42). Suchožlebáci povzbuzují potápěče plechovkou Radegastu. Za chvíli začíná být trošku zima, a tak na řadu přicházejí teplé nápoje. K dispozici je čaj, káva a čajokáva a k tomu široký výběr sušenek. Vítek bere Suchožlebáky na exkurzi, Sebo se balí do elegantního ponča. Nakonec je rozhodnuto, že do sifonu se potápěči zanoří o chvíli dřív. Čekání už nikoho nebaví, a navíc z povrchu přichází echo, že v jeskyni 13C je připraveno teplé občerstvení.

Náhradní flaška, rukavice a záložní buben s vodící šňůrou nebyly potřeba, a tak je transportní tým vynáší na povrch. Poslední z transportního týmu D opouští jeskyni zhruba v 15:35.

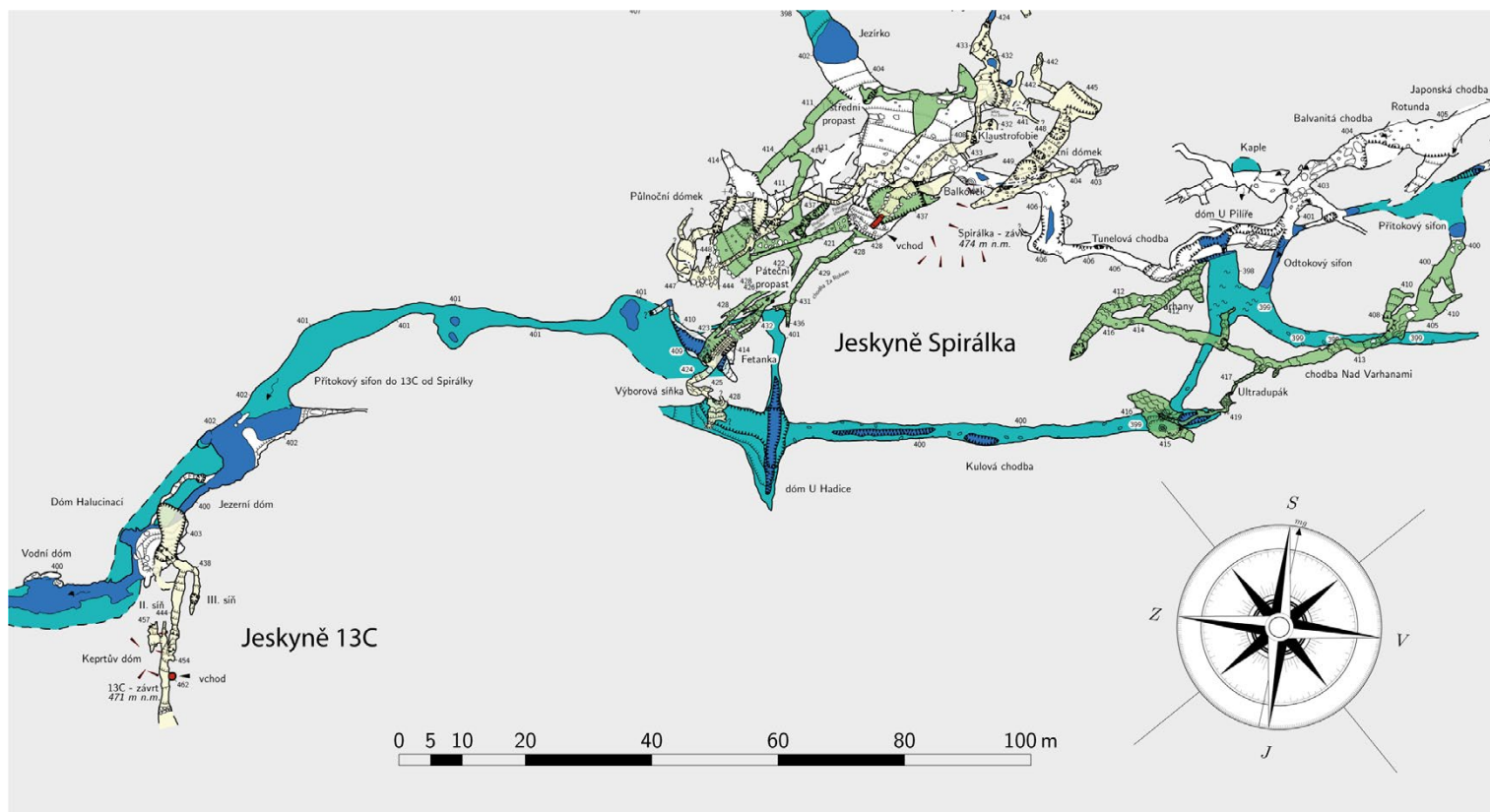
14:40 – 15:12, Sifon mezi jeskyněmi Spirálka a 13C

Jako první se do úzkého sifonu souká kolem zavazovacího kameramana Bradek. S jásotem oznamuje nález potápěčského nožíku, který zde ztratil během přípravných ponorů. Naštěstí ho nenašel v zádech, jak by očekával každý, kdo vyrostl na Vinnetouovi („Kdo ztratí nůž, najde ho v zádech“). Jelikož se jednalo už o druhý nůž nalezený v rámci této akce, otevřela se diskuze o nové potápěčské kvalifikaci „Hledač nožů“.

Domluvený sraz na filmování je na první volné hladině. Chvilku za Bradkem leze do vody Honza. Na volné hladině hlásí Bradek, že mu došla baterka v kameře a že si bude muset vzít kameru od Honzy z helmy. Při tomto manévru tlačí Honzovu helmu pod vodu, aby se

Obr. 43: J. Sirotek a P. Chmel zdolávají suchou část cesty v jeskyni Spirálka (foto: J. Šanda)

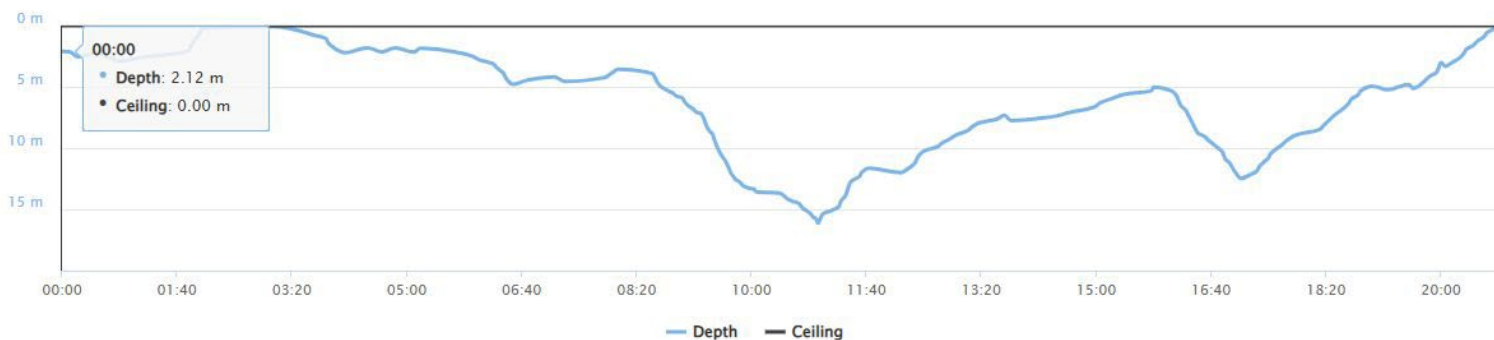
Obr. 44: Mapa sifonu mezi jeskyněmi Spirálka a 13C

mu kamera lépe dařila odšroubovat. Vysokou puklinou se rozléhají podivné bublavé zvuky, a Bradek se snaží doptat Honzy, zda neví něco o jejich původu, na což se mu dostává odpovědi v podobě ještě hlasitějších bublavých zvuků. Teprve tehdy Bradkovi dochází, že se snaží Honzu utopit. Tlak na helmu tedy snižuje a po hlubokém Honzově nádechu následuje několik peprných slov. Audioporty jsou ale pořád bezpečně uloženy ve vodotěsném pouzdře, takže ani tento dramatický moment nezanechává zvukovou stopu. Mezitím se na volné hladině objevuje i Petr.

Poslední signál OK a Bradek se má zanořit. Na hladině ale pořád svítí jeho helma. Po chvíli čekání se ukazuje, že se nepotápí jen helma a že Bradek v ponoru pokračuje. Vzhledem k předchozím negativním zkušenostem Plániváků s potápěním bez helmy je to zarážející. Honza ale na oplátku za nalezené světlo Bradkovou helmu bere do ruky a potápí se za svým druhem. Bradkovi dochází, že je bez helmy, až po několika desítkách metrů, když se dostává z nulové viditelnosti a snaží se zapnout čelovku na helmě, která ale není na jeho hlavě. Za chvíli se vynořuje z kalu Honza a helmu předává zpět šťastnému majiteli. Po těchto úvodních hrátkách klesá viditelnost v sifonu takřka na nulu.

Tento sifon byl v rámci příprav nejsložitější a vyžádal si celkem šest ponorů, než se podařilo spojit šňůry z obou stran. Během hledání cesty bylo do sifonu nainstalováno velké množství šňůr, které se na několika místech kříží ve variantách s vyvázáním i bez vyvázání. Bradek s Petrem, kteří finální propojení realizovali, ubezpečili Honzu, že se ve šňůrách orientují a že jediným složitějším místem je tzv. „Sirotkovo rozcestí“, kde se potkávají hned čtyři šňůry, jsou však poctivě „ošipkované“. Honza se s jejich instrukcemi spokojil, ale přesto na několika místech čeká na Petra, aby ho nasadil na správné pokračování šňůry.

V mezičase se ale Bradkovi uvolnil náhradní buben s vodící šňůrou na zadku a do sifonu se začala odvíjet další vodící šňůra, o které v instruktaži nebyla řeč. Kromě šňůry se začala odvíjet také série několika situací. Bradek například pojal pocit, že se zamotal do šňůry

Obr. 45: Profil ponoru v sifonu mezi jeskyněmi Spirálka a 13C - maximální hloubka 16,1 m, doba ponoru: 20:51 min, teplota 8,3 °C, průměrná hloubka 5,8 m, čas zanoření 14:48

a intenzivním mácháním ploutví ještě trochu vylepšil už tak špatnou viditelnost. Honza na uvolněnou šňůru pro jistotu přestoupil, navíc se mu zdála nějaká volná, tak jí začal dobírat a tím dále vymotával Bradkův buben. Petr za toto zakázané uvolnění šňůry (inspirován právě probíhajícím MS v hokeji) buben Bradkovi odebral až do konce ponoru a šňůru i s Honzou domotal. Honza byl mírně překvapen, že šňůra, kterou drží v ruce, nevede ven ze sifonu, ale končí zrovna v bubnu, který držel v ruce Petr. Ten ho ale s chladnou hlavou pevným úchopem přesazuje na správnou šňůru. Následně si Petr smotaný buben cvaká na svoje pozadí. Neposlušný buben se ale začíná zase rozmotávat, což neuniklo Bradkovi, který po vynoření uštěďruje posměšnou poznámku na kvalitu Petrova vybavení, aby následně zjistil, že se ve skutečnosti jedná o jeho vlastní buben.

Je zřejmé, že na filmování během ponoru nebyla moc nálada. Za úspěch lze považovat, že Bradek neztratil Honzovu kameru, kterou celou dobu třímal volně ruce a všichni tři potápěči si mohou oddechnout, když se konečně vynořují v jeskyni 13C. Bradek se raduje z nalezené helmy, zato Honza zjišťuje, že v sifonu někde zahodil svůj památeční osobní bubínek, tolik ho ta celá situace s bubny a šňůrami rozrušila.

13:30 – 19:10, Jeskyně 13C, podpůrný tým E

Během dopoledne přicházejí omluvenky členů transportního týmu E. Finální složení sedmičlenného týmu vedeného Pavlem „Uli“ Ulbrichem (6-19) je následující: Lukáš „Luky“ Ulbrich (6-19), Lubomír „Vrtulník“ Chlup (6-19), Arno Kryl (1-11), Petr Šimon Janíček (6-25), Barbora Sirotková (6-25) a Ema Otevřelová (6-25). Ideální počet vhodný na vodáckou výpravu (obr. 46).

Od Tomíka obdržel tým zprávu, že potápěči mají časovou rezervu, a proto vyráží přibližně o půl hodiny dříve. Nejprve se do jeskyně souká filmařský tým ve složení Petr Šimon Janíček, Barbora Sirotková, Ema Otevřelová a Lukáš Ulbrich, aby natočil záběry vstupní propasti a sestup po žebříku. Zbytek týmu vyráží krátce po nich. Po instalaci navijáku nad vstupní propastí (zásluha Vrtulníka) je zahájeno spouštění připravených speleovaků s potřebným materiálem.

V cíli u Přítokového sifonu v jeskyni 13C je celý tým v poměrně značném časovém předstihu, takže se rovnou může pustit do ohřívání polévky pro trojici potápěčů a kontroly členů. Během čekání se z dómu Halucinací ozývají podivné neidentifikovatelné zvuky. Prvním dojmem je, že potápěči už se vynořují. Nakonec se ale ukazuje, že zdrojem zvuků je spící Arno, který si jednoduše zdříml na kamenech.

Obr. 46: Část podpůrného týmu E - zleva: B. Sirotková, P. Ulbrich, E. Otevřelová, L. Ulbrich, P. Š. Janíček (foto: T. Roth)

Obr. 47: Uliho gulášová polévka - zleva: P. Chmel, J. Sirotek, R. Nejezchleb (foto: P. Š. Janíček)

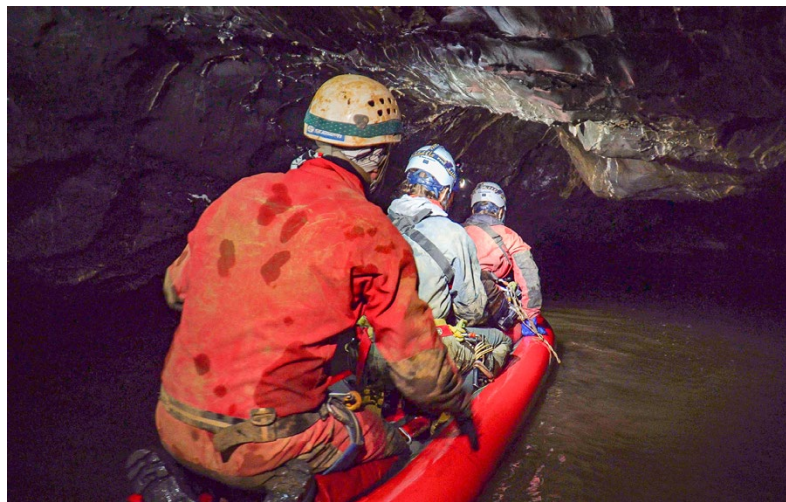
V 15:12 se ze sifonu postupně vynořují Honza, Bradek a Petr. Krátce diskutují o problémech a útrapách, které je potkaly v předchozím sifonu. Bradek řeší vodu zateklou do suchého obleku a ždímá nasáklý podoveral. Po chvíli se potápěči s chutí pouštějí do gulášovky doplněné čerstvými křupavými rohlíky (obr. 47). Ostatní je zatím hladově pozorují a čekají, jestli něco zbyde i na ně. Naštěstí zbylo – a tak transportní tým dojídá zbytky. Mezitím se vrací Vrtulník, který předal informaci o vynoření potápěčů Tomíkovi na povrch.

Čas rychle běží, a tak je nejvyšší čas začít nakládat materiál do člunů a vyplout směrem ke Staré Amatérské jeskyni (obr. 48). Záhy na plavbě dochází k první „oběti“ – Arno nedobrovolně opouští člun a před Srpnovým dómem se koupe ve vodě. Arno je v pořádku, ale mobil, který měl v ruce, to neustál a přestává fungovat.

V rámci přesunu měli být původně potápěči natáčeni, jak plavou chodbou. Bradek, koupající se ve vlastním sucháči, není touto myšlenkou nadšen a podporuje režijní změny v kompozici záběrů. Honza se toho rychle chytá a operativně zabírá volný člun (pro dva). V rámci zcela neregulérní argumentace (něco o Praze a Kometě) si celou 13C proplave vodou jen Petr.

Tým vodáků pokračuje dál do Srpnového dómu, kde je nutné přetáhnout čluny přes úžinu, a blíží se k mrtvému kapříkovi před Kalcitovým dómem. Oproti předchozímu dni je zde ve vodě méně špíny a snesitelnější zápach. Před Kalcitovým dómem jsou zanechány dva čluny a přes stupeň a úžinu pokračují dále jen dva. Členové týmu si předávají mezi sebou všechny věci a po chvíli je veškerý materiál za Kalcitovým dómem.

Bohužel zde zjišťujeme, že u jednoho člunu je protržená podlážka, naštěstí je stále použitelný. Arno se rozhoduje zůstat v Kalcitovém dómu. Na nepoškozený člun nasedá filmařský tým, zbytek týmu se brodí do koncových částí jeskyně, kam přichází s mírným zpožděním. Potápěči se rychle připravují na další průnik sifonem a opět vyrážejí, rovněž se zpožděním. Transportní tým chvíli čeká, jestli se nevrátí, a pak vyráží zpět.

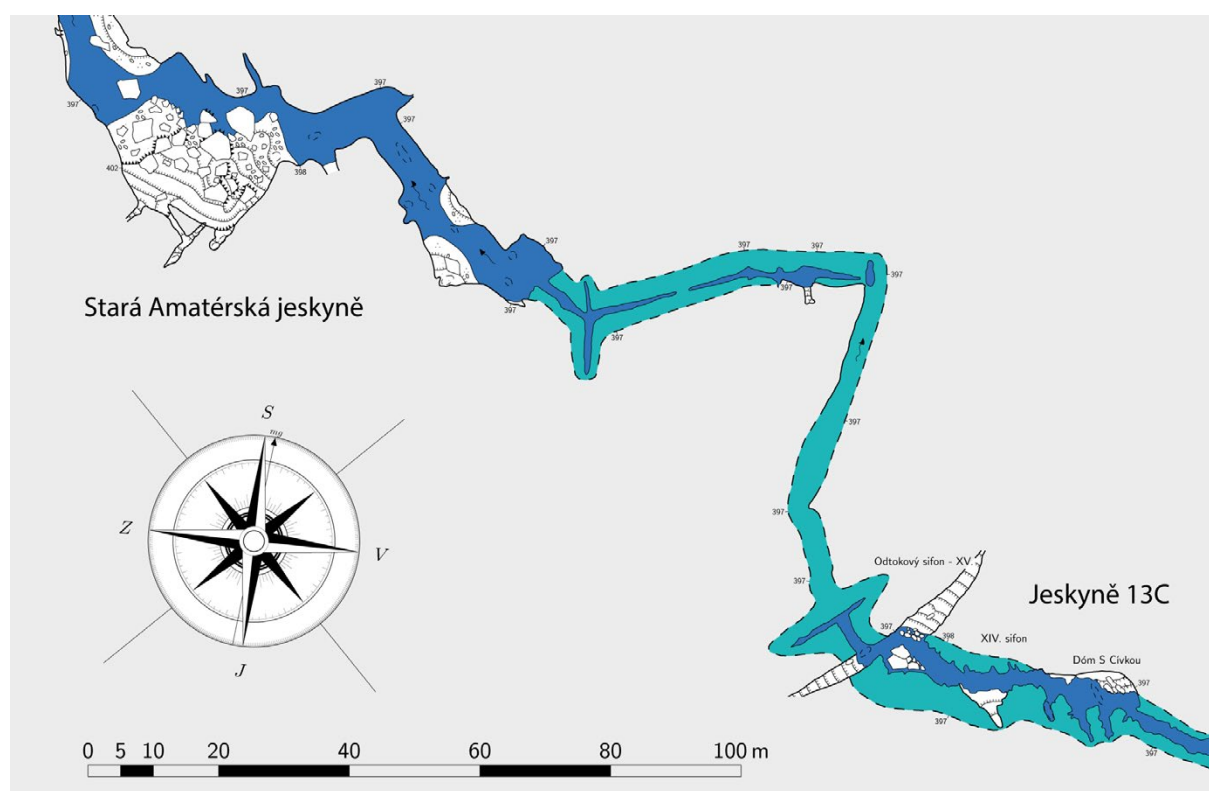
Obr. 48: Plavba na člunech v jeskyni 13C (foto: P. Š. Janíček)

Cestou se opět připojuje Arno. Čluny jsou přetransportovány přes úžiny a celý tým je brzy za Srpnovým dómem. Uli s Arnem se pokoušejí projet na člunu pro jednoho pod nízkou kulisou – neúspěšně, a končí znovu ve vodě. Pak už pokračují všichni bez dalších problémů směrem k dómu Halucinací.

Na závěr tým balí dva čluny a Vrtulník vytahuje veškerý materiál na plošinu, odkud jej celý tým transportuje na povrch. Po sedmé hodině večer jsou všichni venku.

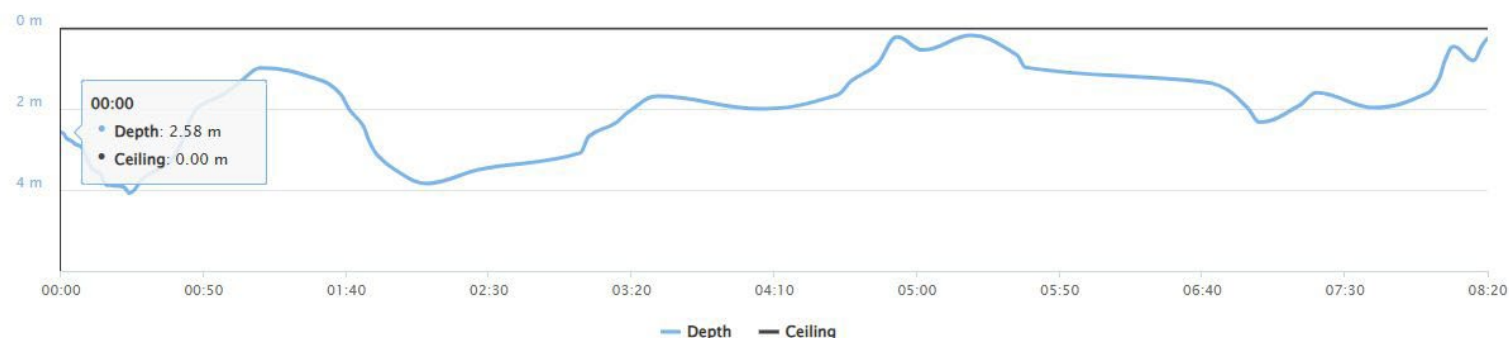
17:31 – 17:40, Sifon mezi jeskyní 13C a Starou Amatérskou jeskyní

Strojení lahví probíhá v mírném stresu, protože potápěči nabrali zhruba patnáctiminutové zpoždění, ale rychlým nastrojením ho doslova na minutu dohnali. Samotný ponor ve 120 m dlouhém sifonu v malé hloubce a s několika volnými hladinami probíhá bez komplikací.

Obr. 49: Mapa sifonu mezi jeskyní 13C a Starou Amatérskou jeskyní

Depth, Ceiling

Obr. 50: Profil ponoru v sifonu mezi jeskyní 13C a Starou Amatérskou jeskyní – maximální hloubka 4,1 m, doba ponoru: 8:20 min, teplota 7,9 °C, průměrná hloubka 1,8 m, čas zanoření 17:31

Petr to rouhačsky po vynoření vyzdvihuje (byl to zatím jediný ponor, kde se nic nepříhodovalo) a hned po deseti metrech za sifonem zjišťuje, že ztratil kameru. První pokusy o nalezení jsou s ohledem na podmínky odsouzeny k nezdaru, místo je nutné nejprve nechat odkalit. Po odkalení, kdy se viditelnost zlepšila na krásných 20 cm, již nalezení kamery netrvá dlouho a Petr se může připojit k trpělivě čekajícím kamarádům.

15:00 – 21:30, Stará Amatérská jeskyně, podpůrný tým F

V 15:00 se podpůrný tým přesouvá ke Staré Amatérské jeskyni, část autem, část jede stylově na traktoru Hektoru kolem Lidomorny a zříceniny hradu Holštejn. V cíli už čeká Kocour s Lenym, který měl být pro podpůrný tým překvapením. Leny je vyzván, ať se legitimuje a ukáže průkazku ČSS (obr. 51). Poté je mu umožněno se připojit k transportnímu týmu. Nutno podotknout, že Lenyho den předem náležitě vystresovali „zcela nezávisle“ na sobě Honza a Míra, když mu v maskách vysvětlovali, kolik a jak tlustých neoprenů je na tuto náročnou akci potřeba.

Obr. 51: Ověřování totožnosti předsedy ČSS před akcí (foto: P. Maceček)

Obr. 52: Doplnění tekutin před akcí - R. Zatloukal (foto: P. Maceček)

Tým čeká na zprávu od Tomáše Rotha o proplavání sifonu mezi jeskyněmi Spirálkou a 13C a potvrzení časového harmonogramu akce. Část nosičů se obléká do dvojkových neoprenů už na povrchu. Jeden z účastníků výletu (PK) situaci nepodcenil a přes 7 mm neopren si vzal ještě 5 mm převlečník, za což byl potrestán nechutným vedrem po celou dobu pobytu, a pak závistivě sledoval, jak je těm ve 2 mm neoprenu zima. Ti se suchými neopreny se převlečou až dole pod žebříkem. Před akcí je potřeba doplnit tekutiny (obr. 52).

Vzhledem k velké časové rezervě je akce zahájena téměř hodinovým odpočinkem u vody pod dómem Objevitelů, než se vyrazí potápěčům naproti (obr. 53). Někteří hrají na mobilech hry, probírají se témata jako alergie, netopýři nebo valná hromada ČSS. Leny neztrácí čas a agituje ohledně příspěvků na příští ročník Speleofóra.

První jde do akce kameramanský tým. Ten musí být u sifonu včas, aby natočil vynoření potápěčů. Transportní tým vybavený pouze dvojkovými neopreny nespěchá. Čekají ho totiž

dlouhé pasáže po prsa ve vodě a chce tudíž strávit před sifonem co nejkratší dobu. Což se následně ne zcela povede.

S potápěči se podpůrný tým setkává právě včas a všichni jsou rádi, že nebudou mrznout déle, než je nezbytně nutné. Tato naděje pohasíná, když Petr zjistí, že ztratil kameru. Potápěči vylézají, jsou přivítáni Lenym i podpůrným týmem a jsou vyzváni k předložení průkazek. Ty samozřejmě nemají, ale nakonec vedoucí akce přimhuje oko a konstatuje, že dotyční jsou mu osobně známí. Po krátké svačince a vylévání Bradkova „suchého“ obleku ve stojce (obr. 54) se Petr znovu pokouší najít ztracenou kameru.

Nosiči mezitím začínají nepříjemně promrzat. Jediná ženská členka podpůrného týmu je však na tuto situaci připravena a neváhá nasadit osvědčené zahřevné opatření – jivové kopky. To inspiruje ostatní nosiče a strhne se hromadný tanec mrznoucích nosičů, který se zapíše do speleologické historie pod názvem „Punkevní pogo“.

Po nalezení kamery a sbalení veškerých věcí se transportní tým (obr. 55) vydává směrem k Povodňovému sifonu mezi Starou a Novou Amatérskou jeskyní. Po cestě je dost nízkých míst a vodních pasáží – o to je transport zajímavější. Při transportu natáčí kameramani postup nosičů. Věty typu: „Ted' chvíli stůjte, my půjdeme napřed, a potom vás natočíme,“ se u nosičů, stojících právě po prsa ve vodě, nesetkávají s nadšením. Ale co, zážitky nemusí být vždy pozitivní, hlavně musí být intenzivní.

Pod dómem Objevitelů se část transportního týmu odděluje od hlavní skupiny a začíná připravovat a následně transportovat již nepotřebné věci ven z jeskyně. Zbytek týmu pokračuje Povodňovou chodbou směrem k sifonu. Před sifonem je již poslední nízká část jeskyně. Čekání při plazení v nízkých partiích Povodňové chodby využívají Leny

Obr. 53: Odpočinek v dómu Objevitelů (foto: T. Hördler)

Obr. 54: Vylévání vody z Bradkova nového sucháče - zleva. P. Chmel, obráceně R. Nejezchleb, M. Manhart a J. Sirotek (foto: P. Kubálek)

Obr. 55: Podpůrný tým F společně s potápěči u Přítokového sifonu ve Staré Amatérské jeskyni – zleva stojící: P. Kubálek, J. Lenart, P. Chmel, R. Nejezchleb, M. Dvořáček, J. Sirotek, M. Manhart, R. Maštaliř, M. Paruch, T. Hördler, M. Kalvoda, V. Čoupek, M. Plch, H. Fitz ml., M. Merta, J. Merta, T. Jakubec, zleva dřepící: R. Hejl a L. Špačková (foto: P. Kubálek)

s Honzou k probírání administrativních agend předsednictva a ladí poslední detaily smlouvy s AOPK ČR o převodu třicet let starého nábytku na sekretariátu.

Dochází k drobné šlamastyce s vaky, kdy jeden pingl s láhvemi, co měl jít ven, byl tréninkově transportován až do předsifonových plazivek a následně opět zpět, zatímco důležitý vak s křídly po nějakou dobu zůstal nepovšimnut před plazivkami a až poslední nosič (tedy v pořadí, jinak se jednalo o samotného předsedu ČSS Lenyho) jej vzal s sebou – co kdyby v něm bylo něco důležitého... inu bylo a všechno zase dobře dopadlo (je vidět, že vedení ČSS je v dobrých rukou).

Před sifonem se potápěči loučí s transportním a kameramanským týmem a s více než půlhodinovým zpožděním se noří do Povodňového sifonu (obr. 57).

Podpůrný tým cestou zpět vzpomíná na Milana Šlechtu a Marko Zahradníčka v místě jejich podzemního bivaku v Píscitém dómu. Akce v jeskyni končí okolo půl desáté (obr. 56).

Obr. 56: Odjezd od Cigánského závrtu (foto: V. Čoupek)

Potom už je jen potřeba odvézt vaky na Slepíčárnu k použití následující den v Nové Amatérské jeskyni.

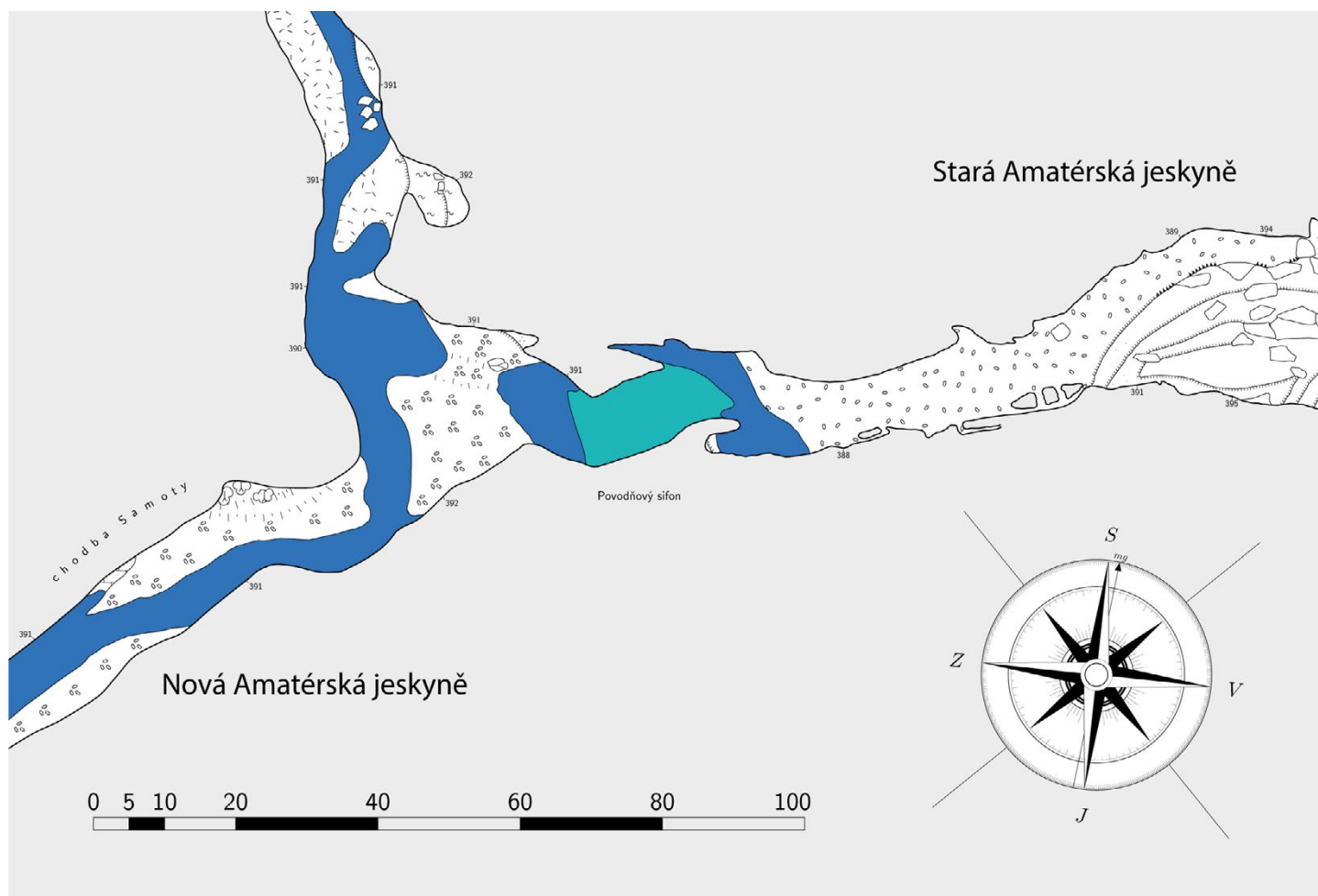
Členové týmu F: Miroslav „Míra“ Manhart (1-10), Miloslav „Mejla“ Dvořáček (1-10), Pavel Kubálek (1-11), Radek „Merkaptan“ Hejl (6-15), Petr „Macek“ Maceček (6-15), Vlastimil Čoupek (6-15), Jan Merta (6-15), Martin Merta (6-15), Martin Paruch (6-15), Marek Kalvoda (6-15), Tomáš Jakubec (6-22), Lenka Špačková (individuálka), Tomáš „Héďa“ Hördler (6-10), Marek Plch (6-10), Heřman „Fido“ Fitz (6-15), Heřman „Heřa“ Fitz mladší (6-15), Jan „Leny“ Lenart (7-01), Radek „Pólo“ Maštalíř (6-15) a Richard Zatloukal (6-15).

20:10 – 20:15, Povodňový sifon

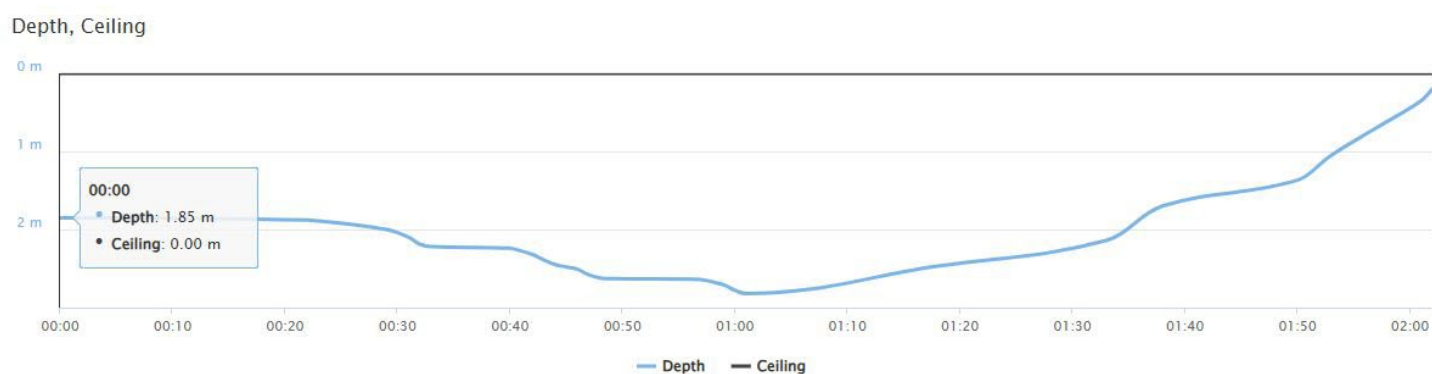
Povodňový sifon není protékán aktivem a voda v sifonu je obvykle čistounká, sedimenty jsou hezky usazené na dně. Potápěči se tedy těší na pěkné potápění. Zároveň se jedná o jednoduchý průskok, který není na cestě k toužebně očekávanému bivaku již žádnou překážkou. Petr se tlačí do boku kvůli záběrům, následně plave Honza s pytlíkem automatik a Bradek jede kontra světlo. Za Bradkem ještě svítí z hladiny Mejla a dává záběru pěknou hloubku (obr. 57). Hned po zanoření potápěče vítají dva zdravě vypadající kapříci, kteří po krátkém defilé plavou ke straně, aby z filmových světel úplně neoslepli. Než se ale celá formace potápěčů seřadí do nového záběru, Honza už jde na hladinu. I přes jeho úprk se mu 40 minut zpoždění při zanoření nedaří dohnat, celý ponor i s natáčením trvá totiž jen 5 minut.

Obr. 57: J. Sirotek v Povodňovém sifonu (foto: P. Chmel)

Obr. 58: Mapa Povodňového sifonu

Obr. 59: Profil ponoru v Povodňovém sifonu – maximální hloubka 1,7 m, doba ponoru: 5:00 min, teplota 8,3 °C, průměrná hloubka 0,8 m, čas zanoření 20:10

Tento sifon překonávají potápěči jen s jednou láškou. Zbývající tři zůstaly již po cestě a vynese je tým F, aby tak usnadnil práci týmu G či H, které budou mít na povrch výrazně delší cestu. Jak se čtenář dozví později, jedna z Petrových automatik v dalším dějství umře a do dalšího ponoru již nenastoupí. Je to samozřejmě ta, na které Petr proplavává Povodňový sifon. Nic by se nestalo, situace měla hned několik jednoduchých řešení, ale plyne z toho poučení: „Servisujte si automatiky, volové!”

16:15 – 22:30, Nová Amatérská jeskyně, podpůrný tým G, bivak

Místo původních 16 nahlášených nosičů se nakonec u Brouška schází 11 dobrovolníků a několika vozidly bez problému přijíždějí na malé parkoviště u Nové Amatérské. Po přebalení jednoho těžšího vaku je nakonec k transportu připraveno sedm vaků potápěčských, jeden Krtekův vak s focením a jeden vak s jídlem a pitím pro nosiče. Vaky si rozebírá tým ve složení: Vojtěch Štrajt (6-01), Igor „Bída“ Harna mladší (6-01), David Pavlík (6-17), Vendula Koublová (6-25), Peter Vácz (6-25), Lída Ondrouchová (6-25), Tomáš „Brtník“ Ondrouch (6-25), Jaroslav „Krtek“ Šanda (6-28), Juraj Dubovec (individuál), Jana Vokátová (host) a vedoucí Zdeněk „Zdenál“ Motyčka (6-25). Transport probíhá bez problémů, pro neznalé lokality je občas zpeštěn Zdenálovým nebo Lídiným výkladem. Po hodině tým dosahuje rozcestí pod dómem u Homole, kde chvíli odpočívá a občerstvuje se z nesených zásob. V dalším průběhu stojí za zmínku úspěšné překonání Dlouhého jezera, které je nutné po jednom přeplavat na voru, vyrobeném z novodurových trubek (obr. 60). Všichni se bez namočení dostávají na druhou stranu a v cca 18:00 přicházejí do Katedrály Jiřího Šlechty.

Obr. 60: Překonávání Dlouhého jezera – zleva: L. Ondrouchová, Z. Motyčka (foto: J. Šanda)

Následuje zřízení bivaku pro potápěče, spočívající zejména ve vybrání vhodného místa na stan a instalace šňůry na odložení a sušení věcí. Zvoleno je místo v levé části Katedrály, pod skalním převísem, dostatečně daleko od zemních sintrových forem a unikátních egotačních jamek. Místo pro stan je srovnáno za pomoci písku z nedaleké pískové terasy, šňůra na obleky a overaly je napjata mezi dvěma skalními kulisami. Poté se celá skupina, vedená úvahou o možném dřívějším vynoření potápěčů, odebrá k sifonu mezi Povodňovou chodbou a chodbou Samoty, kam přichází cca v 19:15. Sifon se nachází na konci nízké chodby, která je odbočkou z hlavního řečiště a posledních 50 m k jeho dosažení je nutné se plazit po

kulmáčích. Většina skupiny tedy čeká na aktivu Bílé vody a k sifonu se vydávají jen fotografové a kameramani. Bohužel, potápěči se dříve nevynořili, ale naopak světla a první bubliny se objevují až po stanoveném limitu – cca ve 20:10, a to k velké úlevě všech, již značně prochladlých, členů podpůrného týmu.

Po sdílení prvních dojmů je rozhodnuto odnést od sifonu veškerou výstroj, aby sobotní re-transportní skupina již k sifonu nemusela zacházet. Po cestě chodbou Samoty pořizuje Krtek ještě několik pěkných záběrů (obr. 61).

Obr. 61: Potápěči v chodbě Samoty - zleva: J. Sirotek, P. Chmel, R. Nejezchleb (foto: J. Šanda)

Bivak

Kolem tři čtvrtě na devět doráží potápěči s nosiči do bivaku. Tým G, složený ze zkušených bivakářů, předem postavil stan na vzorně srovnanou plošinu (obr. 62). Po náročném dni nikomu nepřidá noc na vzpříčeném kamenu. Rovněž je natažena sušící šňůra a vyloženy všechny vaky. Potápěči se rychle převlékají a těší se na vaření. Jen Bradkovi se ze sucháče moc nechce, vodu v obleku si již ohřál a nechce se teplé vody vzdávat, už do ní vložil hodně energie a kdyby ji jen tak vylil, nebyl by Green. Petr se pro změnu vrtá ve své řecké čelovce. Nejdříve se zdálo, že asi došly baterky, ale spíš si světlo řeklo, že ty traverzy nechce chodit. Už posledně pro výstrahu zhaslo jednu LEDku, teď bohužel obě.

Po krátkém vyladění tábořiště, spočívajícím zejména ve stavbě stříšky z izofólie proti všude přítomnému skapu, je konečně uvařen první čaj, nakrájena klobása a zažívací traktory potápěčů jsou vysterilizovány domácí slivovicí. Přece jen potápění po celou dobu probíhalo i v potoce, kam si kde kdo odskočil ulevit, kde postupně zmírají neboží kapři naplavení do sifonů povodní a kde výše po proudu může ležet např. uhynulé zvíře. Vnitřní desinfekci

Obr. 62: V bivaku - zleva: Z. Motýčka, J. Dubovec, P. Chmel, R. Nejezchleb, J. Sirotek, D. Pavlík, V. Koublová, P. Václí, J. Vokátová, L. Ondrouchová, V. Štrajt, T. Ondrouch (foto: J. Šanda)

tedy nelze podceňovat. Hodný tým G donesl i pivo (v dostatečném množství i přes obvyklé Zdenálovy protesty), ale tentokrát vyhrává čaj s ionťákem. Po několika litrech čaje a deseti tabletách ionťáku přichází na pořad chemický ohřev jeleního ragú (obr. 64). Karbidové ohříváčky radí Honza zalepit do původního pytlíčku a použít k ohřevu zad či sušení věcí, má to odzkoušené a skutečně to funguje. Jen Bradkovi se vylévá část vody ze zalepeného pytlíčku do suchého podoveralu, ale to není nic, co by Bradka po předchozích zkušenostech z tohoto dne nějak rozhodilo.

Tým nosičů po krátkém občerstvení v bivaku mezitím něco po deváté opouští potápěče a svižným tempem dosahuje vchodu, resp. východu v cca 22:30.

Později večer nastává ještě chvilka věnovaná vzpomínce mrtvým pionýrům objevování v Nové Amatérské jeskyni Milanu Šlechtovi a Marku Zahradníčkovi. Za každého je v bivaku zapálena jedna svíčka (obr. 63). Následuje už jen nasoukání se do spacáků. Bradek popřeje dobrou noc s tím, že za 15 s usne a rovněž tak učiní. Petr usíná poslední a neunikne tak Honzovu koncertu na měkké horní patro. Vpovzdálí šumí Bílá voda a ve stanu je pohodíčka. Noc je teplá, Petr si musí pár svršků odložit, očekával větší únavu, ale po dobrém jídle a hydrataci tělo produkuje tepla dost. I jinak celkem promrzlý Bradek se s pomocí Petrova tepla konečně zahřívá a spokojeně odkládá horní vrstvu.

Obr. 63: R. Nejezchleb zapaluje v bivaku svíčku za Milana a Marka (foto: J. Sirotek)

Sobota, 10. 5. 2025

8:00 – 16:30, Nová Amatérská jeskyně, podpůrný tým H

Vstávání transportního týmu H kolem 5:30 je dost nepříjemné. Zvláště pro ty, kteří byli na pátečních akcích. Největší drsníci jsou účastníci pátečního týmu G, kteří vylezli před pár hodinami ze stejné jeskyně, do které opět v 8:00 zalézá tým H pod vedením Tomáše „Tomíka“ Rotha (6-19) ve složení: Pavel Bedáň, Ondřej Koumar, Helena „Helča“ Vysoká (1-05), Bohuslav „Kocour“ Koutecký (6-19), Josef Komárek (6-19), Sebastian „Sebo“ Kovačič (6-19), Ivana Kosíková (6-19), David „Dejv“ Roth (6-19), Lubomír „Vrtulník“ Chlup (6-19), Lukáš Smetana (6-19), Jakub „Šlímec“ Šlimar (6-19), Vítek Syrovátka (6-19), Tomáš Jakubec (6-22), Martin Procházka (6-22), Petr Šimon Janíček (6-25), Ondřej Karpíšek (6-27), Jaroslav „Krték“ Šanda (6-28), Vojtěch Pernica (6-28) a Lucia Moravanská (individuál). Vojtěch „Anděl“ Pazderka (6-13) a Vít „Kajman“ Kaman (6-25) se připojují k týmu nečekaně až při zpáteční cestě.

Dvacetičlenný tým se rozděluje na dvě skupiny. Sebo s filmaři a fotografy vyráží dopředu, aby se na Dlouhém jezeru v Bělovodské větvi nevytvořila fronta. Druhý tým tedy nikam nespěchá a užívá si komentovanou prohlídku Amatéřky s Tomíkovými zpěvy. U voru se druhá skupina ukázkově potkává s posledním členem první skupiny, a tak je přesun maximálně efektivní. Žádný mrtvý čas! První skupina přichází do bivaku v Katedrále Jiřího Šlechty v 10:00. Druhá skupina doráží o půl hodiny později a všichni se tak potkávají s veselou trojicí potápěčů. Ale co se zde od rána odehrálo?

V bivaku zazvonil budíček přesně v 8:00. Po vzájemné dohodě potápěčů byla zrušena rozsvíčka, a tak si mohli ještě 15 minut poležet ve vyhřátých spacácích. Uvařením ranního čaje, jakož i záležitostmi spojenými s provozem tábora, byl pověřen nejmladší člen týmu Bradek. Honza mezitím provedl meteorologické měření a zjistil, že do hrnku, který zůstal mimo přístřešek, nakapalo přes noc 4 mm skapových vod. Následný chemický rozbor ukázal na stopové množství isostaru. Silný skap je i ve stanu, vodní páry napočené a nadýchané potápěči kondenzují na stěnách tak intenzivně, že se na podlážce dělají loužičky. V jeskyni nefouká žádný vítr, který by zajistil výměnu vzduchu ve stanu.

Následuje vaření snídaně. Moravská část se, díky Honzově chybě při objednávání jídel, musí spokojit opět s jelením ragú (obr. 64), pražská část má vepřo-knedlo-zelo. Tento moment jen potvrzuje skutečnost, že Moraváci by si pro svého žižkovského kamaráda odtrhli i jídlo od huby. Snídani potápěči zakončují kávou z moka konvičky, kterou do batohu G6 tajně propašoval na poslední chvíli Honza.

Obr. 64: Základem stravy v bivaku bylo jelení ragú (foto: J. Sirotek)

Po snídani se Honza vydává na hledání vhodného místa na ranní toaletu. Po náročných jednáních na Správě CHKO Moravský kras se podařilo domluvit, že k tomuto účelu mohou účastníci akce Skrz použít nedaleko tekoucí Bílou vodu a nebude nutné přebytečný materiál vynášet ven z jeskyně ve speciálních plastových pytlících. Honzovo soukromí ale narušují právě přicházející nosiči, a tak místo ranního rituálu důstojně vítá první část týmu H bílou vlajkou. Poté, co nosiči inkriminované místo přejdou, vrací se Honza k původnímu záměru.

V bivaku se nosičům dostává náležitého uvítání v podobě přebyvších piv a zbytku slivovice. Než dorazí zbytek týmu, pozvolna se rozbíhá balení bivaku. Nosiči rovněž přináší bágly od ponoru z Nové Rasovny. Mezi Honzovými věcmi vyplouvá na povrch Petrův osobní bubínek, který mu Honza bez výčitek sbalil. Vracení bubínku Honza doprovází úryvky z bezpečnostních směrnic, místo zdrcující sebekritiky. Helča s Ivčou začínají za zvuků podobných árii Papageno servírovat všem přítomným Mozartovy koule. Z termosek se servíruje čaj, káfičko....zkrátka hody v přímém přenosu.

Následně je třeba pečlivě rozlišovat věci, které budou nenávratně vyneseny ven z jeskyně a věci, které budou ještě potřeba na poslední potápění v Předmacošském sifonu. Veškeré hemžení v bivaku bedlivě sleduje kamera se zapnutým time-lapse. Konečně je všechno v transportácích a v bivaku zbývá jen Bradkova helma, pro kterou se po upozornění raději vrací.

U vody je potřeba ještě dobalit potápěčské věci. Tři lahve z předchozího dne poputují ven, ostatní výbava se balí do vaků, které zamíří k Předmacošskému sifonu. Oproti plánu vychází dlouhý štrůdl jeskyňářů na cestu v 10:45, tedy o 15 minut později. V plánu je ale obrovská rezerva na filmování, takže to nevádí. Po cestě probíhá focení a natáčení a taky je vráceno kopací nářadí do odbočky za Dlouhým jezerem. Zde je nutno podotknout, že i přes opakované Bradkovy návrhy nebyla čelba během této dlouhodobé akce obyvateli bivaku posunuta ani o metr.

Zdržení u Dlouhého jezera vyplňuje svými vzpomínkami na objevitelské časy Kocour. Z voru ani tentokrát nikdo nespádl do vody, a tak fronta nosičů postupuje přes dóm Marka Zahradníčka až do dómu U Homole, kde je naplánována krátká přestávka spojená s občerstvením. Všem přijdou vhod poslední dvě piva z bivaku (a pak že jich bylo moc).

Čas běží, a tak je nutné se posunout. Filmaři a fotograf jsou vysláni napřed, aby zachytili asi nejpočetnější speleologickou skupinu v dějinách Amatérské jeskyně při průchodu Rozlehlou chodbou. První záběr na pochod jeskyňářů ve dvojicích držících se za ruku za zpěvu písně „Tři čuníci“ byl kameramanem zamítnut se slovy: „To jste posrali“. Druhý záběr na vlnící se zástup, kde již jeskyňáři jdou za sebou, drží se za boky a zpívají píseň „Jede jede mašinka“, už kameraman ani nekomentuje a spolu s osvětlovači jen tupě zírá do stropu. Takže zase zpátky. Třetí záběr, tentokrát bez zpěvu a bez držení, je již akceptován a stejně tak i následné Krtkovo skupinové foto dopadá pozitivně na první pokus (obr. 65).

Časová rezerva se začíná krátit, takže cestou do dómu Ráztoka se filmuje už jen v dómu U Dvou velkých. Nosiči jsou povzbuzováni Tomíkovým operním zpěvem a Mozartovými koulemi, které cestou opět rozdávají Helča s Ivčou. V místě, kde se Macošský koridor větví na Východní a Západní větev je plánovaná další občerstvovací zastávka. Tentokrát je servírována obložená mísa od Petrušky Nejezchlebové v krabici velké tak, až oči přecházejí. Vítek dostává za úkol servírování a úkol nejtěžší – nesežrat to! Tomík otvírá bonboniéry mořských plodů

Obr. 65: Tým H společně s potápěči v Rozlehlé chodbě - zleva: B. Koutecký, L. Smetana, L. Chlup, M. Procházka, T. Jakubec, J. Šlimar, T. Roth, O. Karpíšek, J. Komárek, J. Sirotek, V. Syrovátka, P. Chmel, H. Vysoká, I. Kosíková, D. Roth, S. Kovačič, R. Nejezchleb, P. Bedáň, L. Moravanská, P. Š. Janíček, O. Koumar (foto: J. Šanda)

a snaží se zabodovat u milovníků belgické čokolády. Krtek si připravuje další skupinové foto s jezírkem. Pozici každého z pěti blesků pečlivě kontroluje a nenechává se rozhodit knížecími radami od Honzy, který tu už jednou fotil skupinku dětí. Nosiči se zatím pouštějí do jídla. Nenávratně se blíží další nedodržení časového plánu, Krtkova nervozita stoupá a z davu zaznívá poznámka „Já už bych šel“. Velmi nenápadně se do týmu H někde po cestě připojili Anděl s Kajmanem, kteří se potutelně usmívají. Vedoucího akce Tomíka uklidňují, že se na seznam svědomitě dopsali.

Fotografování je připraveno a během necelé čtvrt hodiny se daří všechny poskládat tak, aby nikdo nevyčuhoval ze záběru. Krtek cvaká spouští fotoaparátu, blesky blýskají a za pár minut je po všem (obr. 66). Následuje detailní osobní prohlídka každého z vaků, který míří ven z jeskyně, jestli se tam náhodou nezapomnělo něco na potápění. Tým se rozděluje na tři části. Potápěči s několika nosiči jdou Východní větví rovnou k sifonu. Část nosičů, co jdou k sifonu a nechtějí se namočit v Zadním jezeru, spěchají napřed, aby to oběhli přes Bahňáče a zbytek směřuje ven z jeskyně. A jako úplně první spěchá ven Krtek, aby stihl nafotit vynoření potápěčů v Červíkových jeskyních a slávu v Macošě. Drobný zmatek působí jen Dejv, který, ač byl nominován do části týmu směřujícího do Východní větve, odchází směrem k závalu. Pohotový tatínek ztrátu syna identifikuje poměrně rychle a směřuje ho do správné chodby. Výsledkem je náhradní sedmilitrová, zpola vyfoukaná lahev směřující k Předmacošskému sifonu. Naštěstí je to ten lepší případ záměny vaků.

Obr. 66: Před rozdělením týmu H v dómu Ráztoka - zleva horní řada: V. Kaman, V. Pazderka, L. Smetana, J. Komárek, M. Procházka, T. Jakubec, L. Chlup, O. Karpíšek, prostřední řada: I. Kosíková, H. Vysoká, V. Syrovátka, O. Koumar, P. Bedáň, P. Š. Janíček, S. Kovačič, P. Chmel, J. Sirotek, R. Nejezchleb, B. Koutecký, spodní řada: L. Moravanská, D. Roth, T. Roth, J. Šlimar, V. Pernica (foto: J. Šanda)

Potápěči začínají být netrpěliví, od včerejšího večera nebyli pod vodou. Skoro běží Východní větví okolo zakaleného Konstantního přítoku až na řečiště podzemní Punkvy. Tady už na ně čeká dvojice Anděl, Kajman, která se šklebí ještě divněji než v dómu Ráztoka. Potápěči se už nemohou dočkat, a tak okolo nich jen procházejí a hledají svoje lahve, které sem ve čtvrtek donesl tým A. Ty jsou vzorně seřazené na štěrkové terase, před nimi je podle plánu vzorně nachystaná zelená plachta na převlékání a na ní je v pravidelných rozestupech vyskládána výstavka šumivých vín Frizzante z Vinařství rodu Pazderků, doplněná o ochutnávku sýrů a klobásků (obr. 67). Potápěči na to nevěřicně civí, úplně zapomínají na časový plán i na bezpečnostní směrnice a berou do ruky pohárky, které mezitím Anděl začal rozlívát. Atmosféru celé situace dokonale doplňují právě přišedší ostatní nosiči zpěvem lidových písní. K naplnění extrémnosti celé akce chybí již jen cimbál (myšleno hudební nástroj, nikoliv člen předsednictva ČSS).

Obr. 67: Andělův vinný stánek (foto: J. Sirotek)

I přes neočekávané okolnosti se potápěči nakonec rozhodují v akci pokračovat a hořečně se pouští do převlékání. Petr zjišťuje, že jedna z jeho automatik v akci pokračovat nehodlá. Vůbec se jí nelíbilo natřásání při transportu, a tak se svévolně začala rozmontovávat a odmítla nadále udržovat středotlak. Naštěstí plán akce počítal i s takovými okolnostmi, a tak mu Honza nezištně nabízí automatiku náhradní. Nastrojené lahve a ploutve poponášejí nosiči dále k sifonu, do místa, kde již potápěči budou moci sami plavat.

Honza se pořád netrpělivě dívá na hodinky a všechny popohání. Tým je však v rozkladu, a tak se mu dostává pouze melodických odpovědí typu „Vínečko bílé“ nebo „Vysoký jalovec“. Potápěči jsou ale zodpovědní, těší se na manželky, děti a psy. Z posledních sil se soukají do suchých obleků a těžkých postrojů a pochodují směrem k Předmacošskému sifonu.

Obutí ploutví a nacvakání lahví v mělké rozbahněné vodě je již jen rutina (obr. 69). Je 15:50, a tak by byl nakonec skluz oproti plánu skoro v mezích akademické čtvrt hodinky. Potíž je v tom, že potápěči opět popletli plán, když si mysleli, že se mají zanořit v 15:30, přičemž v plánu bylo již 15:00. Následuje poslední zamávání nosičům, kteří se už nemohou dočkat návratu k vinnému stánku.

Po dopití skoro veškerých zásob Andělova syčáku se zbytek podpůrného týmu H vydává k východu. Schody ve štole jsou strmější než obvykle a taky jich je dvakrát tolik, ale ostřílení borci pod dohledem zkušeného Kocoura to dávají. Po převlečení již nic nebrání přesunu k Výtoku Punkvy (obr. 68).

Obr. 68: Část transportního týmu H po akci - zleva: B. Koutecký, H. Vysoká, O. Koumar, P. Bedáň, V. Syrovátka, V. Pazderka, P. Š. Janíček, V. Kaman, I. Kosíková, D. Roth (foto: T. Roth)

15:45 – 16:20, Předmacošský sifon

Samotnému potápění tentokrát předchází poměrně dlouhé plavání nebo spíš plazení se v mělké, totálně zakalené Punkvě v chodbě směřující k sifonu. Oproti předchozí akci je dnes více vody. Udýchaní potápěči se na chvíli zastavují u vývazu vodící šňůry a potom se již noří do tmavého podvodního světa říčky Punkvy.

Viditelnost je, jak by řekl Měkejš, o něco větší než na špičku nosu. Místo filmování se tedy každý z potápěčů soustředí na to, aby mu z ruky nevypadla vodící šňůra a moc se neomlátil o stěny nebo o strop. Stále je třeba ostražitosti a chladné hlavy. Do Červíkových jeskyní je to 300 m a je potřeba překonat hloubku 20 m.

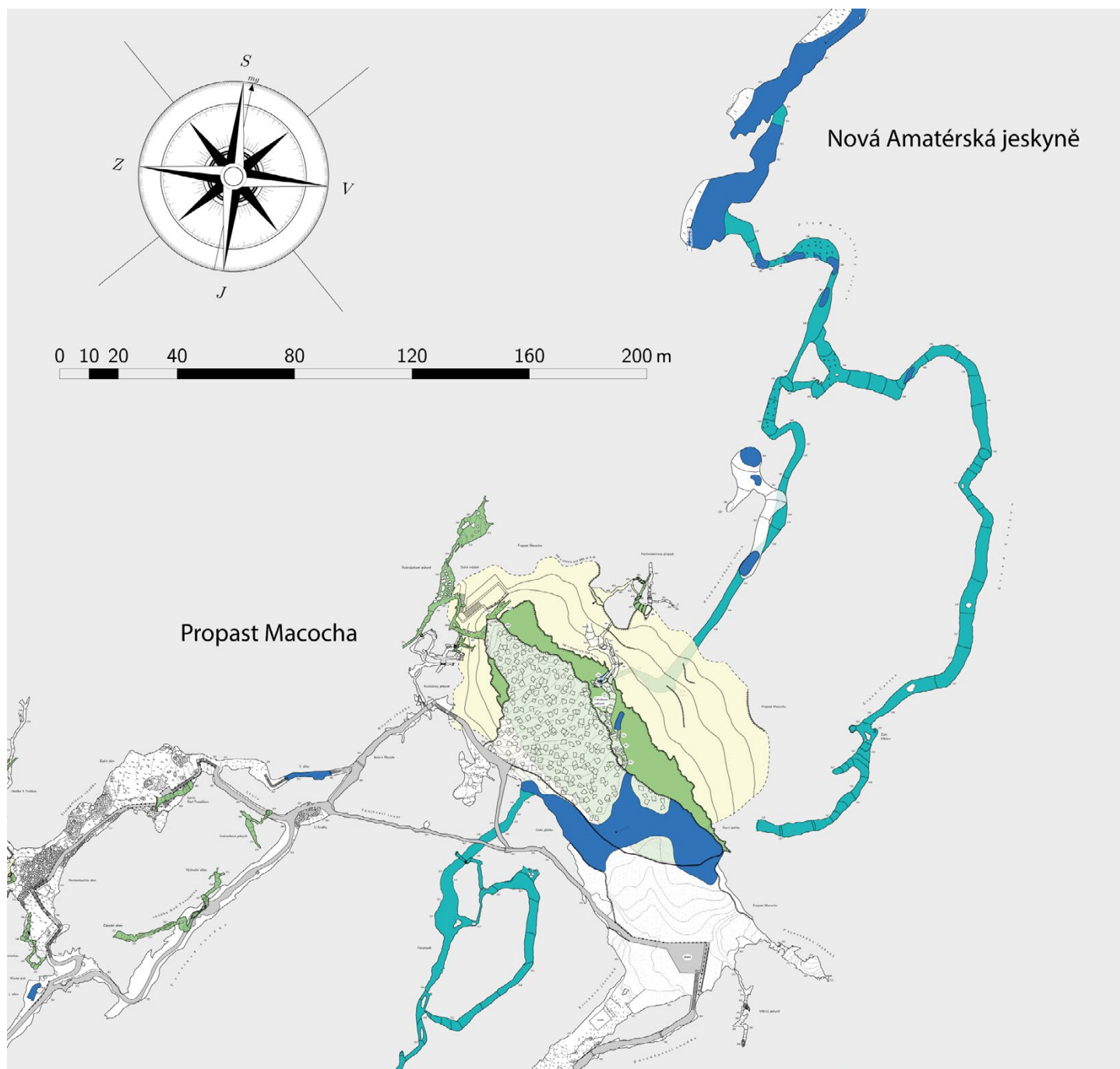
První jde Honza, který byl v tomto sifonu už vícekrát a dobře se orientuje v přehlídce historických vodících šňůr, z nichž některé lze datovat do slavné éry Labyrintu z 80. let 20. století a další pak do doby objevování paralelní větve Radkem Husákem a Kamilou Svobodovou na počátku 21. století. Druhý jde Bradek a za ním Petr, který má, za účelem filmování, roli kontra světla. Třetí pozice a obdržení video světla se Petrovi hodí, protože po úmrtí hlavního světla, právě s video světlem, naplnil bezpečnostní podmínku o třech světlech.

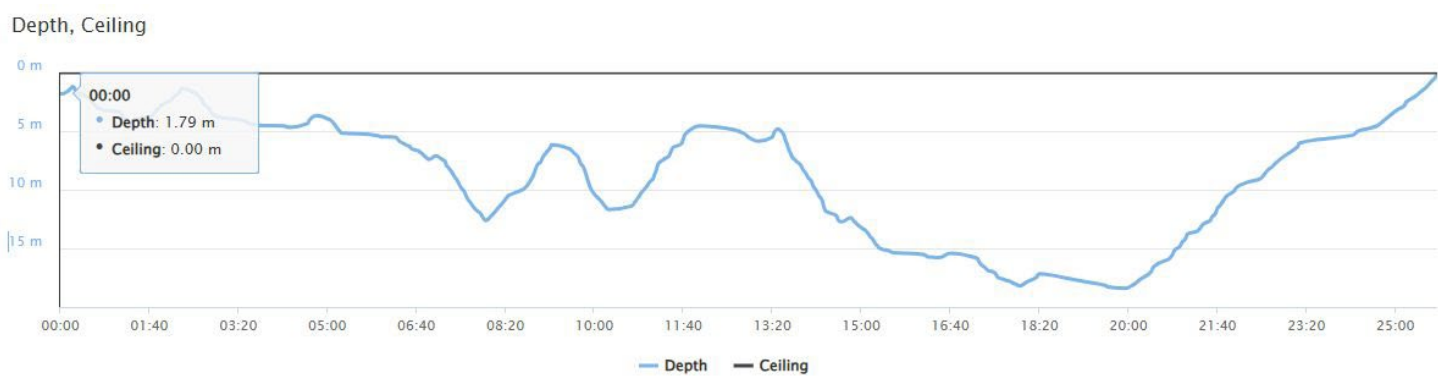
Obr. 69: Zanoření do Předmacošského sifonu - zleva: R. Nejezchleb, P. Chmel, J. Sirotek (foto: P. Š. Janíček)

Zvolené pořadí se ukázalo jako prozítkelné, protože najednou Honza drží v ruce zcela volnou šňůru. Je jasné, že asi nevydržela poslední mini povodeň na Sloupském potoce, která se odehrála před dvěma týdny. Honza postupně doplává až téměř na její konec. Celá akce je v ohrožení. Bude nutné se vrátit? Tolik náhradní šňůry potápěči, aby doplávali až na druhou stranu sifonu, nemají. Navíc v nízké viditelnosti by to asi nebylo ani moc reálné najít cestu rozlehlými chodbami Předmacošského sifonu, kde hrozí odbočení do paralelní větve Grand Canyonu.

Ještě štěstí, že je v sifonu na některých místech šňůra zdvojená nebo dokonce ztrojená. Aniž by musel Honza navazovat náhradní buben, daří se mu s volným koncem šňůry nalézt

Obr. 70: Mapa Předmacošského sifonu

Obr. 71: Profil ponoru v Předmacošském sifonu – maximální hloubka 18,4 m, doba ponoru: 25:47 min, teplota 7,1 °C, průměrná hloubka 8,8 m, čas zanoření 15:50

druhou starou šňůru a navázat pokračování. Jedinou chybou na kráse a vadou v dodržování bezpečnostních zásad je absentující plastová šipka pro označení směru zpátky na volnou hladinu. Tu si však mazáci mohou dovolit nahradit vyvázáním, ze kterého je patrné odkud připlavali. Honza ukazuje Bradkovi kudy dál a společně čekají ještě na Petra. Ten si zastávku vysvětluje jako místo pro filmový záběr a hned napoprvé nechápe Bradkovu signalizaci ohledně chumlu šňůry. Potápěči jsou ale sešraní, a tak beze slov mohou pokračovat dále směrem k Macoše.

Zbytek ponoru je již bez problémů. Potápěči míjí historický buben s vodící šňůrou a v duchu si připravují odpovědi pro novináře, kteří se na ně za chvíli vrhnou. V úzkém vzeštném komínku se pak řadí do vynořovací formace a dělají formální bezpečnostní dekompresní zastávku.

12:30 – 16:45, Červíkovy jeskyně, podpůrný tým I

Obr. 72: Transportní tým I před Punkevními jeskyněmi – zleva zadní řada: O. Němec, B. Sirotková, M. Skryja, prostřední řada: L. Bouška, P. Sehnal, B. Preisslerová, P. Rozehnal, M. Plch, T. Hördler, V. Štrajt, P. Kubálek, sedící: L. Ondrouchová, B. Doleželová, T. Ondrouch, T. Svoboda, J. Zelinka (foto: T. Svoboda)

Chvilí po sobotním poledni přijíždí Lída a Brtník k Punkevním jeskyním. Před vchodem už se vyskytuje několik lidí, kteří vypadají jako jeskyňáři. Skupina obsazuje lavičku a zídku před správní budovou (obr. 72), vzájemně se seznamuje, dodržuje pitný režim a za zvědavých pohledů běžných návštěvníků jeskyní podepisuje všechny nezbytné formuláře, seznam pro Správu jeskyní ČR i pro prezenčku pro Tomíka. Postupně se schází další a další účastníci

a před 14.hodinou už čítá tým I vedený Lídou Ondrouchovou (6-25) celkem 17 osob, dochází i na úvahu, jestli se všichni do jeskyně vejdou: Pavel Kubálek (1-11), Vojtěch Štrajt (6-01), Tomáš „Héďa“ Hördler (6-10), Marek Plch (6-10), Barbora Doleželová (6-14), Matěj Skryja (6-19), Pavel Rozehnal (6-22), Petr Sehnal (6-22), Tomáš Svoboda (6-22), Tomáš „Brtník“ Ondrouch (6-25), Lída Ondrouchová (6-25), Ema Otevřelová (6-25), Barbora Sirotková (6-25), Vojtěch Pernica (6-28), Jaroslav „Krtek“ Šanda (6-28), Jarda Zelinka (individuál), Ondřej Němec (kamera), Luděk Bouška (foto) a Blanka Preisslerová (host).

Mezitím Vojta Štrajt seznamuje Lídu se zástupcem vedoucího jeskyní a zároveň se sám pasuje do role certifikovaného průvodce prohlídkovou trasou, protože tam pracuje jako průvodce návštěvníků a má na to zkoušky nebo tak něco.

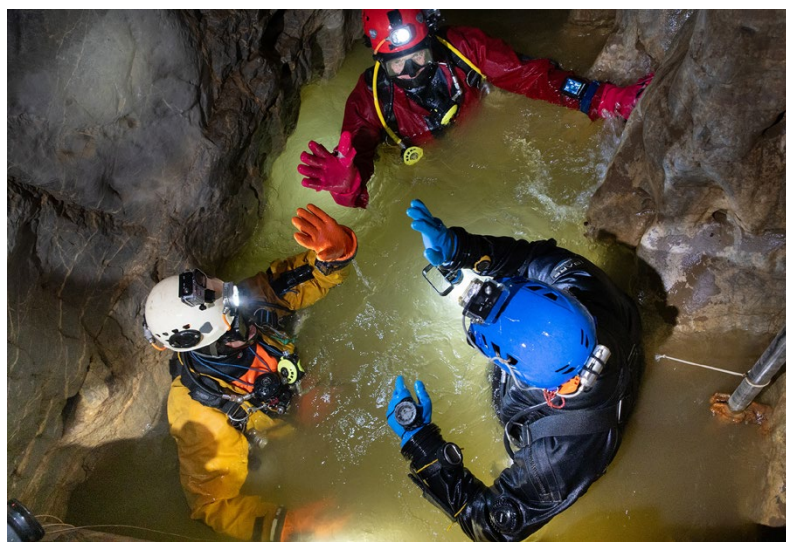
Tým I dostává pokyn jít po dně Macochy co nejvíce vpravo, aby na jeho členy nemohl spadnout kámen z Horního můstku, kdyby ho někdo třeba hodil. Plánovaný odchod ze vstupní haly jeskyní měl být ve 14:00, ale je třeba ještě takticky vyčkat, než projde dav turistů do Předního domu, kde je vhodné místo k tomu, aby si jeskyňáři mohli užít obdivné pohledy početného diváctva při předbíhání turistů. V Macoše členové podpůrného týmu hbitě přelézají zábradlí (na zádech mají zatím jen prázdné vaky a kus lana) a drží se pokynu jít co nejvíce vpravo, ono to ani jinudy moc nejde. Tedy kromě certifikovaného průvodce.

V Červíkových jeskyních jdou napřed dolů na čumendu všichni zájemci o prohlídku jezírka, kde se očekává vynoření potápěčů.

V 15:00 musí místo na pokyn Lídy vyklidit a přenechat ho dokumentačnímu týmu ve složení Ondra, Bára a Ema pod dohledem Tomáše Svobody, kterého se nedaří přesvědčit, aby vylezl nahoru. U horního konce žebříku čeká Lída se zbytkem týmu. Nováčky v podzemí jsou Blanka s Luděkem, kteří se občas taky potápí, např. v Mexiku. Sem se dostali poměrně náhodně přes kontakt na Petru Nejezchlebovou, ale podepsaný papír mají, výbavu taky, a navíc umí

Obr. 73: Tým I před vstupem do Červíkových jeskyní (foto: P. Kubálek)

Obr. 74: Vynoření potápěčů v Červíkových jeskyních – zleva: J. Sirotek, P. Chmel, R. Nejezchleb (foto: J. Šanda)

i fotit. Luděk se zabývá testováním fotoaparátů pro nějaký web, zůstává nad žebříkem a fotí odtamtud.

Podle časového plánu se očekává vynoření potápěčů v 15:30. Tým svědomitě vyčkává a trochu mrzne. Na tanec zmrzlých nosičů zde není příliš místa a taky kameraman už je dole u jezírka. Čekání vyplňuje debata o OnlyFans, jeskyních, focení, zážitcích z předchozích týmů SKRZ, historii speleologie v Moravském krasu a uvádění některých dávných krasových mýtů na pravou míru.

Vojta Š. odchází na plato, aby si zajistil nějakou lod'ku, kterou poveze potápěčský materiál ven až bude hotovo. Mezitím přichází Krtek s Vojtou Pernicou a barvitě líčí podrobnosti o výměně píchlé pneumatiky auta v Pustém žlebu za asistence skoro celého týmu H z Nové Amatérské jeskyně. Taky prosákla informace o Andělově vinném kiosku, což oprávněně vzbuzuje obavy, jestli nedošlo ke zpoždění v zanoření. Krtek samozřejmě leze taky dolů k jezírku a připojuje se k dokumentačnímu týmu.

Mezitím ještě přichází pokyn, že ven z Červíkových jeskyní by se mělo vylézt až na povel. Čekání a mrznutí se dále prodlužuje. Zároveň se zjišťuje, že Vojta Š. už není způsobilý jako kapitán plavidla a že lodí pojede Vojta P.

16:20 jsou konečně slyšet bubliny a pak už se to hejbe. Potápěči jsou na hladině, dávají si placáka (obr. 74) a postupně lezou ven, Lída předává informaci, že se má čekat na pokyn, ale mezitím se zjistilo, že pokyn už prý byl vydán, což se později ukázalo jako dezinformace. Hrdinové dne odcházejí vstříc davu na plošině a členové týmu I postupně vytahují a vynášejí materiál a lahve, a pak jdou taky ven a pokračují přes Macochu na plošinu. Ještě nějaká ta společná fotka, transport flašek na Vodní plavbu a mise týmu I je splněna. Venku u Výtoku Punkvy Lídu s Brtníkem ještě oslovuje slečna z Mladé fronty, a tak s ní asi deset minut vlídně hovoří na diktafon. V nedělním článku na iDnesu je z toho použita víceméně jen jedna věta, kde Lída vysvětluje, kam chodí jeskyňáři na záchod.

15:50 – 18:15, Macocha a grandfinále u Výtoku Punkvy

Opoledne začíná být v Pustém žlebu nezvyklé rušno (obr. 75). Velká skupina vítáčů ve vstupní hale Punkevních jeskyní vyvádí z míry mladé průvodkyně, které se zoufale pokoušejí zorganizovat dav platících návštěvníků a neplatících vítáčů. Je vydán pokyn, že vítáči vejdou o chvíli dřív než začne poslední oficiální prohlídka v 16 hodin. Slečna průvodkyně se snaží zabránit promíchání obou skupin a razantně zvolá: „Prosím vás, teď půjdou do jeskyně jenom ti, kdo nemají vstupenku.“ Čímž odbourá oba davy, a pak se už jen rezignovaně snaží nezvladatelné stádo jeskyňářů procpat vrátky po jednom a alespoň spočítat kusy. Vítáči se vzájemně kontrolují, zda skutečně nemají vstupenky.

Na platu v Macoše při hrozící kolizi s předchozí skupinou platíků slečna průvodkyně srdnatě zahání stádo vítáčů na

Obr. 75: Nosítka a chaos před Punkevními jeskyněmi (foto: P. Maceček)

Obr. 76: Dav vítačů v Macoše – již bez platících návštěvníků (foto: P. Maceček)

stranu a od platících návštěvníků je odděluje červenobílou páskou. Jak se později ukáže, ani fyzické oddělení nezabrání mísení genofondu a mezi vítači se ocitají někteří nic nechápající turisté.

Když dozní hudební ukázka pro platící návštěvníky a ti se odeberou na plavbu, rozprostře se skupina vítačů natěšeně kolem zábradlí a vyhlíží své hrdiny (obr. 76). Atmosféru naruší ještě poslední skupina platících, takže znovu za pásky a předat informaci, ať potápěči ještě chvíli nevyhlézají. To se nepodařilo,

takže výhledy na potápěče kráčející po dně Macochy jsou díky platícím návštěvníkům omezené. Vítači kvitují, že byli aspoň ušetřeni opakování pohřebně znějící skladby, která se k slavnostní náladě nehodí. Turisté mají na oplátku v ceně vstupenky unikátní zážitek, který ovšem vzhledem ke své neinformovanosti docení až zpětně – a to jen ti, kteří si pustí večerní zprávy.

Zhruba v 16:30 potápěči sbírají odvalu a opatrně vykukují na sluníčko do Macochy. Jsou úplně v šoku, když vidí plato zcela zaplněné lidmi. Vypadá to, že ukápně i slza dojetí. Naštěstí část lidí odchází. Jak se později ukázalo, jednalo se o zbloudilé turisty. První jde Bradek, jakožto zástupce hlavní objevitelské skupiny, pak Honza a nakonec Žižkovák. Macochou se rozléhá ohlušující potlesk až i kruhatky zatahují pupeny. Na svahu u Horního jezírka využívá Honza Bradkovo klopýtnutí a ujímá se vedení (obr. 77). Posledních pár kroků po strmém svahu, přezení zábradlí a začíná nekonečné objímání, třesení rukou a vzájemné poplácávání po ramenou.

Obr. 77: Potápěči stoupají po svahu na plato (foto: P. Ulbrich)

Potápěči ani nestíhají tlumočit první verze zážitků a už se jich zmocňují přítomní novináři. Tentokrát naštěstí hromadně, takže není potřeba mluvit s každým zvlášť (obr. 78). Po zkušenostech z pátku a po předchozím posilnění deckou Andělova syčáku Frizzante

Obr. 78: Mediální hvězdy (foto: J. Bartošek)

v Amatérské jeskyni již není na hlavních aktérech patrná tréma a na otázky odpovídají v souvislých větách. Následuje focení selfíček a Krtkova hromadná fotka. Tým J nic nepodcenil, takže na platu jsou nachystaná i záchranná nosítka, ovšem plná připravených chlebíčků. Potápěči už jsou ale zjevně přecpaní a těší se zase do vody. Chlebíčků se ochotně ujímají vyhladovělí nosiči a pochvalují si profesionální organizaci a catering, který podtrhuje mimořádnost akce.

Obr. 79: Nástup na vodní plavbu (foto: J. Šanda)

Podpurný tým I mezitím odnesl flašky na vodní plavbu a do suchého obleku se strojí Tomáš Svoboda (6-22), který se chopí role vodního osvětlovače. V přístavišti už je nachystaný Vojta Pernica (6-28) s lodí pro dvorního fotografa Krtka, kameramana Ondru a vybrané novináře. Dav vítáčů odchází zpátky do Punkevních jeskyní, potápěči míří na plavbu. Bohužel zmizeli všichni nosiči, a tak si při strojení lahví musí pomoci sami. Voda po kolena je ideálním místem k pořízení vytuněných fotek pro média, na kterých krásně vyniknou bokovky (obr. 79).

Honza si opět nenechal od Petra rozmluvit plavání posledního úseku Vodní plavby (původní požadavek Selima z prvního traverzu), a tak zbylým dvěma potápěčům nezbyvá než těch 440 metrů plavat po hladině s těžkými dvanácti litrovými lahvemi. Cestou je potřeba ještě zastavit na několik fotek. Z filmování a focení na Mostech nakonec sešlo, protože ani zde není zrovna nejprůhlednější voda. Potápěči kopou ploutvemi ze všech sil. Naštěstí už se blíží Wankelovo jezírko a do tmy probleskují paprsky slunečního svitu. Únavy potápěčů využívá Vojta a s loďkou hbitě plácající se potápěče předjíždí, aby žurnalisté stihli grandfinále ve Výtoku Punkvy (obr. 80).

Obr. 80: Lodička s fotografy a kameramany (foto: J. Bartošek)

A je to skutečně velkolepé. Přístaviště je ještě plnější než plato v Macoše. Pro Honzu se do vody snaží vrhnout fenka Lara a strhnout s sebou i jeho manželku Veroniku. Naštěstí ji drží tchýně a obě malé děti. Po druhém bouřlivém potlesku se potápěči zbavují lahví a drápou se na sucho, kde jim nejbližší kamarádi jeskyňáři šplíchají do očí několik lahví šampaňského (obr. 81). V mžiku zůstávají osamoceni uprostřed davu. Po vycákání většiny bublinek je lidé okolo zase pevně obemyskají. Běda pohotově zapaluje Honzovi vítězný doutníček a ten spokojeně bafá.

Obr. 81: Vítězná šampaňa (foto: J. Šanda / J. Bartošek)

Potápěči ještě v mokrých rukavicích tisknou pravice svých druhů a objímají rodinné příslušníky. Julča věší potápěčům na krk dřevěné medaile (obr. 83). Přítomna je i stará garda slavných jeskynních potápěčů ve složení František Tomáš Piškula, Jiří Hovorka, Miroslav „Měkejš“ Měkota a Jiří Štětina (obr. 82, obr. 89). Tito všichni slovutní pánové se v minulosti podíleli na postupném objevování podvodních sifonů oddělujících jeskyně na Bílé vodě.

Obr. 82: Přivítání u Výtoku Punkvy se zúčastnili nestoři jeskynního potápění v Moravském krasu – zleva: F. T. Piškula, J. Štětina, M. Měkota (foto: ČT, I. Harna)

Obr. 83: Potápěči s manželkami – zleva: V. Sirotek, J. Sirotek, R. Nejezchleb, P. Nejezchlebová, P. Chmel, A. Chmelová (foto: J. Charvát)

Postupně se všichni stěhují na silnici před Punkevními jeskyněmi. Něco tu děsně smrdí, ale ukazuje se, že převažujícím zdrojem pachu nejsou rozepnuté suché obleky potápěčů, ale nedaleký kanál. Krtek už má nachystané aranžmá pro závěrečnou skupinovou fotografii (obr. 1). Poučen z předchozích patálií s neukázněnými potápěči a členy transportního týmu H nenechává nic náhodě a skupinu šteluje na pozice s využitím těch nejdrsnějších slov. Časový plán je ale neúprosný a na účastníky čeká závěrečná etapa akce. Potápěči se rychle převlékají a stíhají ještě pořídit stručný zápis do kroniky Punkevních jeskyní. Pak už jen všechno naházet do aut a hurá za ostatními směr Ostrov u Macochy.

19:00, Hostinec U Němců, Ostrov u Macochy, afterparty

Podobně jako předchozích několik etap akce SKRZ i tato musela nevyhnutelně nabrat zpoždění. Celá řada účastníků se svědomitě k Milušce dostavila ihned po ukončení vítání u Výtočku Punkvy a zabrala si místa k jídlu v přečpané hospodě. Hlavní aktéři si dávali na čas, a tak první vítězný rum nalévá Miluška na účet podniku třem potápěčům u pultu až v cca 19:15. I přes velký nápor se postupně daří odbavit veškeré stravovací požadavky tlupy jeskyňářů i jejich rodinných příslušníků a všichni se postupně mohou přesunout do vedlejšího sálu.

Obr. 84: Afterparty U Němců (foto: J. Sirotek)

Již neorganizovanou volnou zábavu pak zahajují krátkým projevem všichni tři potápěči v doprovodu Milušky, která dostává tričko akce SKRZ, ve kterém potom celý večer svědomitě obsluhuje. Trička jsou také předána nestorům jeskynního potápění. Viceprezident UIS Zdenál se chápe pípy a začíná roztáčet první bečku Bernardu, kterou jako poděkování všem členům podpůrných týmů věnují potápěči. Dále už se jen diskutuje, vzpomíná, pije a střídavě se odbíhá k ponku v přední části hospody. Poté, co dochází první bečka, druhou statečně objednávají Plániváci. Je to ale logické, protože největší díl objevů Bělovodské větve si historicky připsala právě jejich skupina.

V pozdějších hodinách dojde dokonce i na zpívání, tanec a zkoušení výšky medvěda kodiaka s neúspěšným pokusem u udělání vrypu do stropu. V té době jsou už ale téměř všechny židle na ježka a Miluška začíná nemilosrdně všechny kasírovat. Narychlo probíhá ještě několik soubojů v páce s Bradkem (obr. 85). Odvážlivci neodolávají sázce, ve které je vedení Plánivské skupiny. Bradek s přehledem, i přes pokročilý stav, kdy už nemluví příliš srozumitelně, všechny poráží a jeho pozice tak zůstává neohrožena.

Chlapci z Hlubokého závrtu jsou bez větších protestů otaženi svými partnerkami na základnu. Mezi posledními zůstává u ponku Měkejš, kterému nikdo nevěří, kolik je mu let a že se už nepotápí. Milušku se daří ukecat na poslední společnou fotku (obr. 86) a závěrečnou rundu rumů a neodvratně nastává moment loučení. Bradek se ptá Petry, jestli má na útratu. Ta ho, zatímco v ruce drží společnou pokladnu za trička, uklidňuje, že ano. V rohu místnosti zatím probíhá meziskupinová intelektuální hra Šlapka bohužel bez jasného vítěze. Asi o půl třetí se Milušce daří vystrčit ze dveří posledního jeskyňáře a hospodu zamčít. Slabší jedinci se z hospody nechávají na základny odvézt autem, protože se našli i takoví stateční, kteří celý večer nic nepili.

Venku pokračuje bouřlivá diskuze o obnovení parcelace severní části Moravského kra-
su a vytyčení zájmových hranic jednotlivých skupin. Nejvíce sporná je samozřejmě Amatérská jeskyně. Pustožlebáci argumentují paleohydrografickým vývojem s vyšším podílem Sloupského potoka na vytvoření jeskyně. Tuto teorii střídavě ještě v hostinci podporovali nebo rozporovali geologové ze Suchého žlebu, podle toho, kdo jim zrovna u pultu poroučel.

Kupodivu bez větších ústupků jim ostatní skupiny přenechali Macochu, která už je beztak prozkoumaná skrz naskrz. K Macošce získává v rámci dohody Vířas i Punkevní jeskyně jako přístupovou cestu na novou lokalitu Suchého žlebu. Honza vytahuje zdánlivě neprůstřelný argument písemné dohody uzavřené předchozího dne v bivaku, která by Plánivákům ponechala Starou Amatéрку, Bělovodskou větev a úsek aktivu mezi Krematoriem a Chrochtadlem. Pochopitelně s přístupem pouze z Cigánského závrtu. Bradek není schopen přesvědčivě potvrdit či vyvrátit existenci takové smlouvy a snaží se dosáhnout dohody spočívající v tom, že Pustožlebáci by

Obr. 85: Souboj v páce (foto: P. Kubálek)

Obr. 86: Těsně před zavíračkou (foto: J. Sirotek)

v Rozlehlé chodbě chodili vlevo a Plániváci vpravo. Petr se do debaty nezapojuje, protože je jasné, že Pražáci si v Moravském krasu zase dlouho neškrtnou a o vlastní malé jeskyni s jezírkem nemůže být řeč už vůbec. Do hry vstupuje eso v podobě Plániváky najmutého dvoumetrového bouchače Ondry z Podyjí. Protože jsou Plániváci ve značné početní převaze, odkládá se finální rozřešení problému na neurčito a účastníci akce se rozcházejí do tmy na různé strany.

Neděle, 11. 5. 2025

Základna Plánivské skupiny Slepíčárna, Ostrov u Macochy

Během nedělního dopoledne probíhá očista zabahněných speleovaků, člunů a dalšího materiálu (obr. 87). Na všech je poznat, že včerejší oslavu neodflákli. Potápěči se snaží najít svoje věci v celém venkovním prostoru kolem Slepíčárny. Mezitím Uli monitoruje zveřejněné články a videa o akci ve zpravodajství ČT a TV Prima. Hledání se vyplatilo, konečně se z médií dozvídá celá parta, co dokázala. Po poledni jsou věci nabaleny do aut a všichni se spokojeně rozjíždí do svých domovů.

Obr. 87: Úklid po akci – vaky umývá starý mazák Kocour (foto: P. Kubálek)

Trocha statistiky

Akce SKRZ se ve všech šesti jeskyních od Nové Rasovny až po Červíkovy jeskyně zúčastnilo 80 členů v rámci devíti transportních týmů. K tomu lze připočítat tři potápěče, kteří byli všude. Většina nosičů se zúčastnila transportů ve více jeskyních. Součástí transportních týmů byli čtyři kameramani a jeden dedikovaný fotograf.

Na uvítacím ceremoniálu na dně Macochy bylo přes 90 lidí.

Pouze 15 přihlášených lidí zrušilo svoji účast (většinou z důvodu nemoci).

Akce se zúčastnili členové 17 ZO ČSS, 4 individuální členové ČSS a 8 nezařazených.

Účast dle ZO ČSS:

- 19 členů ZO ČSS 6-19 Plánivý
- 11 členů ZO ČSS 6-15 Holštejnská
- 10 členů ZO ČSS 6-25 Pustý žleb
- 7 členů ZO ČSS 6-14 Suchý žleb
- 5 členů ZO ČSS 6-22 Devon
- 3 členové ZO ČSS 1-10 Speleoaquonaut
- 2 členové ze ZO ČSS 1-11 Barrandien, ZO ČSS 6-01 Býčí skála, ZO ČSS 6-10 Hluboký závrť, ZO ČSS 6-28 Babická speleologická skupina a ZO ČSS 7-09 Estavela
- 1 člen ze ZO ČSS 1-05 Geospeleos, ZO ČSS 6-13 Jihomoravský kras, ZO ČSS 6-17 Topas, ZO ČSS 6-27 při NP Podyjí, ZO ČSS 7-01 Orcus a ZO ČSS 7-14 Ludmírov - Štymberk

Na povrchu pak byli čtyři VIP zasloužilí jeskynní potápěči. Účast na afterparty U Němců nepodléhala prezenční listině, ale tolik jeskyňářů pohromadě tam již dlouho nebylo (obr. 84).

Celková trasa traverzu měřila zhruba 7,5 km, z níž téměř 1 km absolvovali potápěči pod vodou. Celý průstup trval 32 hodin 15 minut. Pod vodou strávili potápěči v šesti sifonech celkově 1 hodinu a 15 minut.

Časový plán versus realita

V průběhu obou dnů se ukázalo, že časový plán byl připravený poměrně realisticky. Zbytečně velká časová rezerva byla počítána na jeskyně Nová Rasovna a Spirálka, času se nedostávalo ve Staré Amatérské jeskyni. Zdržení v Nové Amatérské jeskyni bylo způsobené focením a mylným dojmem, že čas zanoření je o půl hodiny později. I toto se ale podařilo dohnat. Pro ilustraci je zde připojené porovnání původního plánu se skutečnými časy (obr. 88).

Den	Plán	Realita	Akce
Čtvrtek 8. 5.	10:00	10:00	Balení věcí na Slepíčárně v Ostrově Příprava akcí v NAJ (transport věcí k Předmacošskému sifonu) a 13C (příprava člunů), Filmování na povrchu
	18:00	18:00	Sraz lídrů týmů na Slepíčárně v Ostrově
Pátek 9. 5.	8:00	8:00	Sraz potápěčů na základně ZO 6-15 v Holštejně
	9:00	9:00	Oblékání u Nové Rasovny
	12:00	11:00	Zanoření do Macošského sifonu
	13:00	11:40	Výlez z Belgického sifonu ve Spirálce
	15:00	14:40	Zanoření do Odtokového sifonu ve Spirálce
	15:30	15:12	Vynoření v Přítokovém sifonu v 13C
	17:30	17:31	Zanoření v Odtokovém sifonu v 13C
	18:00	17:40	Vynoření v Přítokovém sifonu ve Staré Amatérské jeskyni
	19:30	20:10	Zanoření v sifonu v Povodňové chodbě
	20:00	20:45	Příchod do bivaku v Katedrále Jiřího Šlechty v Nové Amatérské jeskyni
Sobota 10. 5.	8:00	8:15	Budíček v bivaku
	10:30	10:45	Odchod z bivaku
	15:00	15:45	Zanoření v Předmacošském sifonu
	15:30	16:20	Vynoření v Červíkových jeskyních
	17:30	17:35	Vynoření ve Výtoku Punkvy
	19:00	19:00	Afterparty u Milušky

Obr. 88: Porovnání plánu časové osy potápěčů s realitou

Mediální výstupy

Akce SKRZ přitáhla poměrně značnou pozornost. Týden před akcí byla vydána krátká tisková zpráva, která by možná zůstala nepovšimnuta, pokud by jeden z místních krasových žurnalistů nepoužil v nadpisu svého článku slovo „nejextrémější“. Poté už se zájem médií nabíral samovolně efektem sněhové koule. V pátek u Nové Rasovny reportéři říkali, že z toho udělají krátký výřez do regionálních zpráv a že neví, jestli ještě přijdou v sobotu. Nakonec přišli všichni, reportáží a článků vznikla celá řada a zase se trošku podařilo téma speleologie dostat mezi širokou veřejnost. Tady je přehled všech dohledaných mediálních výstupů:

Televize

Pátek 9.5.2025

Česká televize, Události v regionech, čas 17:06

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10122427178-udalosti-v-regionech-br-no/325281381990509/>

Prima CNN News, Zprávy z regionů, čas 22:10

<https://www.iprima.cz/serialy/zpravy-z-regionu/zpravy-z-regionu-4/129-zpravy-z-regionu-9-5-v-16-55>

Sobota 10.5.2025

Česká televize, Studio ČT24, čas 40:50

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/225411058310510/>

Česká televize, Události, čas 41:17

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/225411000100510/>

Neděle 11.5.2025

Prima CNN News, Hlavní zprávy, čas 38:40

<https://cnn.iprima.cz/porady/hlavni-zpravy/hlavni-zpravy-11-5-v-18-55>

Zpravodajské portály

Před akcí

Novinky.cz

<https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-dva-dny-tajemnym-podzemim-speleopotape-ci-chystaji-nejextremnejsi-jeskynni-traverz-v-cr-40519877>

Ekolist.cz

<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jeskynni-potapeci-zkusi-pokorit-narocnou-trasu-v-amaterske-jeskyni>

Brněnská drbna

https://brnenska.drba.cz/zpravy/spolecnost/33172-jeskynni-potapeci-zkusi-pokorit-do-sud-nepokorenou-trasu-v-amaterske-jeskyni.html?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/extremni-vyzva-v-moravskem-krasu-potapeci-se-pokusi-o-rekordni-prustup-20250504.html?

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/kilometr-pod-vodou-trio-potapec-moravsky-kras-blansko-cesko-historicky-zapis.html

Náš region

<https://nasregion.cz/sedmikilometrovou-jeskynni-trasu-zatim-nikdo-neprekonal-potapeci-podniknou-historicky-nejnarocnejsi-pokus-404956/>

Ekolist

<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jeskynni-potapeci-zkusi-pokorit-narocnou-trasu-v-amaterske-jeskyni>

Pátek 9.5.2025

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/bila-voda-macocha-punkva-potapeci-moravsky-kras-podzemni-traverz-jeskyne-holstejn.html

iDNES.cz

https://www.idnes.cz/brno/zpravy/moravsky-kras-amaterska-jeskyne-potapeci-rekord-trasa.A250507_154608_brno-zpravy_mos1

TN Nova

<https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/611797-potapeci-se-pokousi-o-novy-rekord-v-moravskem-krasu-chteji-proplavat-6-jeskyne>

Sobota 10.5.2025

iROZHLAS

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tri-cesti-speleologove-zdolali-nejdelsi-jeskynni-traverz-v-ceske-republice-pod_2505101956_fso

Aktuálně.cz

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejen-sest-sifonu-potapeci-prvne-propluli-extremnim-systemem/r~d01375802dde11f0a26cac1f6b220ee8/>

Novinky.cz

<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-trojice-speleopotapecu-zvladla-nejextremnejsi-prechod-podzemim-v-cesku-40520648>

České noviny

<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/jeskynni-potapeci-dokazali-zdolat-dvoudenni-trasu-systemem-amaterske-jeskyne/2671522?>

Ekolist

<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jeskynni-potapeci-dokazali-zdolat-dvoudenni-trasu-systemem-amaterske-jeskyne>

Neděle 11.5.2025

iDNES.cz

https://www.idnes.cz/brno/zpravy/moravsky-kras-jeskynni-potapeci-amaterska-jeskyne-macocha-rekord.A250511_130531_brno-zpravy_ikul

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/jeskynni-potapeci-macocha-moravsky-kras-blansko-dokazali-sampanske-20250511.html

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/jeskynni-potapeci-system-amaterska-jeskyne-moravsky-kras-macocha-20250511.html

Deník.cz

<https://www.denik.cz/regiony/jeskynni-potapeci-system-amaterska-jeskyne-moravsky-kras-macocha-20250511.html>

Brněnská drbna

<https://brnenska.drbna.cz/zpravy/spolecnost/33219-potapeci-pokorili-moravsky-kras-jako-prvni-zdolali-narocnou-trasu-zdejsim-systemem-3.html>

Metro

https://www.metro.cz/kraje/jihomoravsky-kraj/moravsky-kras-jeskynni-potapeci-amaterska-jeskyne-macocha-rekord.A250511_144222_metro-brno-zpravy_air

Impuls

https://www.impuls.cz/regiony/jihomoravsky-kraj/moravsky-kras-jeskynni-potapeci-amaterska-jeskyne-macocha-rekord.A250511_143407_imp-jihomoravsky_air

Blesk

<https://www.blesk.cz/clanek/regiony-brno-brno-zpravy/812840/extremni-pruchod-podzemim-speleologove-museli-nocovat-v-jeskyni.html>

Český rozhlas Brno

<https://brno.rozhlas.cz/speleologum-se-v-moravskem-krasu-poprve-podarilo-zdolat-nejdelsi-jeskynni-9471265>

Náš region

<https://nasregion.cz/trojice-potapecu-zdolala-nejtezsi-jeskynni-trasu-v-cesku-405445/>

CNN Prima News

<https://cnn.iprima.cz/uspech-ceskych-potapecu-v-moravskem-krasu-jako-prvni-pokorili-nejdelsi-jeskynni-traverz-474216>

Pondělí 12.5.2025

Blanenský deník

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/obrazem-podzemi-moravsky-kras-prepisovat-historii-blansko-jeskyne-punkva-cesko.html

AHA

<https://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/224181/husarsky-kousek-jeskynnich-potapecu-propuli-amaterskou-jeskyni.html>

Úterý 27.5.2025

Český rozhlas Brno, Apetýt

<https://www.mujirozhlas.cz/apetyt/host-jeskynar-jan-sirotek-o-zdolani-narocneho-traverzu-v-moravskem-krasu>

Vzpomínky pamětníka aneb jak to začalo

Akce SKRZ se po celou dobu, byť jen na povrchu, účastnil také nestor českého jeskynního potápění Jirka Hovorka. Nebylo nutné ho ani příliš přesvědčovat a do této kroniky nám přispěl svými vzpomínkami na jeho potápěčské začátky a také na ponory v Moravském krasu. Jedná se o původní text, který byl jen drobně redakčně upraven.

Prazačátky – 50. a 60. léta 20. století

Protože to máme jako Pražané blízko do Českého krasu, tak jsme tam s kamarádem na střední chodili na zkameněliny. A pak do Národního muzea k prof. Prantlovi na jejich určování. A současně jsem od malička pod vlivem četby Verneovek chtěl sloužit na ponorce. Což byla samozřejmě v době železné opony v 50. letech pěkná blbost. A hlavně mě potom raniło, když jsem zjistil, že ponorky nemají okna, kterými by se daly pozorovat krásy podmořských útesů, jako měl Nautilus kapitána Nema :-). Nicméně mě potápění vzalo. Zkoušel jsem to s plynovou maskou v plavkách v hasičské nádrži v Kořenově při 13 °C a pak z toho byl tři dny chorý. To se stalo v roce 1958. Proto jsem uvítal, že v roce 1960 byly k nám dovezeny z DDR tzv. Tauchbrillen „Pirat“. Naučil jsem se vyříznout z tenkostěnné fotodesky elipsy, slepit dvě dohromady, obrousit a vsadit to do Tauchbrejlí místo potíciho se plexiskla. První pokus s kamarádem na lomu na Chodově (dnes Divoká zahrada Hostivař) nebyl pro nulovou viditelnost úspěšný, ale protože jsme z toulek Českým krasem znali Malou Ameriku (zatopený lom Na Rešnách), tak jsme se tam samovyučili v potápění „na hubu“. Pozdější poznání Velké Ameriky přeneslo naše aktivity v roce 1964 tam. Současně jsem se poprvé mohl potápnout s dýchacím přístrojem v bazénu Podolí.

Jak k tomu došlo? Chodil jsem do 4. ročníku MFF UK a měl i navíc tzv. fakultativní tělocvik, tedy plavání. Vedoucí našeho kroužku o mé zálibě věděl, protože jsem se ve volné době s ABC potápěl. Měl známého na Povodí Vltavy, jehož potápěči museli ve stejnou dobu „trénovat“ na druhém konci podolského bazénu, což je nebavilo, měli toho z práce dost a velice ochotně mne přijali mezi sebe. A nabídli mi potápění s tehdy skvělým Aqualungem a lahvemi od Spirotechnique. Měl jsem všechno pečlivě nastudované, z větší části ze Sovětské knihy, dodavatele přeložené zahraniční literatury. To nebyl žádný problém. Ale teprve po půldruhé minutě rejdní na dně jsem si při nedostatku vzduchu vzpomněl, že vlastně mohu dýchat! Tak se na mě podepsalo několik let potápění na nádech....

Obr. 89: J. Hovorka během příprav akce SKRZ na Slepíčárně (foto: J. Sirotek)

Začátek přístrojového potápění – 70. léta

Teprve, až jsem začal pracovat a vydělávat, tak jsem si mohl dovolit kurz potápění a na doporučení jsem začal navštěvovat Pragoaquanaut v Chopinově ulici. Vedoucím byl výborný instruktor Petr Karhan. Klub měl výbornou výstroj a tehdy výborný zatopený lom Nová Ves u Nasavrku a chlapecký nákladník Pragu V3S s bednou. V Nové Vsi jsem také na základě dvou ponorů v ledové vodě 5 °C dokončil 23. 4. 1972 výcvik Škola přístrojového potápění (ŠPP) a po použití 3 mm Neoflexu pak týden necítil prsty na ruce. V dalších letech jsem se pak mohl potápět na známých Hříměždicích i na Helenesee, v roce 1975 pak v Jugoslávii v povolené oblasti Žuljany. V té době také došlo k příchodu a odchodu skupiny, která v klubu viděla pouze příležitost pro vydělávání. Důsledkem pak byla různá udání a zadržení vedoucího Karhana, kterému otec z ciziny posílal výbornou potápěčskou výstroj, např. výrobky od Spirotechnique a kompresor Bauer. Takže po Petru Karhanovi byl vedoucím Petr Chmel, ale v roce 1976 se hledal další předseda. Tak jsem na to kývnul, aniž bych přesně věděl, do čeho jdu. Ale důkladně mě to vyučilo. Kolegou hospodářem se stal kolega Jiří Popule z MFF UK a tak jsme se jen utěšovali, že budeme sedět spolu i ve vězení. Vždy se zavíral předseda a hospodář. V témže roce jsem na Svobodných Heřmanicích dosáhl na Bronzový odznak a současně si udělal u prof. Hoška z FTVS instruktora potápění. V době, kdy se vše odehrávalo jen přes známosti, bylo nejprve nutno rozšířit klub z 25 na 250 potápěčů a k tomu je mít i kvalifikované. Proto jsme pořádali na Nové Vsi tehdy komisionální zkoušky na Bronzový odznak – BO (asi P2 či spíše P3). Komisař Huvar prohlásil: „Je vás tady 23, 20 jich vyhodíme a s těmi třemi si už nějak poradíme...“ Dobrá inzerce na zasklené vývěsce a na vysokých školách zaručila 120 zájemců o potápění, takže jsme v bazénu otestovali jejich plavecké schopnosti a vybrali jen 20. Na více nebyly kapacity. Sehnali jsme na Novou Ves čtyřtunový přívěs PVK 25/150 za vejtrasku, který kromě elektromotoru a motoru Š 1201 zahrnoval kompresor s kapacitou 24 m³/hod. Byl sice na 150 bar, ale stačilo pojišťovák trochu polechtat... Potápěčské práce s potápěči s BO zajistily nyní Pragoaquanautu dost financí na provoz klubu včetně opatření dvou dodávek Š 1203 a hranatého přívěsu na spaní na Nové Vsi za vejtrasku. V sezóně se podle počtu aut plánovaly až čtyři víkendové akce: jedna pracovní, dvě zájmové a jedna výcviková.

Samostatnou kapitolou byly cesty do tehdejší Jugoslávie asi na tři týdny v létě. Příslib dinárů a zvláštní pas a povolení ze zaměstnání většina sice dostala, ale na klubové akce (1–3) to nestačilo. Věděli jsme jako málokdo, že je možno žádost o dináry podávat nejen na jednotlivých (10) pobočkách banky v Praze, ale současně také v Živnobance, která měla za socialismu zvláštní postavení, mj. i zastoupení v Londýně. A když to ani pak nevyšlo, tak nastoupila dvojice ukecáváčů. Obvykle jsem tam byl s někým, často s žadatelem, předem se objednal u ředitele a pak jsme začali povídat o tom, jak potápěči pomáhají národnímu hospodářství, že sice víme, že nárok na Jugošku mají děti s ekzémy, ale hned po nich by si to zasloužili potápěči, kteří se u nás potápějí v technických vodách a zájmově v lomech s viditelností kolem 2 m. A na závěr tohoto srdceryvného proslovu jsme dali panu pardon soudruhu řediteli hrst mušliček z moře. A vždycky to zabralo. Dokonce jsme byli tak voprsklí, že jsme žádali o dináry ještě jednou v listopadu, protože jsem věděl o tzv. vratkách, všem lidem se totiž nepodařilo odcestovat. Ale to jsme byli skromnější, nežádali tolik a jezdili se potápět na Plitvická jezera, kde jsme se oboustranně zadara potápěli pro Výzkumný ústav Plitvických jezer, bylo to tak na týden. No a když to někomu nevyšlo u Živnobanky, tak jsme se objednali k řediteli. Nebyl, a tak nám nabídl mladého zástupce. Byla v nás malá dušička, když po obligátním proslovu a hrsti mušliček řekl sekretářce do interkomu: „Přijďte sem!“

Mysleli jsme, že na nás zavolají VB, ale příslib jsme také dostali. Jaké bylo ale moje překvapení, když v roce 1998 byl jmenován premiérem přechodné vlády Josef Tošovský a pak jsem ho viděl v TV: to byl ten bývalý zástupce ze Živnobanky!

Naše začátky kurzu jeskynního potápění – 1979

Když už jsme se skoro všude z Pragoaquanautu potápěli (a v cizině to skoro nešlo), tak nás napadla Hranická propast, kterou jsem znal ze svého speleo života. Jenže jsem věděl, že je to v rezervaci a je nutné nějaké povolení. Tak jsem sehnal kontakt na vedoucího, co se tam potápěl. Byl to nějaký p. Moudrý. Asi za týden přišla na můj dopis odpověď. Trochu mě to rozhodilo, protože jsem nebyl zvyklý na oficiální a úřední dopisy. Ten dopis byl přeložený na třetiny, měl záhlaví podle normy, číslo jednací, kdo a kdy vyřizuje, kdo schvaluje atd. Skoro jako obálka s červeným pruhem. A podepsán, že to vyřizuje, Fraňo Travěnek. To jsem ho ještě neznal. Myslel jsem si, že mají najatého nějakého úředníka z Národního výboru :-). Důležitější byl ale obsah: že tam nikoho nevezmou, kdo nemá školení na jeskynní potápění. To jsem napůl čekal. Ale současně tam byl poznamenán důležitý fakt, že v příštím roce pořádá Česká speleologická společnost kurz jeskynního potápění! A pak by nás tam mohli vzít. To bylo výborné, ale jak ten začátek kurzu neprošvihnout? Tak jsem rozhodnul, že se musíme přihlásit do více pražských organizací. Bylo nás asi osm zájemců, a tak jsme se přihlásili do asi osmi ZO ČSS. A tak jsme se v dalším roce v polovině organizací o té akci dozvěděli! Dozvěděli a přihlásili. Podmínkou byl tzv. Bronzový odznak (něco více jako P2) a ten jsme všichni měli. Na to jsem tlačil už kvůli pomoci při výcviku a kvůli pracem pod vodou. Tak jsme se všichni přihlásili, ale nakonec ten náročný výcvik dodělali jen Jirkové Světlý a Hovorka z Pragoaquanautu a Olda Lukš z pražského Proteusu.

Začátek kurzu jeskynního potápění – 1980

Považuji to za velice odvážný čin od Labyrintu, protože oni nemohli účastníky tak náročného kurzu dobře znát, i když v průběhu venkovních ponorů tomu tak posléze bylo. Labyrint chtěl kurz udělat také pro svoje členy, protože kromě přednášejících – Franta Piškula (vedoucí), Michal Piškula a Jirka Štětina – tam nikdo tuto kvalifikaci neměl. Bohužel nemohli být přítomni Oloomoučáci, protože byli zrovna na jednom ze svých dlouhodobých pobytů na Kubě zaměřených na průzkum v zatopených jeskyních. Také mě jednou zvali: odjezd byl na pár měsíců tři dny po mojí svatbě :-). Kurz začal obsáhlými víkendovými přednáškami v Ostrově u Macochy a současně byla praxe v otevřené vodě na nácvik použití vodící šňůry. Šlo jednak o Baldovec, 30. 8. 1980, břidlicový lom u Blanska a druhý den to byla Křetínka, přehrada u Letovic.

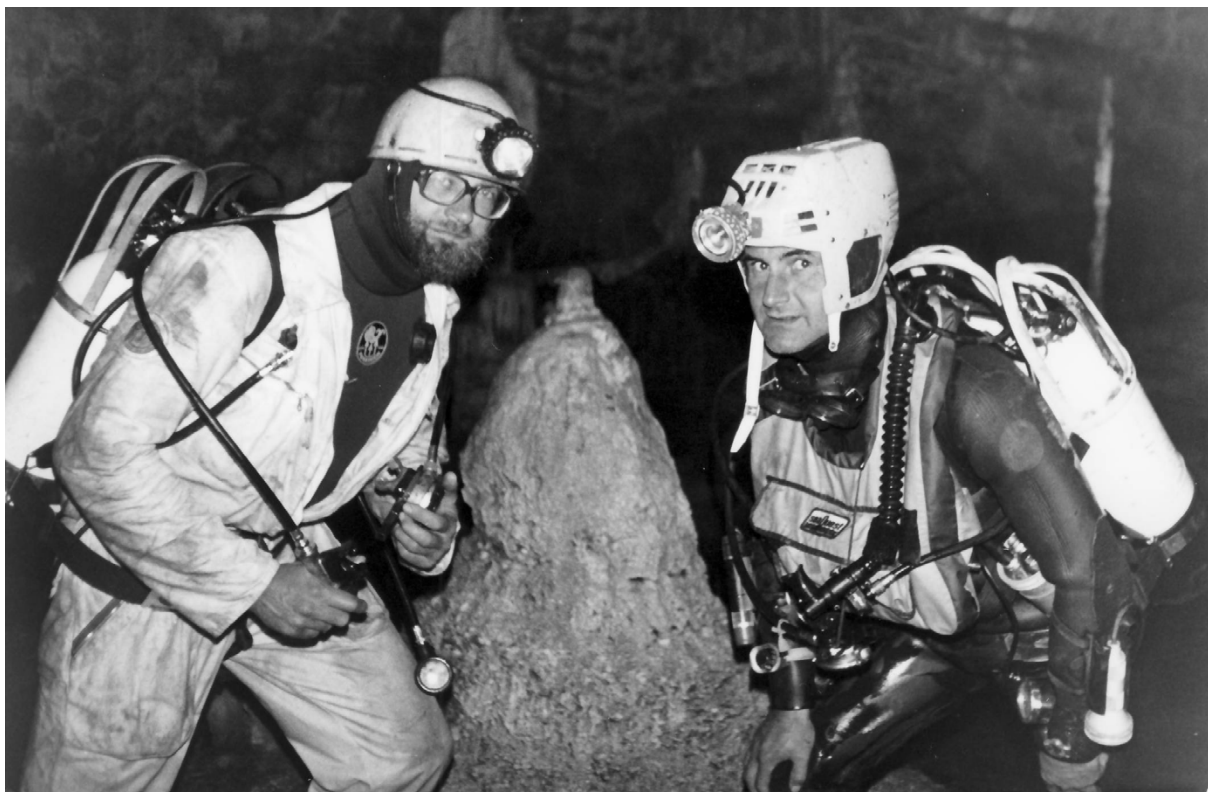
První můj ponor v jeskyních pak byl 2. 9. 1980 v jeskyni 13C, Přítokový sifon Bílé vody, kde jsem byl s Pavlem Otraselem do vzdálenosti 90 m při hloubce 13 m. Ponor byl provázen drobnými potížemi: dočasně zhaslo moje světlo, uvolnila se vesta Sprint (pražský škrtič) a dočasně se trochu rozjela moje automatika Cyklon 300 od Poseidonu. Ne příliš snadný byl i sestup dómem Halucinací, kde je nejvyšší žebřík v Moravském krasu, asi 45 m, uprostřed fixovaný třemi lany. Nicméně se mohl rozkmitat a pamatuji na mladého Radka Táslera, který to při sestupu trochu přemachoval, žebřík se rozkmital a on nesletěl dolů jen proto, že se pevně držel rukama. Také Olda Lukš tam měl zajímavou příhodu: jeho úřednickou tašku s automatikami nahoře nějak špatně

připevnili k lanu a poslali ji dolů. Celou cestu proletěla, naštěstí se nikomu nic nestalo, jen Olda bědoval a neutišilo ho ani naše připomenutí: „Přece jste se ve škole učili, že letecká doprava je sice rychlá, ale drahá!“ Naštěstí se automatikám v neoprenu nic nestalo, byly funkční.

Konec kurzu jeskynního potápění – 1982

Kurz jeskynního potápění úspěšně pokračoval. Velký dík za to patří nejen Frantovi Piškulovi, vedoucímu celé akce, ale i jeho pomocníkům, Michalovi Piškulovi a Jirkovi Štětinovi. Ubytování bylo během kurzu v Ostrově u Macochy, v suterénu byla velká sušárna mokré výstroje, na snídani a večeři se chodilo k Matce Němcové, matce dnešní Milušky. Často jsem se potápěl s Otraselem a Černíkem. Otrasův otec jakožto tirák jezdil občas do ciziny a synkovi přivezl fantastické JetFiny, které kromě Franty u nás nikdo neměl. Skvostné ploutve! Jednou jsme se vraceli z Červíkových jeskyní po vodní plavbě a jak byl Jirka Světlý zvyklý dělat vše razantně, tak i razantně výstroj vydával/vyhazoval z lodičky po vyplutí ven na přístaviště. Někdo najednou ucítil, že se pálí guma. Všichni hledali. Nakonec někdo našel, že Jirka položil JetFiny na dosud hořící důlní karbidku, která se používala na osvětlení místa převlékání. Vypálila do ploutve asi centimetrovou díru. Večer se pak paní Němcová u večeře ptala: „Proč je ten Otrasek tak smutnej?“ „Měl dneska kremaci“, někdo odpověděl...

S Černíkem jsme se jednou vraceli z Červíků suchou cestou Punkevkami, oba s kompletní potápěčskou výstrojí, ještě se speleo Marcelou. Bylo to po sezoně, už turisté nebyli, pouze řídké autobusové zájezdy cizinců, v tomto případě z CCCP. S nimi jsme se míjeli v těsném tunelu a Marcela první pochopila, že s nimi jde i oblak „duchů“, tedy šílených sovětských voňavek. V pu

Obr. 90: J. Hovorka a L. Černík v Punkevních jeskyních při návratu z ponoru v Červíkových jeskyních v roce 1982 (foto: archiv J. Hovorky)

sebezáchovy si vzala moji záložku, my s Černíkem pak hlavní automatiku. Turisté vyjeveně koukali, jediná česká průvodkyně to pochopila, jen se nemohla smát nahlas.

Cvičné jeskynní ponory se většinou odehrávaly v sifonu mezi Spirálkou a Pikovou dámou, v Přítokovém sifonu 13C, v Červíkových jeskyních v Macošě vedle Horního jezírka a ve vývěru Říčky č. 1. Bylo to celkem v pohodě, jediný stres byl závěrečný test, asi 128 otázek, které trvaly asi 2,5 hodiny. To byl ten největší záhul celého kurzu jeskynního potápění, včetně náročných dekotabulek. Skoro jako půlnoční závěrečný návrat – sólo cesta po dálnici z Brna vejtraskou :-(.

Aktivity po kurzu jeskynního potápění – 80. léta

Už během kurzu jsme začali a pak pokračovali s průzkumem v oblasti Čech: Chýnovská a Menglerova jeskyně a Únorová propast, historické štoly Beránek Boží a Světлана, dostali jsme se i na Slovensko do Dubnických opálových baní s rozsáhlou zatopenou částí (2 km?) a i v Jugoslávii do Peřinovy jeskyně, izviru Buny a do Modrého jezera u městečka Imotski. Ovšem na Moravský kras jsme nezanevřeli, vraceli se tam a cvičili pak svoje adepty, protože jsem se stal v roce 1987 instruktorem jeskynního potápění.

V rámci tábora jeskynního potápění v roce 1983 jsem doprovázel skupinu jeskynních potápěčů z Maďarska ve Čtyřlícce na Punkvě, což nám pak vyneslo pozvání a možnost potápění na Hévízu.

Potápěli jsme se v Moravském krasu převážně v povodí Bílé vody, a tak našli naši šňůru v propasti Fetanka, kterou jsme tam kdysi během kurzu jeskynního potápění s Otrase a Černíkem ze 13C natáhli. S propastí Fetanka jsou spojeny dvě kuriozity: jednak jsme se s Petrem Sochozem oblékali do sucháčů na kovovém žebříku, směr vzhůru a pak jsme se museli spustit dolů na dno propasti, kde byla voda. Dolů jsme se dostali odděleně od výstroje pomocí SRT, se kterou jsme už byli během kurzu JP seznámeni. Krátce po začátku ponoru jsme našli vodící šňůru, a tak prokázali spojitost s jeskyní 13C. Pak jsme si jen odskočili na Slovensko do masivu Krakovy hole, na Mrtvé jazero v jeskyni v Záskočí v hloubce –276 m. Vstup je v nadmořské výšce 1 454 m. Nahoru dolu, nahoru dolu. A mezi tím bagrování šterku s Petrem Sochozem v hloubce 10 m do vyčerpání 12 l lahví.

No a když jsme byli v Moravském krasu, tak jsme se dozvěděli o práci Labyrintu ve 13C. Dali si za placený úkol prozkoumat levostranný přítok asi uprostřed známé délky jeskyně. Metodou postupových táborů prozkoumali přítok čisté vody, ale podařilo se proniknout jen do hloubky 10 m a do vzdálenosti asi 15 m, dále to nešlo. My jsme koncem roku, přesně 17. 12. 1983, nastoupili s podporou Plániváků do jeskyně 13C v dómu Halucinací, tedy na začátku podzemního toku protékající Bílé vody. Tam jsme se převlékli do kompletní výstroje a 2 potápěči + 6 podpůrných členů ze Speleo-aquanautu vyrazili na více než hodinovou cestu do vzdálenosti 1,5 km po proudu. Kde to šlo plavat, bylo to výborné, ale většinou se muselo brodit vodou nebo obcházet po kamení a balvanech. Tak bylo dosaženo „alpským“ stylem koncového sifonu, kde byly ještě nějaké hadice a dřeva z technického srážení stropů nad sifony. Zde podpůrný tým s jistíci potápěči hodinu čekal na návrat dvou průzkumníků. Jeden z podpůrného týmu to nevydržel a zatím ve vodě v sucháči usnul! Sifon byl poměrně velký, horizontální čůčka v průměru 3 x 6 metrů a o délce asi 130 m, kde délka významně závisela při plochem stropu na aktuální výšce hladiny. Po venkovních holomrazech při 8 °C dosahovala viditelnost 10–15 m! Tedy na Moravský kras

Obr. 91: Před ponorem v propasti Fetanka v jeskyni Spirálka (foto: archiv J. Hovorky)

s alochtonními vodami neuvěřitelná čistota. Celkem strávili lidé 5,5 hodin v neoprenu a celá akce trvala celkem asi 12 hodin.

To samé si členové Speleoaquanautu zopakovali začátkem příštího roku, tedy 7. 1. 1984. Protože začalo mezitím tát, tak se viditelnost snížila na 5 m, což pro mapování značenou vodící šňůrou a kompasem nebylo ideální. Nicméně se za sifonem podařilo zjistit drobný pravostranný přítok od lomu Malá Dohoda a objevit na levé stěně štětcem napsané bílé číslice 17/15 z mapování Amatérky lidmi z Akademie. Tak bylo nezvratně dokázáno propojení 13C s Amatérkou, s Hlinitým dómem.

A tehdy také vznikla myšlenka projít a propotápět celý podzemní tok Bílé vody a na soutoku se Sloupským potokem pak po Punkvě přes Macochu až do vývěru. Problémem zůstával neproplavaný Macošský sifon mezi Spirálkou a Rasovnou. Sice jsme do něj v druhé půlce roku 1983

s Otraseem nahlédli po průchodu Belgickým (Michelovým) sifonem a přes chodbu Potápěčů, ale to byl úkol pro Vaška Jansu ze Speleoaquanautu, který měl podrobný popis cesty, ale byl úplně jinde. Toho úkolu se o týden později zhostili postupně potápěči z Geospeleos.

Cesty do kapitalistického zahraničí – 2. polovina 80. let

Tím, že na jeskynním potápění nebylo nic branného, tak s tím nechtěl mít Svazarm nic společného a spadli jsme se suchými speleology pod Ministerstvo kultury, pod Agenturu ochrany přírody. Tenkrát, při založení Speleoaquanautu jsme si to neuvědomovali, že je to vlastně výhra. Vedení ČSS, asi hlavně David Havlíček, zjistilo, že když nebudeme po nich chtít žádné devizy, tak můžeme 1x ročně vycestovat kamkoli ven. Nebylo to samozřejmě jednoduché, příprava trvala asi rok, jídlo jsme museli propašovat a cizí peníze také. Od Ministerstva kultury jsme dostali 5 marek na osobu na telefon a podobně, ale běda, kdybychom je nevrátili! Podobně kdyby někdo utekl za kopečky. Pro ten případ jsme říkali, že se složíme na toho, kdo chtěl vzít kramle, aby jel raději s nějakou cestovkou. Věci se zjednodušily, když jedna z manželek člena Speleoaquanautu pracovala na Ministerstvu kultury v administrativě. Naše kartička tam byla vedle skupiny Karla Gotta nebo Kühnova dětského sboru. První cesta vedla na týden do Západního Německa ve vypůjčeném RTOčku, němečtí cikáni na nás vesele mávali :-).

A jakou roli v tom hrál Jochen Hasenmayer, jeden ze tří tehdy nejlepších jeskynních potápěčů v Evropě? Nemohl nám zajistit vstup do krásného Blautopfu, kde se kdysi potápěl, tak nás pozval na svoji přednášku do lázní, kam nás nejdříve pro podezřelý vzhled nechtěli vpustit. Po zajímavé přednášce jsme pak u piva chtěli od něho jako globetrotra vědět, kde jsou v Evropě jeskyně s čistou vodou. Začali jsme totiž pod vodou fotografovat. Řekl nám o Sardinii, kde se potápěl, a protože další rok (1987) byl v Itálii mezinárodní tábor jeskynního potápění, tak to byla výborná záminka se tam dostat.

A ještě rok před tím jsme byli s Frantou Soukupem z Tachova na Festivalu potápěčských filmů v Antibes pod záminkou účasti na speleo kongresu v Barceloně.

Tehdejší potápěčská výstroj – 80. léta

Ta byla na rozdíl od tehdy běžné výstroje skutečně na úrovni. Nicméně nějaké rozdíly ode dneška tam byly. Lahve se používaly 12 litrové, i v jeskyních, protože i 2 x 10 l ze souprav SP20 měly jen jeden INT vývod, podobně i italské od Maresu, teprve o pár let později dělal LoLa svoje klasické ventily pro dvě samostatné automatiky, starší typ už dávno nedělá.

Na lahvi byl Cyklon 300 od Poseidonu s octopusem, nepotřebný druhý stupeň byl zavěšen na „žvejkačí“ bužírce kolem krku, vodotěsný vysokotlaký měřák volně visel z 1. stupně, který měl tenkrát stejný závit i pro středotlak. I když byly na 1. stupni nenápadné nápisy HP a LP, tak se občas někomu povedlo hadice zaměnit, což budilo po otevření ventilu kolem velké veselí, tedy kromě majitele. Teprve o dekádu později se objevily další „uzavřené“ automatiky s fixní protimrazovou úpravou typu Apeks, na které jsme pak přešli.

Jako kompenzátor se používaly nejprve vesty PL40, velice brzy pak typu Sprint, později se podařilo sehnat z ciziny vestu Cressi. Zádové desky, ani křídla se ještě nepoužívaly.

Trochu problém byl s ploutvemi: u nás se nedalo nic sehnat kromě Najád, ty byly sice dobré, ale tak bez neoprenu. Naštěstí se začaly vyrábět Najáde č. 4, které měly sice list jako č. 3, ale větší botku, do které se dala neoprenová ponožka od Jetsuitu nacpat.

Přestože cvičné ponory v jeskyních byly plánovány na začátek podzimu, aby byla relativně čistá voda (kolem 3 m) a hlavně i relativně teplá, kolem 10 °C, tak jsme měli neoprenové sucháče od Poseidonu a k tomu overal – bílé malířské montérky :-). Dalo se vše potápěčské sehnat po upozornění, podobně jako Cyklony, v pražském Pragoimpu. Ovšem na upozornění známých tam ráno stála fronta. Zip byl na zádech, neoprenové ponožky byly zvlášť, napouštěcí a vypouštěcí ventil na prsou.

Naviják, kterému se tenkrát říkalo nesprávně buben, byl dovezen Frantou z Ameriky, kde byl na zkušené u Shecka Exleyho. Dovezl ale nejen výkresy na naviják, ale i rozložená čela a LoLa z toho odlil hliníkové kopie, a tak jsme měli základ. Zbývalo jen sehnat plexi a vodící šňůru. Naštěstí Franta Piškula pracoval ve Výzkumném ústavu pletařském v Brně, a tak navrhl a oni udělali bezvadnou šňůru, průměr asi 1,8 mm, jádro a oplet, barva bílá. Ten další návrh byl bohužel velice tvrdý, sukoval se a odíral. Ty první šňůry vydržely bílé i po 20 letech v jeskyních s tekoucí vodou v Moravském krasu.

S čím byl problém, to byla světla. Budto bylo velké světlo s ohromným plexi kanystrem z Ameriky, co si přivezl Franta, nebo taková nějaká světla „tříbuřtovky“ se žárovíčkou. Prodávaly se verze od nás a z NDR. Tělo gumové, zrcadlo z plastu, implodovaly asi ve 20 m. Proto se adaptovaly hornické NiFky pod vodu nebo alespoň jejich hlavice. Šly totiž dobře utěsnit. Místo hranatého těla NiFek se používaly samodomo instalatérské trubice z plastu se „špunty“ a do nich zinko-uhlíkové D-galvanické články. Svátkem bylo, když se konečně podařilo sehnat vyřazené 2 Ah „buřty“ (dnes se vyrábí s 10 Ah). Tomu se přizpůsobovaly i žárovíčky, lepší byly halogenky. Za to půlstoletí vývoje se udál největší pokrok právě ve světlech: dnešní alkalické články nebo lionky v kombinaci s LED světlem jsou naprosto bezkonkurenční.

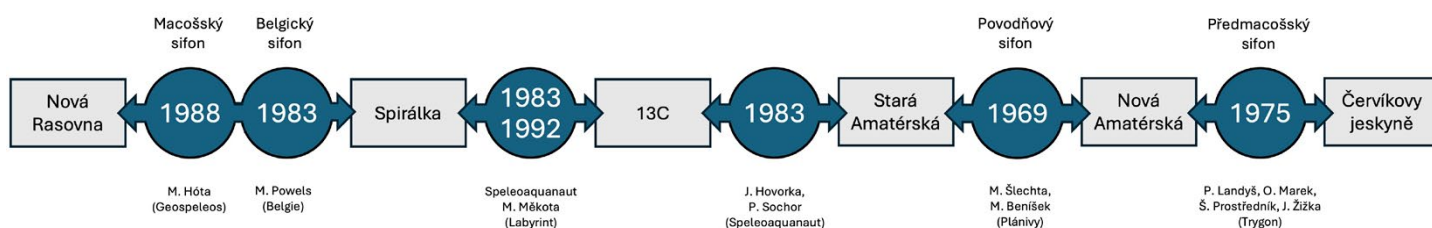
A to všechno se muselo něčím odvézt: Praga V3S měla bednu se sedačkami, později přibylo i nezávislé topení, a tak jsme i ve sněhu mohli provokovat ostatní kolemjedoucí auta tím, že jsme byli jen v trenčích. Samozřejmě to spotřebovalo hodně nafty, ale jeden skalní člen pracoval na bagru, který měl předepsanou hodinovou spotřebu. A velkou :-). Později přibyly dvě dvanáctsettrojky, furgon Savien a vyprošťovák AV2.

Založení ZO 1–10 Speleoaquanaut – příklady táhnou

Napadlo mě udělat to podle vzoru Delfín klub – Labyrint. Mít Pragoaquanaut a k tomu jako podmnožinu Speleoaquanaut. Měl jsem zůstat předsedou Pragoaquanautu a s Jirkou Světlým se počítalo do vedení připravovaného Speleoaquanautu. Vše bylo předběžně domluveno a šlo jen o závěrečné setkání Lýsy (Vladimír Lysenko, předseda pražské organizace) s Jirkou. Jenomže to nedopadlo moc dobře: Jirka cestou potkal dávného kamaráda z vojny, a protože měl velkou afinitu k etanolu, tak přišel jednak pozdě, jednak „pod vplyvom“ a hlavně začal potápěčskými pracemi, což bylo mírně řečeno nesympatické. Verdikt zněl jednoznačně: Předsedou musí být Hovorka, ne Světlý. Co se dalo dělat, bylo třeba to přijmout. Speleoaquanaut byl založen na ustavující schůzi dne 24. 10. 1981 a schválen ČSS dne 22. 2. 1982. Přesunul jsem svoje aktivity z Pragoaquanautu na Speleoaquanaut.

Historie objevování sifonů na Bílé vodě a Punkvě

Jednou z hlavních myšlenek akce SKRZ bylo symbolické vyzdvižení práce generací krasových badatelů, kteří se podíleli na postupném objevování komplexu systému Amatérské jesyně. Rádi bychom tedy připomenuli vybrané střípky z historie a jsme rádi, že závěru akce se účastnilo i několik pamětníků heroických potápěčských explorací v 70. až 90. letech minulého století. Cílem této kapitoly není detailně popisovat historii objevování celé Bělovodské větve a Amatérské jesyně, která je všeobecně známá, ale soustředit se především na snahy o propojení jednotlivých částí systému prostřednictvím potápěčských průzkumů sifonů. Sifony v dalším popisu jsou řazeny ve směru postupu potápěčů během akce SKRZ.

Obr. 92: Časová osa historie proplavání sifonů Bělovodské větve

Macošský sifon mezi jesyněmi Nová Rasovna a Spirálka

Teorie souvislosti ponoru Bílé vody v Nové Rasovně s Výtokem Punkvy byla poprvé vyslovena již v letech 1815 – 1817 J. Horkým, který se této problematice věnoval z popudu hraběte Salma. Pokračování aktivního toku Bílé vody v podzemí končí v Macošském sifonu. O jeho překonání se neúspěšně pokoušel Karel Absolon během dvou mohutných čerpacích pokusů v letech 1935 a 1936 (Absolon 1970). Při druhém pokusu byla celá trasa vystrojena ocelovým potrubím vyrobeným na míru, jehož dílčí pozůstatky je možné v jesyni vysledovat ještě dnes. V roce 1973 bylo poprvé v novodobé historii provedeno ohledání dna Macošského sifonu potápěči brněnského Delfín klubu. V roce 1980 se potápěčům ze ZO ČSS 6-09 Labyrint podařilo v sifonu postoupit do vzdálenosti 65 m (Speleologický klub Brno 1974, Zatloukal 1996). Samotný průnik Macošským sifonem se ale podařil až potápěčům ze ZO ČSS 1-05 Geospeleos, které k průzkumům přizval J. Moučka ze ZO ČSS 6-15 Holštejnská (Zapletal 2025).

První akce proběhla v termínu 27. – 28. 8. 1983 (obr. 93). Kladenští potápěči využili nízkého vodního stavu. Potápěči K. Albrecht a J. Zapletal ve zprávě z ponoru uvedli, že vodící šňůru vyvázali na Absolonovo potrubí a při sestupu na dno byla situace oproti zprávě F. Piškuly z roku 1980 odlišná. Postup do dalších prostor byl neprůlezně uzavřen štěrky a jílovými sedimenty. Po zvětšení otvoru pokračovala chodba ve směru 240° v délce 11 m, kde se napojovala kolmo na chodbu ve směru S-J s hloubkou 6 m. J. Zapletal uvedl, že pokračovali severním směrem, avšak příčná chodba skončila neprůlezným profilem. Při 2. sestupu 28. 8. odbočili po 25 m na levý směr (180°), kde se chodba zúžila na 1 m a pokračovala do hloubky 10 m. Strop chodby byl modelován podélnými kulisami a dno pokryto sedimenty a úlomky větví. Odtud (35. m) se dno prudce zvedalo. Postupem u stropu se asi po 50 metrech dostali k volné hladině. Z časových důvodů byl postup ukončen.

Obr. 93: Potápěči ze ZO ČSS 1–05 Geospeleos při průzkumech Macošského sifonu 27. 8. 1983 – zleva: K. Albrecht, M. Hóta, J. Moučka (sedící) a J. Zapletal (foto: J. Válek)

Druhá akce následovala v termínu 8. – 9. 10. 1983, kdy stav hladiny byl 0,8 m pod normál, se stále se zvedající hladinou. Vzhledem k nepříznivému počasí byla určena hlídka v Kolenu s radiostanicí. Do sifonu se ponořili K. Albrecht, J. Zapletal a M. Hóta a postupovali známými prostory. Po 45 m potápěči odbočili doprava (290°), na 75. m se chodba stáčela do směru 255°. Od 75. m při hloubce 12 m se chodba snížila asi na 1 m příčnou kulisou a dále byla neprůlezná. Při druhém ponoru potápěči v úžině vypustili bójkou označující místo a datum vypuštění. V sifonu byla ponechána vodící šňůra, která na 55. m končila na volné hladině pro případ nouzového vynoření. Ke spojení místa ponoru s vchodem do Nové Rasovny bylo úspěšně použito radiostanice VKP.

Třetí akce se uskutečnila až v dalším roce v termínu 25. – 26. 8. 1984. Cílem akce bylo ověření možného otevření dříve zanesených částí Macošského sifonu. Akce se zúčastnili K. Albrecht, M. Spousta, J. Hóta, L. Balý, V. Suk a Mašek společně s podpůrným týmem ze ZO ČSS 6-15 Holštejská. Pro vlastní ponor bylo ustaveno sestupové družstvo Albrecht - Spousta a jistící družstvo Hóta - Balý. Od předchozího roku nastaly ve vlastním sifonu některé změny: vstupní otvor v sifonu se zvětšil, na 40. m se vyklidila část šterku a zvětšil se profil chodby. Závěr sifonu se zvětšil na profil 1,5 x 0,6 m a instalovaná vodící šňůra z loňského roku zůstala bez poškození.

Při v pořadí již čtvrté akci v termínu 20. – 21. 10. 1984 ověřovali potápěči K. Albrecht, M. Spousta, M. Hóta, J. Hóta, L. Balý, V. Suk a P. Michl možnost otevření dříve zanesených částí

Obr. 94: Potápěči ze ZO ČSS 1-05 Geospeleos při průzkumech Macošského sifonu v roce 1983 – zleva: K. Albrecht, J. Zapletal a M. Hóta (foto: J. Válek)

sifonu. V závěru sifonu potápěči Albrecht a Spousta zjistili po průniku 7 m, že došlo k rozšíření na 4 m, ale ke snížení profilu na 35 cm. Při levé straně ale byl 60 cm vysoký kanál, kterým by byl možný další průnik.

Další potápěčská akce se odehrála s odstupem více než tří let. 27. – 28. 2. 1988 proběhly další ponory potápěčů K. Albrechta, M. Hóty, J. Horského a J. Hóty. Akce se dále se zúčastnili: O. Pokorný, A. Pokorná, L. Balý a P. Michl. Při druhém ponoru ve druhém dni se podařilo po 50 m docílit volné hladiny, kde prostor pokračoval směrem 180° a zadní část tvořil sintrový svah se sklonem 50°, který se v 6 metrech vysoko spojil se stropem. Další viditelné pokračování nebylo patrné.

Šestá akce následovala hned o týden později 5. 3. 1988 za účasti potápěčů K. Albrechta, M. Hóty a J. Zapletala. M. Hóta pokročil v koncové části o 22 m dále a vystoupal 0,5 m pod hladinu, kde mu další postup znemožnil strop.

Při poslední sedmé akci 21. 5. 1988 byl sifon konečně překonán M. Hótou a K. Albrechtem. Hned další den 22. 5. 1988 byl Macošský sifon znovu proplaván stejnou dvojicí. K. Albrecht zůstal jako záloha pod kulisou Macošského sifonu a vpřed se vydal sólo Martin Hóta se dvěma 7 l lahvemi (300 atm) na bocích. Proplaval Macošský sifon, prošel řečištěm chodby Potápěčů, následně proplaval Belgický sifon a po devadesáti minutách se vynořil ve Spirálce. Tím bylo realizováno fyzické propojení mezi jeskyněmi Nová Rasovna a Spirálka. Podporu při akci zajišťovali L. Hájek, J. Moučka, P. Michl a členové ZO 6-15 (Zapletal 1988, ZO ČSS 6-15, 1989, Zapletal 1990).

Počátkem roku 1989 proběhlo několik potápěčských akcí ZO ČSS 1-05 Geospeleos, během kterých byl Macošský sifon zmapován.

Od tohoto momentu se v Macošském sifonu již nikdo seriózně nepotápěl. Za zmínku stojí jen proniknutí do druhé komory Macošského sifonu členy ZO ČSS 6-15 Holštejnská v srpnu 1995 a 2004 při maximálně snížené hladině sifonu (Maceček–Zámek 1996, Zatloukal 1996, ČSS 1997). Posledním zaznamenaným pokusem o revizi Macošského sifonu byl ponor R. Nejezchleba a P. Poláka v roce 2022.

Belgický sifon v jeskyni Spirálka

Jeskyně Spirálka byla první jeskyní kromě Nové Rasovny, kde se speleologům podařilo zastihnout podzemní tok Bílé vody. Otvírkové práce na lokalitě byly zahájeny skupinou Punkva - NR pod vedením M. Kaly na podzim roku 1954 (Kala–Coufalík 1965, Kala 2008). V roce 1958 se podařilo dosáhnout ústí Ústřední propasti a sestoupit na její dno v celkové hloubce 67 m. Již v roce 1962 začali členové Speleologického klubu Brno konat přípravy pro budoucí potápěčský průzkum (Speleologický klub Brno 1963). V roce 1968 byla nalezena tzv. Spojnice, přes kterou bylo nalezeno propojení s jeskyní Piková dáma (Vít 1998).

První zmínka o potápění v jeskyni Spirálka je až z roku 1973, kdy byl realizován průstup sifonu mezi jeskyněmi Pikovou dámou a Spirálkou ve spolupráci s Delfín Klubem Brno (František Tomáš Piškula). Tehdy se podařilo proplavat sifon na konci Gotické chodby (pod Kyvadlem I.) a proniknout až do Spirálky (Speleologický klub Brno 1975).

Obr. 95: Spirálka (30.7.1983) – dno Přítokového sifonu. Snímek byl pořízen při prvním, objevném, čerpání. Žebřík v pozadí překonává stupeň do nových prostor. (foto: B. Polák)

Důležitým momentem byl čerpací pokus zahájený 28. 7. 1983, kdy Plánivská skupina uskutečnila čerpání Přítokového sifonu (Vít 1998). Vody byly čerpány do Odtokového sifonu. V noci z 29. na 30. 7. prolezli první Plániváci do neznámých prostor. Byla objevena část jeskyně od Diskodómu po dóm U Dvanácti prasat v celkové délce cca 280 m. Jako první pronikli do nově objevených prostor J. Kučera, B. Večeřa, R. Kudla, B. Hýsek, J. Kočí a B. Polák. Hned následující víkend byl sifon vyčerpán znovu. V Diskodómu bylo zaměřené předpokládané zasedimentované propojení s Rotundou, aby mohly být zahájeny výkopové práce a prostor šlo dosáhnout suchou nohou.

Začátkem září 1983 byl Belgičanem Michaellem Powelsem v rámci mezinárodního speleopotápěčského tábora proplaván sifon v dómu U Dvanácti prasat a byly objeveny další volné prostory. Na počest prvního objevitele (až po úžinu ve vzdálenosti 110 m) byl sifon nazván Belgický (Vít 1993, Hovorka 2020).

8. 9. 1983 byl Belgický sifon opětovně proplaván Jiřím Hovorkou (ZO ČSS 1-10 Speleo-aquanaut) společně s Pavlem Otrase (ZO ČSS 6-09 Labyrint). Za sifonem byla objevena a prostoupena chodba Potápěčů (s recentními sedimenty – úlomek gramofonové desky) a došlo i k nahlédnutí do dalšího sifonu (Macošský sifon) směrem k Nové Rasovně (Hovorka 2020).

28. – 29. 7. 1983 bylo provedeno vyčerpání Belgického sifonu (obr. 95) a Chodba Potápěčů tak byla dosažena i „suchou“ nohou (Kučera 1983, Roth 1983). Vyčerpání sifonu bylo opakováno ještě v srpnu roku 1992, kdy byla chodba Potápěčů nově zmapována a také byl P. Strážnickým a P. Němcem vylezen komín v dómu Nad Sifonem do výšky 50 m (Vít–Zatloukalová 1993, Vít 1998).

Sifon mezi jeskyněmi Spirálka a 13C

Těsně po zásadním průniku členů Speleologické skupiny pro výzkum Plániv Speleologického klubu Brno a objevu dómu Halucinací dne 31. 12. 1964 bylo objeveno krátké pokračování ve směru přítoku Bílé vody končící v Jezerním dómu (Slezák, 1970, Šlechta–Vít–Glozar 1977, Vít 2019). V další cestě proti proudu stál sifon. V tomto přítokovém sifonu se jako první potápěli 5. 2. 1966 František Plšek a Zdeněk Šerebl v rámci prací prováděných profesionální skupinou podniku Moravský kras. Podařilo se jim proniknout do vzdálenosti 20 m (Dvořáček 2013).

Koncem srpna 1967 v rámci výměnné akce mezi Krasovou sekcí Společnosti Národního muzea a anglickými speleology přijela do ČSSR sedmičlenná skupina z University of Bristol Speleological Society. Skupina speleopotápěčů provedla tehdy několik sestupů v jeskyni 13C v Odtokovém i Přítokovém sifonu. Výsledky jejich ponorů byly odlišné od údajů uváděných F. Plškem. V Přítokovém sifonu bylo dosaženo vzdálenosti 40 m a hloubky 20 m (Dvořáček 2013).

Další potápěčský průzkum Přítokového sifonu v jeskyni 13C prováděli potápěči ze skupiny Aquaspel Košice T. Sasvári a P. Ošust 16. 9. 1973 v rámci tábora jeskynního potápění. Podařilo se jim dosáhnout vzdálenosti 50 m při maximální hloubce 12 m. Sifon byl zdokumentován a bylo konstatováno, že při povodni pravděpodobně došlo v sifonu k výrazným změnám (Šrajer 1973, Dvořáček 2013).

Také další potápěčské pokusy ze strany jeskyně 13 C probíhaly v rámci tábora jeskynního potápění, který se konal na přelomu srpna a září 1980. 24. 8. 1980 pronikli potápěči ze ZO ČSS 6-09 Labyrint. Pavel Otras, V. Vrbovský a V. Brenza pod vedením Michala Piškuly do vzdálenosti 75 m. Při dalším ponoru 2. 9. 1980 dosáhli potápěči Jiří Hovorka (ZO ČSS 1-10 Speleoaquanaut) společně s P. Otrase vzdálenosti 90 m, kde na volné hladině zastihli volnou prostor. Následně 4. 9. 1980 V. Vrbovský a V. Brenza prodloužovali vodící šňůru do vzdálenosti 140 m. 5. 9. 1980 při posledním ponoru v této sérii dosáhli J. Hovorka s Ludvíkem Černíkem (ZO ČSS 6-09 Labyrint) vzdálenosti 200 m, kdy se vynořili v tzv. Žabím domě s krápníkovou výzdobou (ZO ČSS 6-09 1980a, Havel–Lotreková 1986).

Další průzkum sifonu pokračoval ze strany jeskyně Spirálka. 29. 10. 1983 se v sifonu na dně propasti Fetanka potápěli členové ZO ČSS 1-10 Speleoaquanaut. Při ponoru našli starou potápěčskou šňůru taženou z Jezerního domu v jeskyni 13C, čímž bylo objeveno propojení obou jeskyní (Vít 1998).

Obr. 96: Jiří Hovorka při přípravách na potápění v roce 1983 (foto: archiv P. Rotha)

Toto propojení bylo ověřeno 15. 1. 1984 speleopotápěči M. Měkotou a I. Kovářem ze ZO ČSS 6-09 Labyrint, kteří sifon proplavali z jeskyně 13C do propasti Fetanka ve Spirálce a ověřili tak předchozí průnik potápěčů ze ZO ČSS 1-10 Speleoaquanaut z roku 1983. Během ponoru byly prostory zmapovány do vzdálenosti 110 m. Ponor trval 30 min, s max. hloubkou 12 m (Anonymous 1985, Havel–Lotreková 1986, Dvořáček 2013).

Zbývalo vyřešit úsek mezi Odtokovým sifonem a propastí Fetankou v jeskyni Spirálka. Průzkum Odtokového sifonu prováděl 30. 5. 1992 M. Měkota a dostal se do vzdálenosti 92 metrů, kde zastihl volnou hladinu. Ponor s maximální hloubkou 4 m trval 25 min. ke

konečnému propojení Odtokového sifonu s Jezerním dómem v jeskyni 13C došlo 1. 8. 1992. Celková délka sifonu dosáhla 230 m a po cestě je na několika místech volná hladina bez dalšího pokračování (Vít 1993, Vít 1998).

Do Přítokového sifonu v jeskyni 13C se v roce 2002 vrátili ještě jednou potápěči ze ZO ČSS 1-10 Speleoaquanaut, kdy se dostali do vzdálenosti 50 m (ČSS 2004).

V historii průzkumu tohoto sifonu nelze vynechat dva čerpací pokusy prováděné ZO ČSS 6-19 Plánivý. První proběhl v termínu 10. – 13. 7. 2003. Cílem bylo čerpání Přítokového sifonu v jeskyni 13C. První den probíhal transport a příprava. V pátek 11. 7. byla spuštěna čerpadla. V sobotu 12. 7. už bylo možné postoupit do dříve zatopených prostor v Odtokovém sifonu v jeskyni Spirálka. Byla objevena Kulová chodba. Současně se podařilo proniknout do malé síňky (5 x 2 x 1,5 m) ve Fousatém sifonu úzkou horizontální chodbičkou směrem na Bránu. Mapovací družstvo proniklo následně hlavní chodbou ještě dále. Celkem bylo změřeno 175 m nových. V neděli 13. 7. bylo provedeno zmapování vyčerpaných prostor – hlavní chodba pokračovala v délce asi 25 m v původním směru a pak se v délce 6 m lomila doprava (Beneš–Kovačič 2004, ČSS 2004, Roth–Polák 2004).

Druhý čerpací pokus v Přítokovém sifonu v jeskyni 13C proběhl 8. – 13. 8. 2015 za mimořádně nízkých vodních stavů Bílé vody (obr. 97). Již čtvrtý den (11. 8.) byla hladina snížena o 6 m a ze strany jeskyně 13C se otevřel první větší dóm známý již od čerpací akce v r. 2003. Nejnižší vyčerpané hladiny bylo dosaženo ve středu 12. 8. (–10 m). Situace byla zkoumána především ze strany jeskyně Spirálka. Byl prozkoumán konec Kulové chodby, kde přepadal v dómu U Hadice dosud nespátřený vodopád. Byla pořízena fotodokumentace těchto prostor. Ze strany jeskyně 13C se v závěru čerpacího pokusu začala objevovat

Obr. 97: Čerpací pokus v roce 2015 (foto: R. Nejezchleb)

dómovitá prostora, kterou již jeskyňáři vzhledem k nastávajícím deštům nestačili prozkoumat. Výzkum musel být 13. 8. ukončen z důvodu nastupující povodňové vlny (Vlčková 2017).

Sifon mezi jeskyněmi 13C a Starou Amatérskou jeskyní

Tento sifon byl hlavním předmětem zájmu speleologů ihned po objevu dómu Halucinací. V té době bylo ve hře hledání cesty do Macochy. Průzkumy ve směru odtoku vedl od roku 1965, po uzavření dohody o spolupráci mezi Speleologickou skupinou pro výzkum Plániv, národním podnikem Moravský kras a Moravským zemským muzeem, Ladislav Slezák (Speleologický klub Brno 1966, Ryšavý 1967). Prvním potápěčem, který se zde potápěl byl Zdeněk Šerebl, který v profesionální skupině vystřídal Jiřího Moučku. V průběhu dalších měsíců a let zde realizoval velké množství ponorů, jejichž cílem bylo *především* vytyčování směru trhacích prací, z důvodu sestřelování stropu jednotlivých sifonů. První ponory realizoval Z. Šerebl s přístrojem Slavíček. Celkově bylo v letech 1965 – 1969 postoupeno do vzdálenosti 900 m. Odstřelovací práce byly zahájeny v srpnu 1965, kdy bylo dosaženo jezírka U Smuteční vrby (Slezák 1966, Slezák 1970, Fadrna 1988, Dvořáček 2013).

Bohužel hned v zápětí došlo při potápěčském průzkumu k tragické události. 5. 9. 1965 měl Z. Šerebl provést naplánovaný ponor z II. odtokové komory, z hladiny jezírka U Smuteční vrby do hlubokého Odtokového sifonu. Jiří Šlechta (obr. 98) z Plánivské skupiny jej požádal, aby se akce mohl zúčastnit jako pozorovatel a jistící asistent. Z. Šerebl měl plnou potápěčskou výstroj, J. Šlechta pouze potápěčský oblek, šnorchl a zátěž. J. Šlechta měl za úkol jistit Z. Šerebla z volné hladiny. Z neznámých důvodů se po zanoření Z. Šerebla J. Šlechta odpoutal

Obr. 98: Jiří Šlechta (foto: archiv J. Příbyla)

od jistícího lana a od plováku a na nádech se zanořil. Při vynořování se zřejmě netrefil na volnou hladinu a narazil hlavou do skalních kulis pod vodou. Po ztrátě vědomí na místě utonul. Z. Šerebl toto zjistil až po vynoření, když J. Šlechtu nenašel na jistícím stanovišti. Při opakovaném zanoření našel bezvládné tělo J. Šlechty a pokoušel se o jeho oživení. Bohužel marně. Tato událost na nějaký čas přerušila další výzkumy na lokalitě (Slezák 1970, Vít 2019).

Odstřelovací práce pokračovaly až v roce 1966. V lednu se v Odtokovém sifonu potápěli F. Plšek a J. Fadrna, kteří se dostali do vzdálenosti cca 100 m od dómu Halucinací při dosažení maximální hloubky 5 – 6 m. Další ponory pak prováděli střídavě se Z. Šereblem. Odstřelením 80 m stropní štoly byla překonána soustava polosifonů a sifonů a bylo dosaženo tzv. Šlechtova sifonu, který

leží 100 m po proudu od dómu Halucinací. V něm bylo proraženo dalších 20 m, čímž byla zpřístupněna první část prostor objevených potápěči (Ryšavý 1968, Slezák 1970).

V roce 1967 byly postupně objevovány další volné prostory – Brýle, Tunelová chodba, dóm Barevné kaskády. Členové Plánivské skupiny v mezičase prováděli průzkum komínů. V květnu je profesionální skupina rozšířena o dalšího potápěče O. Mrázka. Jak již bylo zmíněno, v srpnu se v sifonu potápěla skupina potápěčů z University of Bristol Speleological Society, která dosáhla vzdálenosti 52 m od tehdejší čelby (Slezák 1970, Dvořáček 2013).

V roce 1968 bylo v rámci odstřelovacích a potápěčských prací dosaženo dalších volných prostor Srpnového a Kalcitového dómu, které v té době ještě stále byly odděleny sifonem (Moravský kras Blansko 1970, Ryšavý 1972, Slezák 2006).

V lednu 1969 dosáhl při potápěčském průzkumu Z. Šerebl vzdálenosti 100 m od Kalcitového dómu. Po objevu Amatérské jeskyně se hned v únoru podařilo členům Plánivské skupiny proplavat soustavou polosifonů proti aktivnímu toku východním směrem k jeskyni 13C do vzdálenosti cca 60 m (Slezák 1970, Dvořáček 2013).

V roce 1970 bylo ve směru z jeskyně 13C objeveno dalších několik volných prostor – Vrbový dóm, Přírodní chodba, Krupicová chodba, dóm S Cívkou (Moravský kras Blansko 1970, Havel–Lotreková 1986, Slezák 1987). Další práce byly ale vzhledem k objevu Amatérské jeskyně ukončeny. Poslední ponor Z. Šerebla v Odtokovém sifonu je datován k 16. 10. 1970 (Dvořáček 2013).

Obr. 99: P. Sochor během potápění v sifonu mezi jeskyní 13 C a Starou Amatérskou jeskyní 7. 1. 1984 (foto: J. Hovorka)

Další pokus o průnik Odtokovým sifonem provedli 30. 8. 1973 Jiří Štětina, Jan Pikolon, Jiří Moninec a Vladimír Vrbovský pod vedením bratrů Piškulů. Dostali se do vzdálenosti 65 m, kde skončili díky špatné viditelnosti (Piškula 1979, Dvořáček 2013).

Proplavání Odtokového sifonu z jeskyně 13C až do Staré Amatérské jeskyně se podařilo až o deset let později. Podařilo se to 17. 12. 1983 potápěčům ze ZO ČSS 1-10 Speleo-aquanaut J. Hovorkovi a P. Sochorovi. Sifon byl celkem 130 m dlouhý. V sifonu panovala po holomrazech neuvěřitelná viditelnost 10 – 15 m. Chodba pod vodou má tunelový charakter, šířku 6 – 8 m a výšku 3 m v hloubce 5 – 6 m pod úrovní hladiny. 7. 1. 1984 uskutečnila stejná dvojice potápěčů ještě jeden ponor, během kterého byl sifon zmapován (obr. 99). Při této akci byla viditelnost po tání již jen 5 m (Anonymous 1985, Havel–Lotreková 1986, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000, Dvořáček 2013, Hovorka 2020).

Opětovně byl sifon dvakrát proplaván ze strany Staré Amatérské jeskyně v roce 1989 a 1990 potápěči ze ZO ČSS 1-05 Geospeleos v rámci dokumentačních prací prováděných ZO ČSS 6-15 Holštejnská. Sifon byl opětovně zmapován. Jeho délka byla změřena na 120 m, z nichž 70 m tvoří polosifony. Délka sifonu se může měnit v závislosti na vodní stavy a aktuální výšku hladiny (Anonymous 1991, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000).

Povodňový sifon oddělující Starou a Novou Amatérskou jeskyni

Po objevu hlavních prostor “Staré” Amatérské jeskyně s aktivním tokem Bílé vody Speleologickou skupinou pro výzkum Plániv Speleologického klubu Brno v lednu 1969 bylo hlavním cílem hledání další podzemní cesty směrem k Macošce (Speleologický klub Brno 1969, Speleologický klub Brno 1970b, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000, Vít 2019). Již v únoru 1969, po dokončení předběžného zaměření nově objevených prostor, byl proveden potápěčský průzkum odtokového polosifonu na konci Povodňové chodby, který po 10 – 15 m přecházel v sifon, kde bylo dosaženo hloubky 2 m (Speleologický klub Brno 1971b).

9. srpen 1969 byl určen jako den proplavání sifonu na konci Povodňové chodby. Devítičlenná skupina dopravila k sifonu potřeby pro zajištění potápěčů. Po domluvě byli určení k potápění Milan Šlechta a Miloš Beníšek. Jan Vít sen. byl určen jako náhradník. J. Vít na tyto události vzpomínal následovně: „Měli jsme dva dýchací přístroje a dvě sady lahví. Za několik hodin se vrátili a večer popisovali, co za sifonem viděli. Prošli zaštekovanou chodbou a dorazili na aktivní řečiště. Dále prošli do většího domu, který byl později nazván Katedrála Jiřího Šlechty. I když je lákala volná cesta dál, po nějakém čase se vrátili. Od té doby jsme věděli, že velké chodby za sifonem budou asi volné. Začalo se řešit jak dál.

Nabízela se 4 řešení: 1. překonávat sifon potápěčsky, 2. odstřílet strop sifonu (problémy s povolením a technickým zabezpečením), 3. odčerpát vodu v sifonu (těžko řešitelné), 4. obejít sifon jinou cestou. Každý velký objev přináší klady ale i zápory” (Vít 2019).

Od tohoto momentu byl sifon proplaván ještě mnohokrát M. Šlechtou a jeho kolegy M. Beníškem a M. Vojancem (obr. 100). Několikrát se za sifon vydal M. Šlechta i sám (odtud název chodba Samoty). Postupně byla objevována většina hlavních chodeb dnešní Nové Amatérské jeskyně. Současně se hledala cesta, jak sifon obejít (Speleologický klub Brno 1969, Burkhardt 1970, Speleologický klub Brno 1970a, Ryšavý–Šlechta 1972a, Ryšavý–Šlechta 1972b, Vít 1998, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000, Vojanec 2010, Dvořáček 2013).

Obr. 100: Historická fotografie pořízená pravděpodobně M. Šlechtou z doby explorační za Povodňovým sifonem (foto: archiv J. Weigela)

Osudnou akcí se stal plánovaný průzkum za sifonem spojený s několikadenním bivakem, na který se vydali Milan Šlechta a Marko Zahradníček ráno 29. 8. 1970 (obr. 102). Na povrchu zůstala hlídka J. Kovář a V. Odehnalová s telefonickým spojením za sifon. Podle telefonních hlášení oba jeskyňáři úspěšně překonali sifon a pokračovali do tábora. Mezitím došlo v poledních a odpoledních hodinách v povodí Bílé vody a Sloupského potoka k nebývalé intenzivním deštům. Pustým žlebem se hrnula voda, v Manželském závrtu stálo jezero. V Nové Rasovně stoupla hladina o více než 10 m. Limnigraf v dómu Objevitelů zaznamenal nárůst o 2,5 m a v Písečném dómu v Povodňové chodbě bylo možné na stěnách zjistit zvýšení hladiny asi o 4 m. Povrchová hlídka informovala telefonicky dvojici v podzemí o silné bouři. Zpráva však byla brána s rezervou. M. Šlechta požádal o zkontrolování vodního stavu v Nové Rasovně. Po zprávě o zvýšení vody na tomto místě a naléhavých výzvách J. Kováře se oba potápěči rozhodli k návratu. O dalších událostech v podzemí jsou již jen domněnky.

V následujících dnech se po ztrátě spojení s potápěči rozběhla záchranná akce nebývalých rozměrů, do které se postupně zapojilo mnoho jeskyňářů, potápěčů z Trygonu, Hlavní báňské záchranné stanice Ostrava, ale také vojáků, hasičů a příslušníků Veřejné bezpečnosti a Civilní obrany. Počet záchrannářů přesáhl 600 osob. 31. 8. bylo zahájeno čerpání Bílé vody. Celkem bylo nasazeno 41 požárních čerpadel a 35 km hadic (obr. 101). Ve stejný den odpoledne se potápěči Trygonu poprvé neúspěšně pokusili o potápěčský průnik za Povodňový sifon. Proplavat sifon se podařilo až M. Vojancovi v noci z 1. na 2. 9. a natáhnout skrze něj vodící lano. 2. 9. našla záchranná četa tvořená z potápěčů z HBZS Ostrava, potápěče Moravského krasu Blansko Z. Šerebly a několika členů Trygonu v 15:20 těla M. Šlechty a M. Zahradníčka bez známek života asi 60 – 80 m za sifonem. Jeden z potápěčů byl nalezen visící v 2 m vysokém komínku za vzpříčenou přilbu a druhý ležel na dně chodby pod ním, připoutaný k němu lanem. Po nálezů těl obou potápěčů a lékařských vyšetřeních bylo zřejmé, že

Obr. 101: Záchrané práce při tragické události v Amatérské jeskyni v srpnu 1970 (foto: archiv J. Sirotka)

oba speleologové zahynuli v ten stejný den, kdy vstoupili do podzemí a přišla povodeň. Těla obou mrtvých potápěčů byla v noci ze 3. na 4. 9. dopravena na povrch skupinou jeskyňářů a horolezců. Tato tragická událost měla za následek konec výzkumů amatérských jeskyňářů v Amatérské jeskyni na dlouhou dobu (Daněk 1970, Příbyl 1971, Speleologický klub Brno 1971a, Ryšavý 1973, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000, Gregor 2010, Vojanec 2010).

Další akce za sifon proběhla až v červnu 1971. Průzkumná četa potápěčů (Šerebl, Vojanec a dalších 5 potápěčů Trygonu) provedla za sifonem rekonstrukční práce, kompasová polygonová měření, pořídila fotodokumentaci a s negativním výsledkem též realizovala pokusy o radiová spojení. Během této akce byly nalezeny části výstroje po tragédii (Příbyl 1971, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000).

Obr. 102: Milan Šlechta a Marko Zahradníček, † 29. 8. 1970 (foto: archiv J. Příbyla)

V lednu 1972 byl sifon vyčerpán v rámci prací Geografického ústavu ČSAV, který jeskyni převzal. Do prosince 1972 proběhlo celkem 17 exkurzí za sifon a zúčastnilo se jich celkem 61 osob. Akcí se mohli omezeně účastnit také členové Speleologického klubu Brno (Dvořáček 2013).

Po vyražení štoly z Pustého žlebu do Nové Amatérské jeskyně v roce 1973 se v Povodňovém sifonu dlouho nikdo nepotápěl. Teprve v roce 1988 se zde v rámci nového mapování potápěli potápěči ze ZO ČSS 1-05 Geospeleos (Anonymous 1991).

Předmacošský sifon mezi Novou Amatérskou jeskyní a Červíkovými jeskyněmi

Severovýchodní přítoková stěna Macochy lákala krasové badatele od nepaměti. Červíkovy jeskyně byly objeveny během dvoudenní expedice Martina Kříže do propasti Macocha v srpnu 1864. Svůj název dostaly podle jednoho z účastníků této expedice, medika Josefa Červíka ze Žalkovic (Kříž 1867, Absolon 1970, Gregor 2006).

V prosinci 1932 se podařilo K. Absolonovi a jeho silné čtyřce v doprovodu Suchánka při snížené hladině Zlého sifonu proniknout do jeskyňky v Jalovém korytě. Divíšek s Ondrouškem prolezli komín a objevili propojení s Červíkovými jeskyněmi. U této příležitosti byly v Horním jezírku zkoušeny 3 menší nautily a podařilo se zčerpát hladinu o 10 m (Absolon 1970). Každopádně až do konce druhé světové války zůstávala záhada přítoku Punkvy do propasti Macocha stále nevyřešena a stala se jedním z klíčových motivů dalších průzkumů prováděných jeskyňáři sdruženými v nově vzniklém Speleologickém klubu Brno.

V letech 1955 až 1967 probíhal v několika vlnách intenzivní průzkum Macochy. Podíleli se na něm organizace Moravský kras Blansko, Moravské zemské museum, Kabinet pro geomorfologii při Československé akademii věd (později Geografický ústav ČSAV v Brně),

Obr. 103: Jaroslav Fadna před ponorem v Červíkových jeskyních (foto: archiv Speleologického klubu Brno)

Speleologický klub, Speleologický kroužek ZK ROH n.p. Metra Blansko, potápěči Československé lidové armády a potápěči skupiny Neptun. Hlavním cílem bylo proniknout do neznámých jeskynních prostor na sever od Přítokové stěny propasti. Ponejprv v historii byly potápěčsky zkoumány Červíkovy jeskyně a Jalové koryto (Speleologický klub Brno 1959, Gregor 2006).

V Červíkových jeskyních se v té době potápělo především trio potápěčů Jaroslav Fadrna, František Plšek a Olin Matoušek, kteří se souhrnně nazývali jako skupina Neptun (obr. 103). Jejich častými asistenty byl František Musil sen. a Miroslav Fabík. První ponor v Červíkových jeskyních je datován do roku 1958. Jednotlivé pokusy byly podrobně zdokumentovány ve Fadrnově pracovním deníku. Při potápění byly používány přístroje PL-40 a kyslíkový dýchač Dräger 250 (Fadrna 1988, Speleologický klub Brno 1959, Speleologický klub Brno 1960).

V roce 1958 se v přítokovém sifonu Červíkových jeskyní potápěla také čtyřčlenná vojenská jednotka pod vedením četaře Juhase a dr. V. Panoše. Potápěčům se podařilo proniknout do vzdálenosti 25 m se vzduchovou hadicí ve směru 355°. Postup zastavila propáستka, kterou nemohl potápěč překonat. Při jednom z ponorů uvázl v Červíkových jeskyních potápěč Juhas a následovala šestihodinová záchranná akce. Při všech těchto ponorech se ale nepodařilo dostat dále než 40 m (Anonymous 1958, Fadrna 1988, Dvořáček 2013). V roce 1963 byly v jeskyni instalovány pevné žebře a plošina pro sestup do vody. V zadní části jeskyně byl proveden odstřel a postoupeno 2 m dopředu s cílem proniknout do tušených prostor za sifonem (Speleologický klub Brno 1964).

Červíkovy jeskyně se staly v letech 1972 – 1973 předmětem zájmu potápěčů brněnského klubu Delfín. Na průzkumu se podíleli Petr Gryc, Martin Mičan, František T. Piškula, Jiří Štětina, František Václavík a Vladimír Vrbovský. V r. 1973, v rámci terénních exkurzí při příležitosti VI. Mezinárodního speleologického kongresu v Olomouci, Delfíni, švýcarští potápěči Uli Buess a Hermann Oetiker a holandský potápěč Henk van Vlimmeren postoupili do

vzdálenosti více než 180 m v severním směru k tehdy již objevené Amatérské jeskyni (obr. 104). V průběhu sifonu byla ve vzdálenosti 140 m nalezena volná hladina s možným suchým pokračováním. Vzdáleností a dobou trvání ponoru přes hodinu (vč. dekomprese) se tento postup zařadil mezi nejdelší průniky v našich jeskyních. Maximální dosažená hloubka byla 20 m. Sestup byl ukončen pro vyčerpání předem stanoveného časového limitu. Při akci byla mimořádná viditelnost až 20 m (Piškula 1979, Gregor 2006, Dvořáček 2013).

Konečný úspěch spočívající v proplavání celého Předmacošského sifonu mezi Amatérskou jeskyní a Macochou si připsali až potápěči poloprofesionální skupiny Trygon, kterou k výzkumům přizval Jan

Obr. 104: Potápění v Červíkových jeskyních během mezinárodního tábora speleopotápění v roce 1973 (foto: archiv J. Sirotka)

Příbyl z Geografického ústavu ČSAV. Potápěčské průzkumy probíhaly na jaře roku 1975 a trvaly tři týdny. V březnu proběhly dva ponory O. Marka v Červíkových jeskyních, při kterých pronikl na vzdálenost 80 m při max. hloubce 21 m, viditelnosti 2–10 m a teplotě vody 4 °C. Jištění prováděl potápěč Jiří Žižka. Při dalších dvou ponorech se O. Marek dostal postupně do vzdálenosti 160 a 220 m. Začátkem dubna pak proběhly dva pokusy potápěčů P. Landyše a P. Hrazdíry ve směru z Amatérské jeskyně. Ponory komplikovala nižší viditelnost cca 1,5 m. K proplavání celého sifonu došlo 15. 4. 1975 (obr. 105). Průnik se zdařil dvěma potápěčům. Někteří autoři píší o čtyřech potápěčích a to: Petru Landyšovi, Otovi Markovi, Štěpánu Prostředníkovi a Jiřímu Žižkovi, kteří proplavali 420 m dlouhý, místy 20 m hluboký Předmacošský sifon vedoucí z Červíkových jeskyní na dně Macochy do Východní Macošské větve v Amatérské jeskyni (Příbyl–Rejman 1980, Dvořáček 2013).

Obr. 105: Potápěči Trygonu v Macoše po úspěšném proplavání Předmacošského sifonu (foto: archiv J. Příbyla)

V 80. letech 20. století pak v sifonu v Červíkových jeskyních proběhla celá řada dalších, převážně cvičných, ponorů organizovaných potápěči ze ZO ČSS 6-09 Labyrint (ZO ČSS 6-09 1980b, ZO ČSS 6-09 1983, ZO ČSS 6-09 1984, Motyčka–Polák–Vít–Sirotek et al. 2000, Dvořáček 2013, Hovorka 2020). Následovala krátká přestávka způsobená generační obměnou.

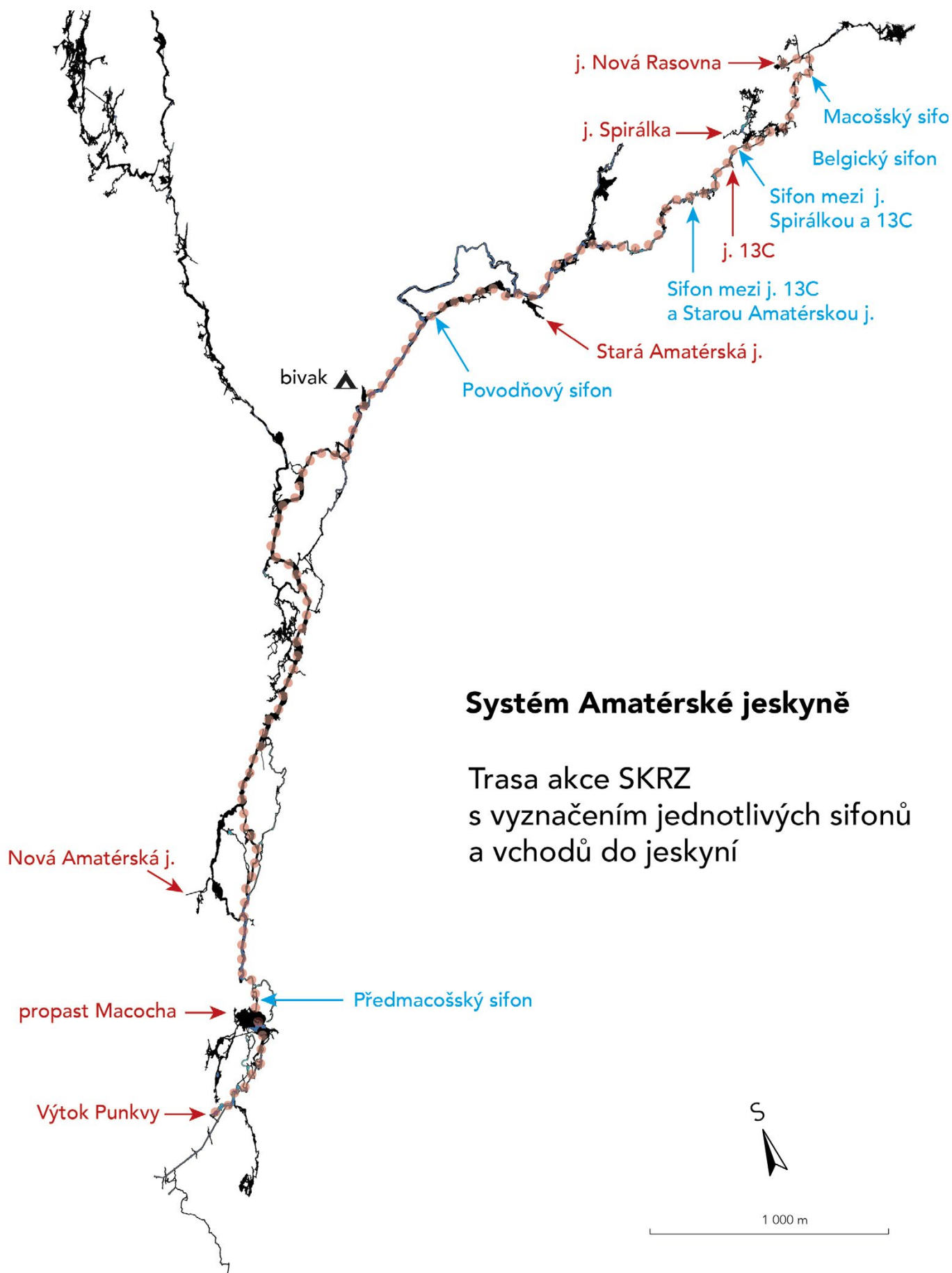
Na podzim 2006 se do obnoveného průzkumu Předmacošského sifonu ze strany Červíkových jeskyní pustila dvojice Kamila Svobodová a Radoslav Husák (obr. 106). Motivem bylo zopakování celkového průstupu z roku 1975 a přemapování celého sifonu. Postupně byla

v průběhu celého sifonu natažena nová vodící šňůra a potápěčům se podařilo dosáhnout Amatérské jeskyně. Bylo konstatováno, že sifon měří pouhých 311 m. Do mapy bylo zakresleno několik volných hladin, které jsou ze strany Amatérské jeskyně až do vzdálenosti 110 m. Při jedné z akcí v prosinci 2006 byla za jednou ze skalních kulí nalezena odbočka směřující slibným směrem. Při dalších ponorech bylo nataženo dalších 250 m šňůry a byla dosažena hloubka 45 m. V květnu 2007 explorační v nově objevených prostorech Grand canyonu pokračovaly. Za tzv. Žabím hřbitovem se potápěčům podařilo dostat do těsné blízkosti Horního jezírka. V sifonu bylo dosaženo v té době nejhlubšího místa na Punkvě – 50,3 m. Nejzazší místo bylo vzdáleno od vstupu 490 m v hloubce 28,3 m (Svobodová–Husák 2008, ZO ČSS 6-09 2025).

Obr. 106: K. Svobodová při přípravě na ponor v Červíkových jeskyních (foto: R. Husák)

Od této doby v sifonu další průzkum neprobíhal. Dílčí ponory měly spíše exkurzní charakter. V roce 2023 byla opravena vodící šňůra v průběhu hlavní chodby sifonu J. Sirotekem a T. Svobodou, kterou následně využili během Sloupského traverzu potápěči P. Chmel a J. Sirotek (Sirotek 2024).

Obr. 107: Přehledná mapa trasy Bělovodského traverzu

Literatura

- ABSOLON, Karel, 1970. Moravský kras 1. a 2.. Praha: Academia, Československá akademie věd. 766 s.
- ANONYMOUS, 1958. Odvážní muži na dně Macochy. Svobodné Slovo, 24.9.1958
- ANONYMOUS, 1985. Speleologie v Československu v roce 1984. In: Speleofórum, 85. Brno: ČSS ZO 6-14 Suchý žleb, ÚOK technická, ÚOK pro výchovu. s. 63–64.
- ANONYMOUS, 1991. Zpráva o činnosti ČSS za období 1986–1990. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 4, s. 2–49. ISSN 1213-4724.
- BENEŠ, Libor, KOVAČIČ, Sebastian, 2004. Čerpání přítokového sifonu v 13C, objev části aktivního obtoku v jeskyni Spirálka. In: Speleofórum 2004. Praha: Česká speleologická společnost. s. 15.
- BURKHARDT, Rudolf, 1970. In memoriam Milana Šlechty a ing. Marko Zahradníčka. In: Regionální sborník okresu Blansko. Blansko: Okresní muzeum. 2, s. 65–68. ISSN 0232-0614.
- ČSS, 1997. Zpráva o činnosti České speleologické společnosti za období od 4. valného shromáždění v r. 1994. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 24, s. 3–14. ISSN 1213-4827.
- ČSS, 2004. Zpráva o činnosti ČSS za období od 6. valného shromáždění v r. 2000. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 40, s. 3–48. ISSN 1213-4828.
- DANĚK, Jan, 1970. Akce Moravský kras. Záchranář VII.
- DVOŘÁČEK, Josef, 2013. Historie potápění v Českých zemích a na Slovensku. Ostrava: Moravapress. ISBN 978-80-260-4290-7.
- FADRNA, Jaroslav, 1988. Zpráva o činnosti potápěčů speleologického klubu v Brně. Deník potápění v Moravském krasu – ukončeno 8. března 1988. Brno.
- GREGOR, Vojtěch, 2006. Propast Macocha a macošské jeskyně, Moravský kras. Nepublikovaný rukopis. [Manuskript]. Archiv J. Sirotky.
- GREGOR, Vojtěch, 2010. Záchranná akce v Amatérské jeskyni 1970. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 54, s. 63–70. ISSN 1213-4724.
- HAVEL, Hugo, LOTREKOVÁ, Lenka, 1986. Výsledky amatérské speleologie v Moravském krasu. In: Sborník příspěvků k 30. výročí vyhlášení CHKO Moravský kras. Blansko: s. 36 – 46.
- HOVORKA, Jiří, 2020. Speleo-aquanaut a Bílá voda – Amatérka [Zpráva]. Archiv J. Sirotky.
- KALA, Miroslav, 2008. Vzpomínka na 50. výročí objevu jeskyně Spirálky. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 50, s. 56–57. ISSN 1213-4724.
- KALA, Miroslav, COUFALÍK, Emil, 1965. Propastovitá jeskyně Spirálová a příspěvek k hydrografii Bílé vody v Moravském krasu. Československý kras. Praha: Nakladatelství ČSAV. 16, s. 33–40.
- KŘÍŽ, Martin, 1867. Der verlässliche Führer in die romantischen Gegenden der dewonischen Kalkformation in Mähren. Nach eigenen Untersuchungen und Expeditionen in die Mazocha und andere Abgründe. Brno. 89 s.
- KUČERA, Jaroslav, 1983. Zpráva o čerpacím pokusu v jeskyni Spirálová z 28. – 29. 7. 1983. Stalagmit. Praha. 45019, s. 7–9.

- MACEČEK, Petr, ZÁMEK, Evžen, 1996. Objevy v Nové Rasovně. In: Speleofórum, 96. Praha: Česká speleologická společnost. s. 7–8.
- MORAVSKÝ KRAS BLANSKO, 1970. Zprávy organizace Moravský kras z let 1969 – 1970. Archiv podniku Moravský kras Blansko.
- MOTYČKA, Zdeněk, POLÁK, Petr, VÍT, Jan, SIROTEK, Jan et al., 2000. Amatérská jeskyně – 30 let od objevu největšího jeskynního systému České republiky. Jedovnice: Vydavatelství Audy. 232 s. ISBN 80-238-4721-X.
- PIŠKULA, František, 1979. Zápisník jeskyňáře. Zápis z přednášky F. Piškuly v Brně pořídil Ing. Vladimír Vrbovský [Manuskript]. Archiv J. Dvořáčka.
- ROTH, Pavel, 1983. Nové objevy v jeskyni Spirálka. Stalagmit. Praha: ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha. 03-04/1983, s. 18–20.
- ROTH, Tomáš, POLÁK, Petr, 2004. Činnost 6-19 Plánivý v roce 2003. In: Speleofórum 2004. Praha: Česká speleologická společnost. s. 16–17.
- PŘIBYL, Jan, 1971. Plán akce – Amatérská jeskyně – Rekonstrukce tragické události, Prolongace [Manuskript]. Brno. Archiv J. Sirotky.
- PŘIBYL, Jan, REJMAN, Petr, 1980. Punkva a její jeskynní systém v Amatérské jeskyni. Studia Geographica 68. Brno.
- RYŠAVÝ, Přemysl, 1967. Výzkum a průzkum Moravského krasu v roce 1965. Československý kras. Praha: Academia. 18, s. 116–118.
- RYŠAVÝ, Přemysl, 1968. Výzkum a průzkum Moravského krasu v roce 1966. Československý kras. Praha: Academia. 19, s. 140–141.
- RYŠAVÝ, Přemysl, 1972. Objev v Moravském krasu v roce 1968. Československý kras. Praha: Academia. 21, s. 147–148.
- RYŠAVÝ, Přemysl, 1973. Problém podzemních toků Punkvy a jeho řešení. Československý kras. Praha: Academia. 24, s. 103–107.
- RYŠAVÝ, Přemysl, ŠLECHTA, Milan, 1972a. Amatérská jeskyně – součást řešení problému podzemních vod Punkvy. Československý kras. Praha: Academia. 22, s. 49–64.
- RYŠAVÝ, Přemysl, ŠLECHTA, Milan, 1972b. Amatérská jeskyně v severní části Moravského krasu. Československý kras. Praha: Academia. 21, s. 149–152.
- SIROTEK, Jan, 2024. Traverz 2023 – podzemní cestou Sloupského potoka od ponoru až k vývěru aneb jeden úžasný týmový výkon. In: Speleofórum 2024. Praha: Česká speleologická společnost. s. 45–51. ISBN 978-80-87857-53-3, ISSN 1211-8437.
- SIROTEK, Jan, 2025. SKRZ 2025 - Podrobný plán akce. 26 s. Archiv J. Sirotky.
- SLEZÁK, Ladislav, 1966. Objev nových jeskyní v severní části Moravského krasu. Československý kras. Praha: Nakladatelství ČSAV. 17, s. 139–140.
- SLEZÁK, Ladislav, 1970. Jeskyně 13C z Holštejna, klíč k podzemnímu problému Punkvy. In: Regionální sborník okresu Blansko. Blansko: Okresní muzeum. 2, s. 48–52. ISSN 0232-0614.
- SLEZÁK, Ladislav, 1987. Profesionálové – seriál článků z února a března 1987. Nový život. Blansko.
- SLEZÁK, Ladislav, 2006. Profesionální výzkumná skupina Moravského krasu a její historie. In: Sborník muzea Blansko. Blansko: Muzeum Blansko. 2006, s. 96–101. ISSN 1211-6688.

- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1959. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1958. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1960. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1959. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1963. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1962. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1964. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1963. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1966. Zpráva o činnosti Speleologického klubu v Brně za rok 1965. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1969. Exkurzní zprávy Speleologické skupiny pro výzkum Plániv. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1970a. Exkurzní zprávy Speleologické skupiny pro výzkum Plániv. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1970b. Výroční zpráva Plánivské skupiny Speleologického klubu v Brně. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1971a. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1970. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1971b. Zpráva o objevu a výzkumu Amatérské jeskyně. 18 s. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1974. Výroční zpráva Speleologického klubu v Brně za rok 1973. Archiv Speleologický klub Brno.
- SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO, 1975. Výroční zpráva za rok 1974. 17 s. Archiv Speleologický klub Brno.
- SVOBODOVÁ, Kamila, HUSÁK, Radoslav, 2008. Předmacošský sifon vydává nová tajemství aneb bájný východní obchvat Macochy. In: Speleofórum 2008. Praha: Česká speleologická společnost. s. 5–9.
- ŠLECHTA, Milan, VÍT, Jan, GLOZAR, Pavel, 1977. Zpráva o průzkumných a objevitelských pracích v jeskyni 13.C, prováděných Plánivskou skupinou Speleologického klubu v Brně, v letech 1964–1967. Zpravodaj jeskyňářského oddílu OTTJ Zbrojovka Brno a amatérské speleologické skupiny Cerberus. Brno. 1, s. 1–7.
- ŠRAJER, Ivan, 1973. Camp of Cave Diving Moravský kras [film]. Režie: Ivan Šraj, kamera: Zdeněk Šerebl, Blansko: Speleo-film Macocha.
- VÍT, Jan, 1993. Znovu v chodbě potápěčů. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 11, s. 22–26. ISSN 1213-4724.
- VÍT, Jan, 2019. Vzpomínky [Manuskript]. Archiv J. Sirotky.
- VÍT, Jan et al., 1998. Jeskynní systém Piková dáma – Spirálová aneb notný kus historie Plánivské speleologické skupiny. Brno: ZO ČSS 6-19 Plánivy. 88 s.
- VÍT, Jan, ZATLOUKALOVÁ, Helena, 1993. Objevy v jeskyni Spirálce v roce 1992. In: Speleofórum, 93. Brno: ČSS ZO 6-14 Suchý žleb, ÚOK pro mezinárodní spolupráci. s. 22–24.
- VLČKOVÁ, Veronika, 2017. Zpráva o činnosti České speleologické společnosti za období 2013–2016. Speleo. Praha: Česká speleologická společnost. 71, s. 1–210. ISSN 1213-4724.

- VOJANEC, Miroslav, 2010. Několik poznámek k Amatérské - Mirek Vojanec (Záchranná akce v Amatérské jeskyni 1970) [Manuskript]. Archiv V. A. Gregora.
- ZAPLETAL, Jeroným, 1988. Speleopotapěčská akce v Nové Rasovně. Český kras. Beroun: Muzeum Českého krasu. 14, s. 66–68. ISSN 1211-1643.
- ZAPLETAL, Jeroným, 1990. Proplavání Macošského sifonu z Nové Rasovny do Spirálky. In: Speleofórum, 90. Brno: ČSS ZO 6-14 Suchý žleb, JmKV ČSS, ÚOK pro výchovu. s. 58.
- ZAPLETAL, Jeroným, 2025 [online]. Výzkum Macošského sifonu [cit. 22. 5. 2025]. Dostupné z: <https://www.geospeleos.com/ZpravyZAkci/Index.htm>.
- ZATLOUKAL, Richard et al., 1996. Speleologie na Holštejnsku – Výzkumy v letech 1966 – 1996. Knihovna české speleologické společnosti, Svazek 28. Brno: ZO ČSS 6-15 Holštejnská. 46 s. ISBN 80-902200-0-2.
- ZO ČSS 6-09, 1980a. Exkurzní zprávy ZO ČSS 6-09 za rok 1980. Archiv ČSS.
- ZO ČSS 6-09, 1980b. Zprávy organizace v archivu. Archiv ZO ČSS 6-09.
- ZO ČSS 6-09, 1983. Výroční zpráva ZO 6-09 za rok 1982. Archiv ČSS.
- ZO ČSS 6-09, 1984. Výroční zpráva ZO 6-09 za rok 1983. Archiv ČSS.
- ZO ČSS 6-09, 2025 [online]. Zprávy z akcí [cit. 22. 5. 2025]. Dostupné z: <http://labyrint.speleo.cz/index.php?sekce=akce>.
- ZO ČSS 6-15, 1989. Výroční zpráva ZO 6-15 za rok 1988. Archiv ČSS.

eSPELEO 14/2025

Vydala: Česká speleologická společnost, předsednictvo, Na Březince 14, 150 00 Praha 5

Ediční rada: Marek Audy, Tomáš Bohanes, Božena Vrabcová, Milan Geršl, Michal Hejna,
Irena Jančaříková, Jiřina Novotná

Předseda ediční rady ČSS: Michal Hejna

Sazba: Libor Jelínek

Ilustrace: Karel Křtěn

Vychází nejméně 3× ročně

ISSN 2694-9393